

DOSYA: KADIN EMEKÇİLERİN ÜÇÜNCÜ MEKÂNI OLARAK SENDİKALAR

Prof. Dr. Nejla Kurul
Sendikalar: Kadın Emekçilerin
Üçüncü Mekânı

Doç. Dr. Betül Urhan
"Aile Yılı" ve Sosyo-Ekonomik Kriz

TEZ-KOOP-İŞ KADIN

Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel Sanatlar İşçileri Sendikası

Tez-Koop-İş Yayın Organı
Sayı: 20 / Mayıs 2025

Tez-Koop-İş ve 1 Mayıs - 1 Mayıs'ı
Uğurladık, Hedeflerimizi Güncelledik

Yaşamın Hareketi - Genç Kadınlar
Hareket Halindeler! Sorunları Nelerdir?

Sendikalar - Sendikalar:
Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı

Bahar ve Yaşam - Bahar, Arsız Çiçekler
ve Kadınlar

Türkiye'de 8 Mart - Türkiye'de 8 Mart
Dünya Kadınlar Günü Engelleme Girişimlerine
Karşın Kutlandı!

Tez-Koop-İş Sendikası Genel Merkezi
8 Mart 2025

Tez-Koop-İş Sendikası Muğla Şubesi
1 Mayıs 2025

Tez-Koop-İş Sendikası
Zonguldak Şubesi
1 Mayıs 2025

Tez-Koop-İş Sendikası İstanbul Şubeleri
1 Mayıs 2025

1 Mayıs 2025, Ankara

Sevgili Okurlar Merhaba,

Tez-Koop-İş Kadın Dergisi'nin 20. sayısı ile yine karşınızdayız. Ülkemizde ve Sendikamız Tez-Koop-İş'te, yaşadığımız geçen dört ayın düşünce ve duygusunu yeni sayımızda sizlerle buluşturmanın sevincini yaşıyoruz. Dergimiz elinizin altında! Dergiyi web sayfamızdan dijital olarak okuyabileceğiniz gibi basılı halini temin ederek de okuyabilirsiniz. Sevgili kadınlar, kendinize okumak ve düşünmek üzere zaman ayırmalısınız. Kadın Dergimiz bunun için bir fırsat! Evde, akşamları sadece bir saat ayırarak sıcak bir çayın eşliğinde veya bol köpüklü bir kahve eşliğinde Dergimizi okuyabilirsiniz. Buna gerek sinmemiz var. Çünkü zihinsel olarak güçlendikçe duygu ve eylem olarak da zenginleşiriz. Bu zenginlik başta Sendikamız olmak üzere yaşamın her alanına ciddi değerler katar, katkılar sağlar.

Bizler bu dört ayda neler yaşadık? Dünya kadınları olarak 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü yaşadık, dünya işçi sınıfının bir parçası olarak 1 Mayıs İşçilerin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü için hazırlıklar yaptık. Bu iki özel günümüze ilişkin iki broşür yayınladık ve şubelerimizle paylaştık. Ülkemizde 19 Mart sonrası demokrasinin gerilemesinin hız kazanmasına karşı toplumun önemli bir kesiminin ve özellikle gençlerin hareketine tanıklık ettik. Baharla birlikte yurttaşlığın canlanışını birlikte yaşadık. Genç yazarımız Berfin Diren Demirkaya'nın "*Bahar, Arsız Çiçekler ve Kadınlar*" başlıklı bu sayıdaki yazısı baharı ve doğanın hareketini hissetmemizi sağladı. Kadınlar olarak çevrimiçi ve yüz yüze toplantılarda buluştuk, birbirimizi dinledik, düşündük, yazdık. Merkez yürütme kurulu üyelerimiz, şube yöneticilerimiz, temsilcilerimiz yüksek bir tempoda işyerlerini ziyaret etti, toplu sözleşme süreçleri bağlamında çalışmalar yürüten şubelerimiz taleplerimiz için bir araya geldi. Örgütlenme çalışmalarımız, örgütlenme özgürlüğümüz üzerinde tüm baskılara karşın büyük bir hızla devam ediyor.

Tez-Koop-İş Kadın Dergisi'nin 20. Sayısının dosya konusunu, "**Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı Olarak Sendikalar**" oluşturuyor. Bu sayıda, kadın emekçiler, üyelerimiz için ev ve işyeri ile sınırlı olan yaşamlarına bir üçüncü pencere açmak istedik. "Daha güzel bir yaşam mümkün" diyen üçüncü mekânı, sendikamızı açtık. Sendikal etkinliği sürdürdüğümüz her yer bizim mekânımız! Şube mekânları, temsilci odaları, işyerlerimizdeki toplantı salonları, bazen bir piknik alanı, bazen bir konferans salonu, bazen bir konser alanı. Sendika olarak mücadelemizi sürdürdüğümüz her yer bizim, biz kadınların üçüncü mekânı!

Dosya konumuzla ilgili olarak çok değerli yazarlarımız yazılarıyla ufkumuzu açıyor. Nejla Kurul "*Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı: Sendikalar*", Betül Urhan "*Aile Yılı ve Ekonomik Kriz*", Melda Yaman "*Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Emek Mücadelesi, Yaşasın Feminist Mücadelemiz!*", Tez-Koop-İş işyeri temsilcimiz Demet Eşmekaya Selçuk "*Görünmez Kahramanlar, Evde, İşyerinde, Sendikada Kadınlar*" başlıklı yazılarıyla Sendikal yaşamımıza devasa düşünsel katkılar sağladılar. Dosyamıza bir katkı da Ankara Kadın Buluşmamıza katılan kadın sendika yöneticilerimizden geldi. Buket Özden, Kübra Mayısöğlü, Melike Aslan, Gülcan Çınaroğlu ve Nermin Savur Şahin "**Kadın İş Sendikal Etkinlik**" söyleşileriyle bizlere üçüncü mekânımız olan Tez-Koop-İş'teki deneyimlerini aktardılar. Kadın yöneticilerin Sendikamızdaki deneyimi çok ufuk açıcı ve cesaretlendirici!

Genç yazarımız Tuğçe Şenel "*Bayramlarda Kadın Olmak: Geleneksel Roller Eşitsiz Yükler*" yazısı ile kadınların görünmeyen 'bayram emeğine' ışık tuttu. Dergimiz Avrupa'nın yükselişteki genç sanatçısı Selin Davasse'nin ipek böceği yolculuğu performansı, Cannes Film Festivalinde sanatçıların Filistin'in sesi olması, sağlık, kadın cinayetleri, spor haberleriyle devam ediyor.

Sizleri, Tez-Koop-İş Youtube kanalımızda **Sendika, Kadın ve Yaşam** programlarımızı izlemeye ve Tez-Koop-İş Kadın Dergisini ve tüm dergilerimizi okumaya, işyerinizdeki kadınlara okutmaya, Kadın Dergimiz için yazmaya bir kez daha davet ediyoruz. Dergimiz sizlerin katkılarıyla çok daha zengin bir içeriğe sahip olacak! Tüm okurlarımıza iyi okumalar diliyoruz.

Tez-Koop-İş Kadın Dergisi Ekibi

TEZ-KOOP-İŞ
KADIN

4 1 Mayıs'ı Uğurladık, Hedeflerimizi Güncelledik

8 Genç Kadınlar Hareket Halindeler! Sorunları Nelerdir?

13 Bahar, Arsız Çiçekler ve Kadınlar

22 Dünyada 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Çeşitli Etkinliklerle Görkemli Biçimde Kutlandı!

26 Türkiye'de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Engelleme Girişimlerine Karşın Kutlandı!

50 Sendikalar: Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı

72 "Aile Yılı" ve Sosyo-Ekonomik Kriz

93 Dünya Meteoroloji Örgütü'ne Göre 2024 Yılı 175 Yıl İçerisinde Kaydedilen En Sıcak Yıl Oldu!

Sayı: 20 / Mayıs 2025
Tez-Koop-İş Sendikası
Yayın Organı

Tez-Koop-İş Adına Sahibi
Haydar Özdemiroğlu
Genel Başkan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Çağdaş Duyar
Genel Örgütlenme Sekreteri

Yayın Hazırlığı ve Düzenleme
Genel Eğitim Sekreterliği

Editör
Prof. Dr. Nejla Kurul

Katkıda Bulunanlar
Berfin Diren Demirkaya
Betül Urhan
Demet Eşmekaya Selçuk
Kudret Cengiz
Melda Yaman
Tuğçe Şenel
Sena Gelal

Yasal Haklar
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve tasarım unsurlarının bir bölümü veya tamamı (elektronik ortamda çoğaltmak da dahil) alın-
tının kaynağı belirtilerek yapılabilir.
Yazılardaki görüşler yazarlarına
aittir ve sendika tüzel kişiliğini hiçbir
biçimde bağlamaz. Dergiye iletilen
yazı, belge, fotoğraf, karikatür gibi
ürünler geri gönderilemez.

**Yönetim Yeri ve
İletişim Adresleri**
Tez-Koop-İş Sendikası
Genel Merkezi
Mebusevleri Mah. İller Cad. No:7
06580 Tandoğan- Ankara
Tel: 0312 213 34 44
Faks: 0312 213 34 30
İnternet: www.tezkoopis.org
Elektronik posta:
tezkoopiskadin@tezkoopis.org

Baskı
Önka Matbaacılık
Zübeyde Hanım Mah. Sebze bahçeleri Cad.
No: 80/32 Altındağ/Ankara
Tel: 0312 384 26 85
onkamatbaa@gmail.com

Yayın Türü: 4 Aylık,
Yaygın Süreli Yayın
ISSN: 2630-5658

Baskı Tarihi: Mayıs 2025

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Görseller:
<https://www.shutterstock.com/>
<https://www.freepik.com/>

DOSYA: KADIN EMEKÇİLERİN ÜÇÜNCÜ MEKÂNI OLARAK SENDİKALAR

50 Sendikalar: Kadın Emekçilerin
Üçüncü Mekânı
Prof. Dr. Nejla Kurul

72 "Aile Yılı" ve Sosyo-Ekonomik Kriz
Doç. Dr. Betül Urhan
75 Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Emek Mücadele-
miz, Yaşasın Feminist Mücadelemiz!
Doç. Dr. Melda Yaman

SENDİKAMIZDAN HABERLER

1 Mayıs İşçilerin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü Broşürümüz Yayınlandı!	16
8 Mart Dünya Kadınlar Günü Broşürümüz Web Sayfamızda ve Şubelerimizde!	18
Tez-Koop-İş Sendikası Olarak 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Şubelerimizde Basın Toplantıları Yaptık!.....	34
Tez-Koop-İş'li Kadınlar Olarak Ne Öğrendik? Ne Yapacağız?	36
8 Mart Dünya Kadınlar Günü Çevrimiçi Toplantıları Güçlü Bir Katılımla Gerçekleşti	46

DOSYA

Tez-Koop-İş'te Kadın İşçi Olarak Sendikal Etkinlik.....	55
Görünmez Kahramanlar... Evde, İşyerinde ve Sendikada Kadınlar Demet Eşmekaya Selçuk.....	66

YAŞAMLAR VE RAKAMLAR

İşsizliğe, Güvencesizliğe, Gelir Adaletsizliğine, Yoksulluğa Karşı Üçüncü Mekânımızda; Sendikamızda Buluşalım!	69
---	----

KADIN VE YAŞAM

Bayramlarda "Kadın" Olmak: Geleneksel Roller ve Eşitsiz Yükler / Tuğçe Şenel.....	78
---	----

HABER-YORUM

"Biri Anlatsın Hemen: Nedir Bu Normal?"	81
Kadın Cinayetleri Durdurulamıyor? Neden? Ne Yapmalı?	84

PERFORMANS SANATI

Performans Sanatçısı Selin Davasse'in "İpek Böceğinin Yolculuğu" Gösterisi Berlin'de Büyük Beğeni Topladı.....	86
---	----

SANAT-YAŞAM

Gazze'de Bitmeyen Savaş! Binoche: Bu Fırtına Karşısında, Dünyaya Nezaketi Doğurmalıyız!.....	91
---	----

SPOR

Vodafone Sultanlar Ligi Şampiyonu Vakıfbank!.....	95
---	----

SAĞLIK

Meme Kanseri Farkındalığı! Meme Kanserinin Erken Teşhisi İçin Meme Taramalarına Katılım Neden Hâlâ bir Sorun?	97
--	----

KİTAP TANITIMI

Adam Smith'in Yemeğini Pişiren Kimdi?	100
---	-----

KUDRETLİ MUTFAK

Çıtır Patates Topları	101
Orijinal Pastane Bezeli.....	102

BULMACA.....	103
--------------	-----

MANDALA	104
---------------	-----

TEZ-KOOP-İŞ VE
1 MAYIS

1 Mayıs'ı Uğurladık, Hedeflerimizi Güncelledik!

Kadınlar, kadın emekçiler olarak İşçilerin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü, bir 1 Mayıs'ı daha geride bıraktık. 1 Mayıs'ta bu ülkenin tüm değerlerini ve güzelliklerini üretenler olmanın bilinciyle meydanlara doğru yol aldık. Dünyanın pek çok ülkesinde, Türkiye'nin dört bir yanında kadınlar olarak 1 Mayıs meydanlarında buluştuk. Kent kent, ilçe ilçe, mahalle mahalle, sokak sokak 1 Mayıs meydanlarına aktık. Biz tüm renklerimiz ve farklılıklarımızla alanlarda buluştuk. Alanlarda emekçilerden, demokrasiden ve barıştan yana yeni bir hayat, yeni bir Türkiye mümkündür dedik!

Sıra M¼cadeleyi İlmek İlmek Örmeye!

TEZ-KOOP-İŞ VE 1 MAYIS

Her yıl olduğu gibi bu yıl 1 Mayıs'ta da iş cinayetlerine, işsizliğe, sömürüye, emeğiyle geçinenlerin açlık ve yoksulluk ile sefaletle mahkûm edilmesine, kadın cinayetlerine, iş cinayetlerine, çocuk işçiliğine karşı güçlü bir itiraz yükselttik. Sendikamız 1 Mayıs'ta alanlarda var olmak için çok güçlü bir çaba gösterdi. Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Edirne, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, Giresun, İstanbul, İzmir, Karaman, Muğla, Ordu, Samsun, Sivas, Trabzon, Zonguldak'ta üyelerimizin taleplerini dillendirmek üzere alanlardaydık. Sloganlarımızla, pankartlarımızla ve dövizlerimizle 1 Mayıs alanlarında hem düşünsel hem de mekânsal olarak yer kapladık. İşçilikte cinsiyet eşitsizliğinin, emeğin sömürülmediği, çocuk işçilerin olmadığı 1 Mayıs yeniden kutlu olsun!

Sloganlarımız, üzerine çok düşündüğümüz özlü sözleri içeriyor; emekçiler olarak varoluşsal sorunlarımızı ve çözümlerimizi dile getiriyor. Tarihimizden gelen birikimlerimizi güncel bilgilerimizle buluşturduk ve yeni sözler ürettik. 1 Mayıs alanlarında Tez-Koop-İş Sendikası olarak sloganlarımızdan bazıları şunlar oldu:

İnsanca Yaşanılacak Bir Ücret
İçin 1 Mayıs'ta Alanlardayız!
Barış, Eşitlik, Adalet İstiyoruz!
Kurtuluş Yok Tek Başına Ya Hep
Beraber Ya Hiçbirimiz!
Kapitalizm Ekolojik Krizin Kayna-
ğıdır!
Eşit İşe Eşit Ücret İstiyoruz!
Umut, Cesaret ve Onurla Birlikte ve
İleriye!

Savaşa ve Doğa Yıkımına Hayır!

Krizin Faturasını Biz Ödemeyeceğiz!
Sendika Seçme Özgürlüğüme Dokunma!
Kadın İşsizliğine, Yoksulluğuna Son!
Çocuk İşçiliğine Son!
Gazze'de Katliamı Durdur!
Talana Değil Emekçiye Bütçe!

İşyerlerinde Mobbinge Son!
Asla Yalnız Yürümeyeceksin!
Kadın, Yaşam, Özgürlük!

Kadın Cinayetlerine Dur Diyoruz!

Örgütlü Kadınları Hiçbir Kuvvet yenemez!

ILO 190 Onaylansın!

Dünya Yerinden Oynar İşçiler Örgütlü Olsa!

Haklarımızdan, Hayatlarımızdan Vazgeçmeyeceğiz!

Kadınlar Sendikalarla, Sendikalar Kadınlarla Güçlü!

1 Mayıs 2025'in ardından öğrendiğimiz şey şu: Bir sonraki 1 Mayıs'a dek işçilerin, kadınların birliği, mücadelesi ve dayanışması için tüm gücümüzle çalışmalıyız! Bilimle, sanatla, sevgi ile örgütlenmeli ve yaşamı emekten ve doğadan yana dönüştürmeliyiz!

Genç Kadınlar Hareket Hâline! Sorunları Nelerdir?

Tez-Koop-İş Kadın

Tez-Koop-İş Kadın Dergimiz, dünyada ve Türkiye'de gençliğe ve kadınlara dair haber, yorum ve akademik yazıları paylaşarak genelde emekçilerin ve kadın üyelerin gelişmesi, güçlenmesi ve özgürleşmesi için çaba harcıyor. Ocak sayımızdan bu yana kadınların yaşamını ve taleplerini dillendirdikleri önemli gelişmeler oldu. Bu gelişmelere bakarak gençler "genç kadınlar niçin hareket halindeler?" "Gençler neyi talep ediyorlar?" talep ediyorlar sorusunun peşine düştük.

19 Mart'tan bu yana geçen birkaç aydır, Türkiye son yılların en büyük sokak gösterilerine tanıklık etti. Ülkenin dört bir yanında, üzerine ölü toprağı serpildiği düşünülen halk meydanlarda ve sokakta. Baharla tüm canlılar gibi, yurttaşlık da canlanıyor sanki! İyi, güzel ve doğru olanın peşinden gitme konusunda taleplerin cesaretle yükselişi! Ağırlıklı olarak gençlerin etkin olduğu 19 Mart hareketinin "hak, hukuk, adalet" çağrıları kentlerde çınlamaya devam ediyor.

Türkiye demokrasisi zor zamanlardan geçiyor ve demokrasiye geri dönmeyi gerek bilim insanları gerek işçi ve kamu emekçileri sendikaları, meslek örgütleri ve gerekse sivil toplum örgütleri sıklıkla dillendiriyorlar. Bununla da kalmıyor, artık seçimden seçime sandığa gitmekten yorulmuş yurttaşlar da dillendiriyorlar¹. Demokrasiye geri dönmeyi protesto eden 300'e yakın genç ve genç kadın göz altına alınmıştı, bir kısmı serbest bırakıldı. Anne Baba Dayanışma Ağı'nda buluşan ailelerin verilerine göre, tutuklu genç sayısı İstanbul'da 23, Ankara'da 4, İzmir'de 5 ve Edirne'de 3.²

TÜRK-İŞ:

"Gençler Özgürlüklerinden Mahrum Bırakılmamalıdır!"

Demokrasideki geriye gidişin toplumsal mücadelelere, özellikle sendikal mücadeleye çok olumsuz etkisinin olacağı açıktır. Bu bağlamda "hak, hukuk ve adalet" haykırıışlarının önemini gören TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 25. Çalışma Dönemi Dokuzuncu Toplantısı 10 Nisan 2025 Perşembe günü gündem konuları içinde yer almıştır³.

"... ülkemizde son dönemde ekonomik, sosyal ve siyasal alanda yaşanan gelişmeleri demokrasinin temel ilkeleri, demokratik yapının kurum ve kuralları çerçevesinde değerlendirmiştir. Sürekli değişen ülke gündemi, temel ve acil sorunların belirsizleşmesine yol açmaktadır. İstanbul Belediye Başkanının tutuklanması sonrası yaşanan gelişmeler, bu süreçte bir kısmı tutuklanan öğrencilerle ilgili kamuoyunda oluşan hassasiyet dikkatle izlenmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmaması ve gelecekleri üzerinde telafisi güç sonuçlar doğurabilecek adımlardan kaçınılması gerektiğini önemle hatırlatıyoruz. Toplumsal barışın korunması, adaletin tesisi ve gençlerimizin geleceğe güvenle bakabilmesi hepimizin ortak sorumluluğudur.

Konfederasyonumuz, ilkesel olarak tüm sorunların hukuk ve demokrasi içinde çözümünden yanadır. Düşünce ve ifade özgürlüğü anayasamızın teminatı altındadır. Her kesim buna uygun olarak tutum ve davranışlarını gözden geçirmelidir. Görüşlerini, barışçı yollarla kitle-sel biçimde açıklayabilmelidir.

TÜRK-İŞ, çalışma yaşamında yaşananlar da dahil olmak üzere, tüm ülke sorunlarının demokrasi içinde, uz-

1 Etienne Balibar (2019) Demokrasiyi Demokratikleştirmek Özgür Koşuşma. (Çev: Bediz Irmak) İstanbul: İletişim Yayınları.

2 <https://www.diken.com.tr/mehves-evin-onlarca-ogrenci-neden-dir-bilinmez-hala-tutuklu/Dipnot>:

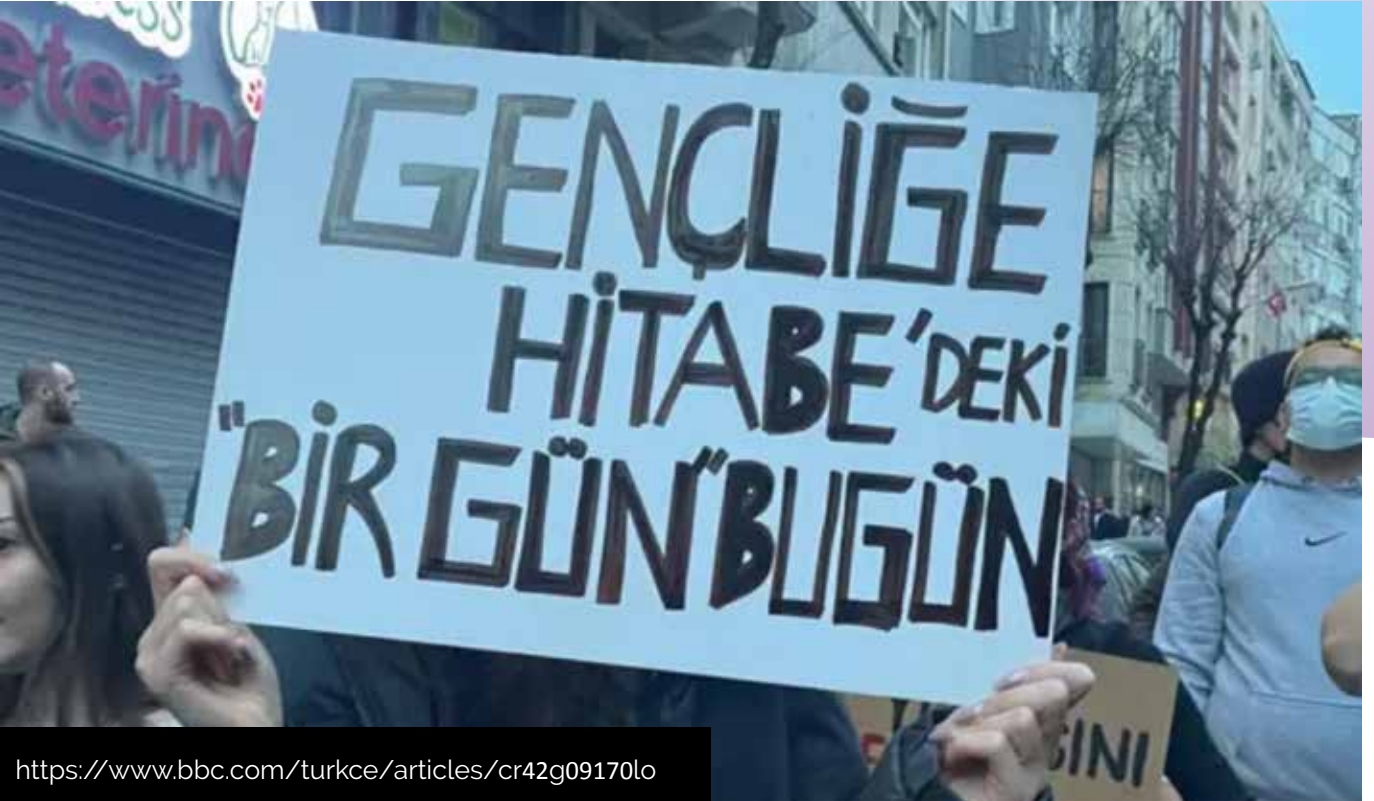
3 <https://www.turkis.org.tr/turk-is-baskanlar-kurulu-toplandi-16/> Erişim Tarihi: 15 Nisan 2025.

laşmayla çözüme kavuşmasından yanadır. Her zaman olduğu gibi, hukukun üstünlüğünden, demokrasiden ve emeğin haklarından yana duruşumuz kararlılıkla sürdürülecektir

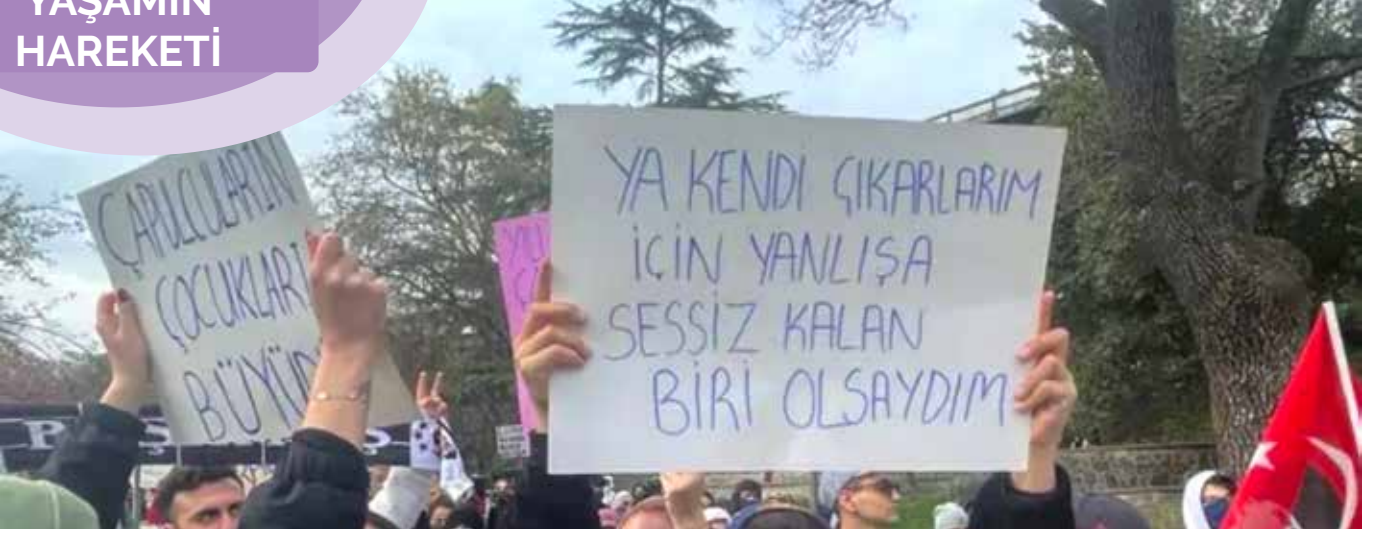
Türk-İş'in "öğrencilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmaması ve gelecekleri üzerinde telafisi güç sonuçlar doğurabilecek adımlardan kaçınılması gerektiğini önemle hatırlatıyoruz" ifadesi; "ifade özgür-

lüğünün anayasanın teminatı altında olduğunu" vurgulayan cümle ile buluşarak demokrasinin vazgeçilmez ilkelerinden birisinin altını çiziyor. Seçme ve seçilme hakkı gibi demokrasinin en asgari ilkelerinin yanı sıra her dönemde düşünce ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınmasının önemi ve gereği vurgulanıyor.

<https://www.bbc.com/turkce/articles/cr42g09170lo>

YAŞAMIN HAREKETİ

Bahar ve Gençler

Türkiye’de gençlik hareketini gençlemek Dergimizde “dosya” konusu yaptık ve çeşitli değerlendirmelerde bulunduk. Gençlemek’i web sayfamızdan okuyabilir ve basılı dergiyi Şubemizden alabilirsiniz. Genç kadınların talepleri de hem 8 Mart meydanlarına hem de 19 Mart sonrası kitleselleşen gençlik hareketlerine de yansıdı. Öncelikle genç kadınlar açısından güzel bir haberle başlayalım. Fatoş Karahasan’ın *Türkiye’de Genç Olmak* konulu araştırması gençlik hareketi ilişkilendirildiğinde etkileyici bir sonucu ortaya koyuyor:

“Araştırma sonuçlarına göre gençlerin genel olarak tutumlarında ve değer yargılarında bir muhafazakarlaşma görünse de bunun tek istisnası

kadın konusunda gözlemleniyor. Gençler hayatın her alanında kadın-erkek eşitliğine ve kadının toplumsal statüsüne büyük bir önem veriyor. Gençler, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini sürekliyeniden üretengeleneksel toplumsal cinsiyet kalıplarının kabuğunu çatlatıyorlar. Kadınlar ve erkekler yaşamın her alanında, tek tek, tekil ve kolektif olarak insan olmaktan kaynaklanan güç ve yetilerini açığa çıkarabilirler. Gençlerin toplumsal cinsiyet duvarları içine hapsolmasına gerek yok.”

Gençlerin, kadınların alanlarda kamuoyuna, siyasal iktidara ve muhalefete vermek istedikleri mesajlar, sergiledikleri görüntü üzerinde düşünmeye değer.¹

1 <https://www.bbc.com/turkce/articles/cr42g09170lo>

Siyasal partilere uzak durma hâli!

İstanbul'da binlerce öğrenci yürüdü: 'Hiçbir partiyi desteklemiyoruz, özgürlük ve adalet istiyoruz'. Öğrenciler ısrarla hiçbir partiyi desteklemediklerini, hatta partilerden ayrı bir eylem düzenlemek için bu buluşmayı gerçekleştirdiklerini söylüyorlar.

Gençler Yüzünü Neden Kapatıyor!

Fotoğraflarının çekilmesini ya da haberde isimlerinin geçmesini istemiyorlar. Zaten çoğu yüzünü maske ya da bandana ile kapatmış. Gözaltına alınmaktan ya da fişlenmekten korktuklarını belirtiyorlar. Göstericiler arasında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden bir erkek öğrenci "Bir genç olarak protesto yaparken yüzümüzü kapatmak zorunda kalmadığımız bir Türkiye hayal ediyoruz" diyor.

"Hak, Hukuk, Adalet!"

"Özgürlük!"

Öğrencilerin en çok tekrarladığı sloganlardan biri "Hak, hukuk, adalet." Bu ifadelere ek olarak "özgürlük!" diyorlar.

İfade özgürlüğünün önünü açan demokratik iklim!

Bir öğrenci, "Düşüncelerimizi özgür şekilde ifade etmemiz için uygun bir ortam sağlandığını düşünmüyoruz. Bunu sağlamak için sokağa çıkma kararı aldık" diyor.

"Bu daha başlangıç, mücadeleye devam"

Kadın Örgütleri Uyarıyor!

19 Mart sonrası kitlesel hareketlerde kadın örgütleri, gençlik ve çevre örgütleri gibi pek çok muhalif Twitter / X hesabına Türkiye'den erişim engellendi. Engellenen hesap sayısı giderek artıyor. İfade, haber alma ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik bu baskıcı ve sansür-cü tutum eleştirildi.²

Eşitlik için Kadın Platformu (EŞİK) haber alma ve örgütlenme özgürlüğünü engellemeye yönelik bu tutuma karşı mücadeleli dayanışmayla büyötmeye devam edeceklerini, sokakların, susmayan, korkmayan, itaat etmeyen kadınlar ve gençler öncülüğünde örgütlendiğini, kolluk kuvvetlerinin, Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanmak için sokağa çıkanlara şimdiye kadar görölmemiş bir sertlikte müdahale ettiğini ve bunun kabul edilemez olduğunu dile getirdi.

² <https://esikplatform.net/kategori/basin-aciklamalari/74609/gostericilere-polis-mudahalesine-ve-kadınların-ciplak-aranması-siddeti-ne-son-verin>

Bahar, Arsız Çiçekler ve Kadınlar

Berfin Diren Demirkaya / Tez-Koop-İş Sendikası Eğitim Basın Yayın Birimi

“Yaratıcı hayatınız için, yalnızlığınız için, olma ve yapma zamanınız için, asıl hayatınız için en önemli şey devam etmek, direnmektir; devam etmek, çünkü vahşi doğanın vaadi şudur: Kıştan sonra her zaman bahar gelir ¹.

Bu yazı, baharla ilgili. Baharla, doğayla, kadınla. Bir işin en zor kısmı, o işe başlamaktır denir. İşte bu nedenle, yazıya başlamayı kolaylaştırmak için, kendi deneyimlerimden yola çıkmayı seçiyorum:

Arsız Çiçekler ve Arsız Çocuklar

Ankara'nın, güler yüzlü insanlarla, birbirine ısrarla “günaydın” demekten, yeni yılda küçük hediyeler vermekten, hasta komşusuna sıcak bir çorba getirmekten, kapısının önüne sokakta yaşayan hayvanlar için su ve mama koymaktan vazgeçmeyen insanlarla çevrili bir semtinde; Ayrancı'da yaşıyorum. Ankara'da binaların temeli ile zemin arasındaki yükseklik nedeniyle, pek çok apartmanın giriş katının altında “kot altı daire” denen birkaç kat daha bulunur. İşte Ayrancı'da kot altı dairede yaşamının iyi bir yanı varsa, o da evin penceresinden apartmanın küçük bahçesine adım atabilmektir. O küçük apartman bahçelerinden, dalları en üst katta oturan apartman sakinlerinin pencerelerini tıklatan asırlık ağaçlar yükselir. Yine o küçük bahçelere patates ve biber ekip mahsulleri komşularıyla paylaşan semt sakinleri de bulunur. Biz de bir köpek dostumuzla birlikte üç kişiden oluşan çekirdek ailemle pencereden bahçeye atlayabildiğimiz kottaki dairemizde birkaç başarısız do-

mates ve soğan yetiştirme girişiminden sonra pes edip yolumuza papatyalarla devam ettik. İki yıl önce küçük papatya fidesini bahçeye diktik. Fakat papatyalar pek arsız çıktı! Hızla boy veren, kolaylıkla çoğalan bitkileri için “*arsız kızlarım*” derdi anneannem. Toplumsal cinsiyet rollerinin kendisine biçtiği görevleri yerine getirmeyen; belki “fazla konuşan”, belki de “oturmasını kalkmasını bilmeyen” kız çocuklarına da şöyle denirdi: “*Bu çocuk da iyice arsızlaştı!*”

Ekoloji ve Kadın Mücadelesi: “Bahar diye bir mevsim kalmadı!”

2025 yılının Mart ayında, Ankara sakinleri iklim krizinin etkilerini iyiden iyiye hissetti. Otobüs duraklarında, marketlerde, işyerlerimizde sıkça benzer cümleler duyduk:

“*Mevsimler değişti.*”

“*Yağmur da fayda etmez kar yağması lazım.*”

“*Susuz kalacağız.*”

“*Çiftçiye yazık oldu, sebze meyve de ateş pahası olacak artık.*”

“*Şuna bak! Daha dün yazdı bugün kara kış.*”

“*Bahar diye bir mevsim kalmadı artık.*”

Bizim küçük apartman bahçemizin arsız papatyalarına tam da o Mart günlerinde öyle bir don vurdu ki, boyunları büküldü, kuruyup gittiler... Birkaç günlük güneşe aldanıp hızla çiçeklerini açan asırlık ağaçlar da yine aynı donda minicik yapraklarını döktüler. Bu bahar, bundan böyle yeryüzünde yaşamın gerçek bir tehditle karşı karşıya olduğunu yadsımanın hiçbirimiz için mümkün olmadığını gösterdi.

1. Clarissa P. Estes, Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler, Hakan Atalay (Çev.) (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2020), 213.

Kadınların ücretsiz emeği üzerine kurulu kapitalist düzen, kadın emeğini sömürerek serpilirken hayatta kalabilmek için doğayı fütursuzca fethetmeye de devam ediyor. Doğanın fethinin sonuçlarının ise ne toplumsal sınıflar ne de toplumsal cinsiyet açısından tarafsız olduğunu ileri sürebiliriz. Zira işçilerin karşılaştıkları mesleki riskleri artıran ve dünya genelinde çalışanların yüzde 70'i için ciddi sağlık tehlikeleri yaratan iklim krizinin ilerleyen yıllarda 85 milyon kişinin işsiz kalmasına neden olacağı öngörülüyor². 2050 yılına kadar 113 milyon kişinin iklim krizi nedeniyle göç etmek zorunda kalabileceği raporlanıyor³. Kapitalist sömürünün yarattığı bu krizin sonucunda yerinden edilecek milyonlarca insanı ise işsizlik, yoksulluk, kayıt dışı çalışma ve nice yaşamsal sorun bekliyor.

Diğer yandan geçim kaynaklarımıza, sağlık ve güvenliğimize yönelik yeni tehditler oluşturan; mevcut eşitsizlikleri ise derinleştiren iklim krizinin en büyük etkilerini kadınlar ve kız çocukları yaşıyor. Dünyadaki her on kadından birinin aşırı yoksulluk içinde olduğu ve yaşamın her aşamasında kadınların yoksul nüfus içinde erkeklere kıyasla aşırı temsil edildiği biliniyor⁴. Özellikle yerel doğal kaynaklara bağımlı kırsal alanlarda yaşayan; evlere su temini, yemek pişirme ve ısınma gibi yoğun emek gerektiren temel sorumlulukları üstlenen kadınlar, yoksul topluluklar içinde yüksek bir oranı oluşturuyor. Tüm bunlar, iklim krizinin derinleşmesi ile birlikte kadınların bin bir zorlukla yaşamsal ihtiyaçlarını karşıladıkları toprağa ve suya erişemeyebileceklerini gösteriyor. Bin bir zorlukla diyorum, zira bazı köylerde kadınların temiz içme suyuna ulaşmak için 20 km yürümek zorunda kaldığı, 50 metre derinlikteki kuyulardan su çektikleri, *"her yeni ekimde sürekli pazardan pahalı*

tohum almak zorunda kaldıkları" biliniyor⁵. Dahası iklim değişikliği nedeniyle yerinden edilen insanların yüzde 80'ini kadınlar oluşturuyor ve iklim krizi kaynaklı afetlerde bilgiye ve kaynaklara erişim, hareketlilik, karar alma konularında mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle kadınların hayatta kalma olasılıkları daha düşük oluyor. 141 ülkeyi kapsayan bir araştırma, iklim krizi kaynaklı felaketlerde kadınların ölüm oranlarının daha yüksek olduğunu ve bunun kadınların sosyo-ekonomik durumlarından kaynaklandığını ortaya koyuyor⁶. Dünya genelinde gıda üretiminin yüzde 50 ila 80'i kadınlar tarafından gerçekleştirilirken kadınların mevcut toprakların yalnızca yüzde 12 kadarına sahip olduğu biliniyor⁷. Kadınların toprakla ilişkisi giderek ücretli çalışma biçimine dönüşürken iklim krizi nedeniyle tarım, gıda ve hayvancılık sektörlerinde yaşanacak işsizlik sorunundan da öncelikle kadınların etkileneceği öngörülüyor. İklim krizine bağlı göçlerde açlık, yoksulluk ve şiddet olayları da artıyor⁸. Özetle, toprağı ekenler kadınlarken; ekinin meyvesini yiyenler yeryüzüne savaş açanlar oluyor. Ancak elleri yüzyıllardır toprakla yoğrulan; toprağı yoğuran kadınlar, *hayat için en önemli olan şeyin direnmek; devam etmek* olduğunu biliyor. *Vahşi doğanın vaadini* duyuyor: **"Kıştan sonra her zaman bahar gelir"**.

Bahardan Vazgeçmiyoruz; Arsız Bir Doğa İstiyoruz!

"Uygarlığın Tohumu Köylü Kadının Sandığında⁹" başlığıyla yayınlanan bir yazıda, yazar köylülerin sesine kulak veriyor: "Her tohum değerlidir; annemin tohumu daha değerlidir, anneannemin tohumu en değerlidir¹⁰" Tohumların, toprağa dair bilginin, doğanın dilinin ku-

2 ILO, "Climate change creates a 'cocktail' of serious health hazards for 70 per cent of the world's workers", 22 Nisan 2024. <https://www.ilo.org/resource/news/climate-change-creates-%E2%80%98cocktail%E2%80%99-serious-health-hazards-70-cent-world%E2%80%99s>, (Erişim Tarihi: 07.04.2025).

3 IOM UN Migration Global Data Institute, "Climate Change and Future Human Mobility", Kasım 2022, https://emergencymanual.iom.int/sites/g/files/tmzbd1956/files/2023-03/iom_global_data_institute_thematic_brief_1_evidence_summary_on_climate_change_and_the_future_of_human_mobility.pdf, (Erişim Tarihi: 07.04.2025).

4 Oxfam, "Takers not Makers: The unjust poverty and unearned wealth of colonialism", Ocak 2025, <https://oxfam.se/wp-content/uploads/2025/01/Executive-Summary-Takers-not-Makers.pdf>, (Erişim Tarihi: 07.04.2025).

5 Menekşe Kızıldere, "İklim Değişikliği ve Kadınların Adalet Mücadelesi", Kadın ve Doğa: Ekolojik Dönüşümde Feminist Tartışmalar, Emek Değirmenci (Der.), (KADAV: 2019), 85-98.

6 a.g.e, s. 90.

7 Zeynep Özar Berksü, "İklim Değişikliğinin Gölgesinde: Kadınlar ve Kız Çocukları", Oğusto, 30.10.2023. <https://www.oğusto.com/surdurulebilir-yasam/iklim-degisikliginin-golgesinde-kadinlar-ve-kiz-cocuklari>, (Erişim Tarihi: 07.04.2025).

8 World Health Organization, "Gender, climate change and health, 2014, https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/144781/9789241508186_eng.pdf, (Erişim Tarihi: 07.04.2025).

9 Gamze Göker, "Uygarlığın Tohumu Köylü Kadının Sandığında", Kadın ve Doğa: Ekolojik Dönüşümde Feminist Tartışmalar, Emek Değirmenci (Der.), (KADAV: 2019), 99-110.

10 a.g.e, s. 101.

şaklararası aktarımı daha iyi nasıl anlatılabilir? Doğa ve kadının birliği; ekoloji ve kadın mücadelesi de böylece kuşaklararası aktarıyor işte.

Tez-Koop-İş Sendikası gençemek Dergisinin 15. sayısında, Muğla Milas'ta bulunan Akbelen Ormanı çevresindeki köylerin, tarım alanları ve zeytinliklerin, 4 yılda tükenecek kömür rezervleri uğruna yok edilmeye çalışıldığını yazmış; ancak bu çaba karşısında özellikle köylü kadınların ve yaşam savunucularının nasıl bir direniş örgütlediklerinden bahsetmişim. Yeri gelmişken, kesilen ağaçların başında ağıt yakan köylü kadınlardan birinin sözlerini hatırlatmak istiyorum: *"Gittim, kestirmeyeceğim çocuklarımı diye ağaçları öptüm. Her bir ağaç kesildiğinde, her bir ağaç yıkıldığında bacaklarımı, kollarımı hissetmedim. Sanki benim kendimi kesiyorlar gibi oldum"*.

Yazar Le Guin, Akbelen'de olduğu gibi, doğayı fethederek ve kadın emeğini sömürerek hayatta kalan; kendini *efendi*, diğerlerini öteki olarak gören *uygar adamı* şöyle konuşuyor:

"Uygar adam der ki: (...) ben efendiyim, tüm diğerleri ise öteki – dışarıda, aşağıda, altta, itaatkâr. (...) Ben, ben olanım; geriye kalan, benim uygun gördüğüm biçim-

de kullanılacak, kadınlar ve vahşi doğadır"¹¹.

Uygar adamın sözlerine karşılık, Estes'in Kurtlarla Koşan Kadınlarından bir yanıtla bitirelim bu yazıyı:

"(...) kadınların çocuksulaştırıldığı ve mal muamelesi gördüğü bir zamanda büyüdük. Nadastaki bahçeler gibi korundular ama ne mutlu ki, her zaman rüzgârla gelen yabanıl tohumlar vardı. Yazdıkları şeyler yetkin görülme de kadınlar bir şekilde hep ısıldılar. Yaptıkları resimler kabul görmese de bir şekilde ruhu beslediler. (...) ağaçlarda, mağaralarda, ormanlarda ve dolaplarda kendi alanlarını yarattılar"¹².

Yeryüzü toprağa tohumu düştüğü gibi yaşama tutunan, boy veren, serpilip saçılan arsız bitkilerle; dünya arsız kız çocuklarıyla dolsun! Bahardan, bahçemizdeki papatyalardan, tarlamızdaki mahsulden, zeytinliklerimizden vazgeçmeyelim. Ekoloji ve kadın mücadelesini birbirinden ayırmayalım ki utanmadan, sıkılmadan dökülüp saçılabilim...

11 Ursula K. Le Guin, *Dancing at the Edge of the World: Thoughts on Words, Women, Places*. (New York: Grove Press, 1989), 161.

12 Clarissa P. Estes, a.g.e, s. 17.

1 Mayıs İşçilerin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü Broşürümüz Yayınlandı!

Tez-Koop-İş Kadın

Sendikamız Tez-Koop-İş'te işçiler, emekçiler ve kadınlar olarak 1 Mayıs hazırlıkları büyük bir coşkuyla tamamlandı. Sınıf mücadelesini güçlendirmek için görsel ve işitsel, yazılı ve sözlü çok çeşitli araçları kullanarak 1 Mayıs gününü anlamlı biçimde doldurduk. 1 Mayıs için öncelikle 1 Mayıs Broşürümüzü hazırladık ve şubelerimize, temsilciliklerimize ulaştırdık. Kadın emekçilerle 1 Mayıs broşüründen kısa bazı notları paylaşıyoruz.

1 Mayıs'lar, yüksek işsizlik, enflasyon karşısında eriyen ücretler, yüksek vergiler, işyerinde aşırı denetim, demokratik haklarımızın, ifade özgürlüğümüzün kaybı, güvencesizlik ve güvensizlikle dolu mevcut yaşamımızın bu biçimiyle yaşamak zorunda olmadığımızı müjdeliyor. Bölünmüş ve parçalanmış işçi sınıfının birliğinin, birlikte mücadelenin ve dayanışmasının mümkün olduğunu anlatıyor. 1 Mayıs'lar işçi sınıfının zamanda ve mekânda daha çok yer kaplamasını sağlıyor. "1 Mayıs sadece bir tatil günü değil, işçi sınıfının dünyanın dört bir yanında benzer duygu ve düşünceleri hissettiği bir gün. 1 Mayıs'lar sermayenin sınır tanımaz saldırısına, zulmüne karşı insani ve vicdani bir duruşu temsil eden bir zaman dilimi."

Mutlu Bir Hayat Filizlenir Kavganın Ufuklarından!

Düşünür Rosa Lüksemburg, Birinci Dünya Savaşı'nın sona erdiği yıllara dek 1 Mayıs'ın üç büyük evreden geçtiğini ileri sürüyor:¹

- (1) İlk 1 Mayıs yıllarında, işçi sınıfı grevi bir mücadele aracı olarak keşfetti ve kullandı. Grevler, milyonlarca sömürülen ve ezilen emekçiler için "güç duygusunu ve mücadele etme sevincini" pekiştirdi. Öte yandan, tüm ülkelerin burjuvazisi sınıf mücadelesinin bu yeni gösterisini en büyük "korku ve en derin nefretle" karşıladı.
- (2) Sonraki dönemde egemen sınıflar sakinleşti ve 1 Mayıs kutlamalarının tamamen göstermelik karakterini kabul etti. Öte yandan, işçi hareketinin ardından ağırlıklı olarak parlamenter mücadelenin ve siyasi ve sendikal örgütlenmenin sessiz sedasız genişlediği uzun bir dönem gelecekti... 1 Mayıs kutlamaları giderek burjuva toplumunun belli bir gönül rahatlığıyla izlediği barışçıl bir halk bayramına dönüştü.
- (3) Son yıllarda işçi hareketinin durumunda gözle görülür bir değişim yaşandı. Savaş alanında yeniden keskin bir rüzgâr esiyordu. Doğuda, büyük Sovyet Devrimi; Almanya'da, ekonomik ve siyasi mücadelenin doruk noktası ve yoğunlaşması: sanayi işçilerine karşı kapsamlı bir lokavt eylemi ve işçi sınıfının parlamenter lokavtı için tüm burjuva partilerinin birleşmesi. Fransa'da "radikal" hükümet tarafından sendikalara karşı acımasız bir kampanya yürütülmekte ve bir dizi sert ücret mücadelesi yaşandı. Proleter örgütlerin son on beş yıldaki güçlü büyümesinden ve Rus Devrimi'nden tedirgin olan uluslararası kapitalizm gergin, vahşi ve saldırgan hale geldi.

İşçiler ve emekçiler olarak tarihin, yani insanların geçmişte yapıp ettiklerinin bize öğreteceği çok şey var. Önceki emekçilerin verdiği mücadelelerle elde ettiği kazanımların bugün elimizden teker teker alındığına, alınmak istendiğine tanıklık ediyoruz, daha etkin düşünmek ve eylemek zorundayız. Bunun için bugünkü çalışma koşullarına bakmak yeterli. Örgütsüz, sendikasıız emekçiler ve işçiler 8 saatten daha uzun süre çalıştırılıyor, 8 saatlik işgünü kazanımı bugün tehdit altında, yorucu kent yaşamında yolda geçen süre giderek artıyor, tüketim çılgınlığı nedeniyle mağazalarda, marketlerde, Alışveriş Merkezlerinde (AVM) hafta sonu tatili hakkı da milyonlarca emekçinin ellerinden kayıp gidiyor. İşsizlik devasa boyutta, işini kaybetme korkusu tüm emekçilerin gündelik yaşamı içinde sıklıkla hissedilen bir duygu. Tüm bunları yaşamak zorunda değiliz! Düşlerimiz, birlikte mücadele ettiğimizde, daha adil, daha eşitlikçi ve özgür günlerin olabileceğini, gelirin adil bölüşümü ile kardeşçe yaşayabileceğimizi ifade ediyor.

Tarih, 1 Mayıs 1886'da kitlesel bir greve sahne oldu. Çalışma saatlerinin azaltılması için "8 saatlik işgünü" talebiyle iş bırakan işçilerin mücadeleleri öylesine güçlüydü ki; 139 yıl sonra bugün de dünyanın tüm işçileri 1 Mayıs'ı Dünya İşçilerinin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü olarak kutlamaya, alanlarda haklı taleplerini haykırmaya, emeklerinin karşılığını almak için omuz omuza yürümeye devam ediyor.

¹ https://www.versobooks.com/en-gb/blogs/news/rosa-luxemburg-on-the-purpose-of-may-day?srsltid=AfmBOoqSIGTaXDbLTcm_joDXxRgtLkOyswCE_tzfWsePGn8gDUWQwg25

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Broşürümüz Web Sayfamızda ve Şubelerimizde!

Tez-Koop-İş Kadın

Tez-Koop-İş Sendikası olarak geçmişten bugüne, bugünden geleceğe yol alırken öğrenmenin değerini görmüş ve buna uygun çalışmalar yürüten bir emek örgütüyüz. Üyemizin zihinsel, duygusal ve devinsel güçlerini artırdığımızda Sendikamızın da güçleneceğini biliyoruz. Bu nedenle yayın çalışmalarımız devam ediyor. 8 Mart Dünya Kadınlar günü için broşürümüz çıktı. 8 Martların tarihsel olarak ve bugün anlamını sorgulamak, bilgilerimizi güncellemek, gelecek için yapabilirliklerimizi çoğaltmak açısından önemli bir çalışma. Okuru bol olsun diyor, 8 Mart Broşürümüzden kısa girişi okurlarımızla paylaşıyoruz.¹

Kadınlar olarak, kadın emekçiler olarak farkındayız: **Biz durursak dünya durur!** Kadınlar durursa evdeki yaşam, yeniden üretim ve işyerlerinde üretim durur, sokaklar, kentler yavaş yavaş ölür, kamusal alan yok olur! Bilim, siyaset, sanat ve sevgi üretilemez olur! İyi, doğru ve güzele dair her şeyin anlamı azalır, diyoruz ya hayat durur! Kadınlar olarak değerimizin ve gücümüzün farkındayız. Ancak yine de sorgulayanlar olacaktır,

1 <https://tezkoopis.org/wp-content/uploads/2025/03/8-MART-BRO-SUR.pdf>

<https://tezkoopis.org/wp-content/uploads/2025/03/8-MART-BRO-SUR.pdf>

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI

Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel Sanatlar İşçileri Sendikası

hâlâ bir Dünya Kadınlar Günü'ne ihtiyacımız var mı diye. Evet, var. Dünya ve özellikle ülkemiz cinsiyet eşitliğinden oldukça uzak! Cinsiyet eşitliği mücadelesi ve kadın dayanışması yıllara yayılacak bir süreç! Bunun için farklı kuşaklardan genç ve yaşını almış kadınlar olarak kararlı adımlarla ilerlemek ve hız kazanmak gerek! Tüm çeşitliliği ile kadınların, genç kadınlarla yaşı ileri kadınların güçlü bir ittifakını sağlamak gerek!

8 Mart, kadınların başarılarını kutlamak, kadın eşitliği konusunda eğitim, farkındalık ve duyarlılık yaratmak, kadınları geliştiren ve güçlendiren yeni kamusal alanlar açmak, eşitlik ve özgürlükten yana değişim çağrısı yapmak, cinsiyet eşitliğinde yol almak, hızı ve yoğunlaşmayı artırmak için çok önemli bir gün...

Sevgili Kadın Üyelerimiz,

Kutlamak sözcüğünü, biz kadınların, kadın emekçilerin hem geçmişten bugüne elde ettiğimiz kazanımlarını ve başarılarını hatırlamak ve üzerine yeniden düşünmek, hem de bugün ve gelecekte kutlanmaya değer yeni günler yaratmak için düşünmek ve eylemek olarak düşünüyoruz. Yani 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutlamak, gündelik yaşamımıza bir kez daha dikkatli bir kadın açısı ile bakarak geleceği örmek açısından çok önemli. 8 Mart öncesi ve sonrasında, tüm bunları yapabilmek için örgütlenmek gerek, örgütlenerek Tez-Koop-İş'li kadınlar olarak güçlenip ortak üretimi başarmak gerek. Tam da 8 Mart'a yaklaşırken haftalardır yaptığımız gibi!

Bu broşürde *öncelikle* "bizlerden bir kadın olarak nasıl bir yaşamamız bekleniyor ve biz nasıl bir yaşam istiyoruz?" sorusuna cevap aramakla başlayacağız. *İkincisi*, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün nasıl doğduğunu, daha geniş coğrafyalara nasıl yaygınlaştığını, anlam ve içerik değişikliği ile çeşitli ulusal ve küresel örgütlerin 8 Mart'a nasıl yaklaştıklarını öğreneceğiz. *Son olarak* günümüze gelecek ve kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunları çözecek önerilerimizi sizlerle paylaşacağız.

Biz Kadınlardan Beklenenler...

Yaşayarak öğrendik ki içinde yaşadığımız toplum, cinsiyet bağlamında erkek egemenliği üzerine kurulu. Bu düzen içinde hangi kadın yaşamının bir döneminde bir kez bile olsa "keşke erkek doğsaydım" dememiştir ki! Oğlan çocuğu doğduğunda, evlerde başka bir sevinç yaşanırken kız çocuğu dünyaya geldiğinde endişelenilir, çünkü yaşam zordur kadınlar için. Sünnet törenlerinde oğlan çocuğu gözdedir, kız çocukları çok da anlamadan kenarda kardeşinin düğününü izler. Çok çocuklu yoksul ailelerde, ilkin oğlan çocukları beslenir, sağlık kuruluşlarına onlar götürülür, meslek ilkin onların eline verilmek istenir, çünkü aileyi erkek geçindirir denilir. Modern ailelerde bile hâlâ söylem olarak "kız istenir, kız verilir." Cinsiyetçi kalıp yargılar, çok masummuş gibi gündelik yaşamın içine nüfuz ederler. Bu nedenle kadınlar olarak cinsiyet eşitliği talep ederiz ve yaşama geçirmek üzere mücadele ederiz.

Ataerkil düzende kız çocuklarının ve kadınların değeri diğerine göre genellikle düşüktür. Kadınlar bir değersizleştirme sürecinin içinden geçerler. Kimimiz kendi değerimizi görür, kimimiz ise akıntıya kapılıp gideriz. İçinde yaşadığımız kentin her mekânı ve 24 saatin her zaman dilimi erkeklere açıkken, kadınlar için güvenli değildir, bu nedenle bizler daha dar mekânlarda ve gündüz zamanları ile sınırlandırılırız. Bize sürekli "evden, mahalleden uzaklaşma!" denir.

Ataerkil iklimde toplumsal cinsiyet rolleri kadınların rolleri ile erkeklerin rollerini çok keskin çizgilerle birbirinden ayırmıştır. Üstelik çok haksız ve eşitsiz biçimde bu yapılır. Erkek akıl, kadın duygu ile tanımlanır, daha az değerli olan duygudur. Kamu

alanı erkek, özel alan ise kadınlarla anılır, yani kadının yeri özel alanla sınırlanmıştır, kadın çalışsa bile özel alandaki ev işleri, çocuk ve yaşlıların bakımı gibi işler kadın işleri olarak tanımlanır, kadın işten eve döndüğünde onun için ikinci mesai başlar. Bu toplumsal cinsiyet kalıp yargıları nedeniyle üç kadından ikisi çalışma yaşamının dışında, evin içinde, evin görünmeyen emeği olarak üretime katkıda bulunuyor. Kamuda ve özel sektörde, çalışma sürecinin tamamında, mesleklerde kadın işleri ve erkek işleri, meslekleri bu düzenin etkilerini yansıtır. Nesnelere, renklere, canlılara bile cinsiyet

atanır. Araba, makine, tamir, mutfak, robot, çiçek, mavi, pembe sözcüklerini hangi cinsiyetle anarız?

Bu örnekler ve benzetmeler, derecesi birbirinden farklı olsa da egemen değerler olarak yaşamımızı etkiliyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, geriletiliyor mu? Evet, kadın mücadelesi ile bir değişim var. Ancak bir yandan da sürekli tetikte olmak zorundayız. Afganistan'da, İran'da, Suriye'deki gelişmeler, Türkiye'de kadına ve çocuğa yönelik şiddetin artmasına karşın ülkeyi yönetenlerin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi, "Aile Yılı olarak ilan edilen 2025'te üç çocuk yapın" çağrıları aklımıza geldiğinde endişe etmeden duramayız. Biz kadınlardan beklenenler bunlar...

Biz Kadınların Yapabilirlikleri...

Peki bizler ne isteriz? Tez-Koop-İş'li kadınlar olarak nasıl yaşayabiliriz? Bilim, sanat, siyaset, sendika ve sevgi üretiminde yaşamak, insanlara, kadınlara ve dünyaya ne tür katkılar verebiliriz? Cinsiyetten bağımsız olarak sahip olduğumuz insani güç ve yetileri mümkün olduğunca yaşama geçirmek isteriz. Bu güçlerimiz karşısına engeller konulmasını, çitler, duvarlar örülmesini istemeyiz. "Kızlar okumaz" dediler! Okuyabildik! "Kadınlar çalışmaz" dediler. Her üç kadından biri çalışabildi. Kadınlardan doktor, mühendis, bilim insanı, sanatçı, siyasetçi, gazeteci, sendika öncü kadını olmaz dediler. Bu mesleklerde çalıştık. Ancak eşitlik sağlanabildi mi? Hayır, istediğimiz eşitlik sağlanabilmiş değil.

Kadın nerede yaşarsa yaşasın iktidar ilişkileri, güç ilişkileri içine doğar ve rastlantıların ve zorunlulukların kuşatması altındadır, ne var ki farkında olsun ya da olmasın kadınlar özgürlükleri için oluş gücünü ve hakkını zihninde ve bedeninde taşırlar. Neden kadınlar olarak kendi hayatımızı bir sanat yapısına dönüştürmeyelim! Neden şu kitap, öykü, şiir, ev, heykel, resim, müzik bir sanat yapıtı olsun da bizim hayatımız olmasın?

"Biz hâlâ bir bedenin neler yapabileceğini bilmiyoruz." diyordu ya düşünür. Düşünürden esinle **doğada bir varlığa sahip olan tüm tekil varlıkların, kadınların, varlığını sürdürmeye ve var olma direnci göstermeye hem güçleri hem de hakları vardır.** Bu bağlamda Spinoza, insan da dâhil hiçbir varlık arasında hiyerarşik bir farklılıktan bahsedilemeyeceğini ekliyor. Bu nedenle kadınla erkek doğal anlamda eşittir, toplumsal, ekonomik ve siyasal alanda da eşit olmalıdır.

Bu yüzden toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelemiz eğitim, sağlık, çalışma yaşamı ve sendikalar başta olmak üzere, bilim, sanat, siyasetin her alanında sürecek!

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Çeşitli Ülkelerde Görkemli Biçimde Kutlandı

Tez-Koop-İş Kadın

Dünya Kadınlar Günü protestolarında kadınlar, **çeşitli ülkelerde** eşit haklar ve ayrımcılığa ve cinsel şiddete son verilmesini, eşdeğer işe eşit ücret, **üreme hakları**, eğitim, adalet konusunda taleplerini dile getirdi.

UNI GS Uluslararası Kadınlar Günü'nde: Kadın Hakları İçin Alarm Çalmalıyız!

UNIKüreselSendikaGenelSekreteriChristyHoffman, acil bir Dünya Kadınlar Günü mesajı yayınladı: Bu Uluslararası Kadınlar Günü'nde alarmı çalmalıyız. Dünyanın dört bir yanında, kadın karşıtı politikalara direnemeyen şirketler tarafından desteklenen aşırı sağcı politikacılar, yasal, ekonomik ve üreme haklarına dair korumalarımızı şok edici bir hızla geri çekiyor. Birleşmeli, örgütlenmeli ve geri savaşmalıyız. İşte bu yüzden bu Uluslararası Kadınlar Günü'nde alarmı çalıyoruz. Dünya çapındaki tüm kız kardeşler ve müttefiklerle dayanışma içindeyiz: **Birlikte örgütlenin, direnin ve ilerleyin.**¹

¹ <https://uniglobalunion.org/news/uni-international-womens-day-message-8m/>

Uluslararası Kadınlar Günü'nde UNI

Kadın Çalışanların Refahı İçin Mücadele Ediyor

Stres, aşırı iş yükü, işyerinde şiddet ve taciz, eşitsiz muamele ve iş güvencesizliği, kadınların işyerindeki ruhsal refahına yönelik sürekli ve orantısız tehditlerdir. UNI Küresel Sendika, ruh sağlığını

önemli ölçüde etkileyen işyerinde şiddet ve tacize karşı korumayı güçlendirmek için *ILO Sözleşmesi 190 (C190)* ve *Tavsiye 206 (R206)*'nin onaylanması ve uygulanmasını talep etmeye devam ediyor. Uluslararası Kadınlar Günü'nde, kadınların ruh sağlığını bir iş yeri önceliği haline getirmek için acil eylem çağrısında bulunuyor. UNI, sendikaları kapsamlı politikalar talep etmeye, yasal değişiklikler için baskı yapmaya ve ayrımcılık ve şiddetten uzak işyerleri için mücadele etmeye çağırdı.²

Fransa/Paris- 8 Mart'ta Paris'te feminist grev ve gösteri

Grève féministe kolektifi ve çeşitli sendikalar, 8 Mart 2025 Cumartesi günü Dünya Kadın Hakları Günü münasebetiyle eşitsizliğe karşı ülke çapında bir grev ve gösteri çağrısında bulundu. Grève féministe kolektifi, gösterinin aynı zamanda kadınların işgücü piyasasındaki güvencesiz konumlarının yanı sıra, "asgari ücret alanların %62'sini ve gıda bankasından faydalananların %70'ini kadınların oluşturmasına rağmen" ücret eşitsizliklerini vurgulamak için de bir fırsat olduğunu belirtti. Feminist grev çağrısında kolektif ayrıca «kapatılan 130'dan fazla gönüllü gebelik sonlandırma merkezinin yeniden açılmasını» talep ettiler ve «her türlü cinsiyetçi ve cinsel şiddetle mücadele için somut eylem» çağrısında bulundular.³

² <https://uniglobalunion.org/news/this-international-womens-day-uni-is-fighting-for-women-workers-wellbeing/>

³ <https://www.grevefeministe.fr>

Yunanistan'da Filistinli kadınlar da unutulmadı

Yunanistan'da ise yüzlerce kişi ayrımcılık ve eşitsizliğe karşı protesto etmek için başkent Atina'da bir araya geldi. Belçikalı protestocu Mathilde du Jardin, "2025'te hâlâ kadınlar için iyileştirilmesi gereken çok şey var, yapılması gereken çok şey var, ayrıca kadın haklarının henüz kesinleşmemiş bir şey olduğunu" ifade etti ve "mücadeleye devam etmemiz gerekiyor" dedi.⁴

Roma toplumsal cinsiyet şiddetine karşı yürüdü.

Roma'daki gösteri de cinsiyete dayalı şiddetle mücadele ve cinsiyetler arası uçurumun kapatılması konularına odaklandı. **Şehir, İtalya'daki en büyük gösteriye ev sahipliği yaptı ancak İtalyanlar ülke genelinde 60 şehirde kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık yaratmak için yürüdü. Gösterinin sloganı «Bir kişi daha eksilmeyeceğiz» oldu.**⁵

⁴ <https://tr.euronews.com/2025/03/09/8-martta-kadinlar-dunya-nin-dort-bir-yaninda-sokaklara-dokuldu>

⁵ <https://tr.euronews.com/2025/03/09/8-martta-kadinlar-dunya-nin-dort-bir-yaninda-sokaklara-dokuldu>

Iraklı Kadınlardan Sembolik Maraton!

Irak'ın en büyük ikinci kenti Musul'da 300 kadın, şehrin ana caddesinde 900 metrelik sembolik bir maraton koştu. Maratonu organize edenlerden Fatima Khalaf "Bu maratonla uzun süredir uzakta tutulan kadınlara yerlerini geri vermek istiyoruz" dedi. Bazı kadınlar "Özgürce konuşmaya hakkım var" yazılı pankartlar açıldı.⁶

Kadın Hakları İçin Ulusal Yürüyüş Belçika/Brüksel'de Gerçekleşti

Binlerce kişi, Dünya Kadınlar Günü'nü anmak ve kadın haklarını desteklemek amacıyla cumartesi (8 Mart 2025) öğleden sonra Brüksel sokaklarında yürüyüş düzenledi. Özellikle kadınların yoğunlukta olduğu esnek işler, geçici pozisyonlar ve yarı zamanlı roller gibi işlerde çalışma saatlerinin esnekleştirilmesi planı bulunuyor. Yürüyüşün örgütleyicileri, ayrıca gönüllü kurtajın

suç olmaktan çıkarılması, sosyal güvenliğin güçlendirilmesi, göçmen haklarının tanınması ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin her türüne karşı mücadele edilmesi çağrısında bulundu.⁷

Meksika

Bölgenin en büyük yürüyüşlerinden birine ev sahipliği yapan Meksika'da bu yılki kutlamalara keskin tezatlar damgasını vurdu. Ülke ilk kadın başkanı kutlarken, pek çok kişi de kadın cinayetleri de dahil olmak üzere kadına yönelik şiddetin kurbanlarının yasını tutuyor. Meksika ve Latin Amerika'da kadına yönelik şiddet oranlarının yükselmesi ve maçoğunun devam etmesi, 8 Mart'ta protestocuların adalet talepleriyle birlikte alanlarda tansiyonun yükselmesine neden oldu.⁸

6 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43330179>

7 <https://www.brusselstimes.com/1477869/national-march-for-womens-rights-marches-through-brussels>

8 <https://www.cbsnews.com/news/international-womens-day-2025/>

Los Angeles/Amerika Birleşik Devletleri

Los Angeles'dan binlerce kadın 8 Mart'ta ellerinde çok çeşitli döviz ve pankartlarla yürüdüler. En öne çıkan sloganlar, "Bazı günler kadınların geçit töreni olacak", "ayağa kalk, diren, tekrarla!" oldu.⁹

Norveç'te 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü bu yıl da başta başkent Oslo da olmak üzere ülke genelinde kutlandı.

Oslo'da "Bir kişi daha eksilmesin – Erkeklerin kadın cinayetlerini durdurun!" temel sloganın belirlendiği kutlamada alan tamamen doldu ve binlerce kişi katıldı. Norveç'te 1915 yılından beri kutlanan 8 Mart'ta bu yılın en önemli konuları arasında uluslararası kadın mücadelesi ve dayanışma, erkek şiddeti ve kadınların hukuki güvencesi, iş hayatı ve ekonomi, kadına yönelik şiddet, iş hayatında eşitlik ve kadın sağlığı, sağ popülizme ve faşizme karşı mücadele yer aldı.

⁹ <https://www.cbsnews.com/news/international-womens-day-2025>

Norveç Sendikalar Konfederasyonu LO'nun birinci sekreteri Julie Lødrup, Filistin Komitesi Başkanı Line Khateeb, kadın örgütü Mira'nın Başkanı Khansa Ali ve yine kadın gurubu olan Ottar'dan Ane Stø konuşmalar yaptı¹⁰.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta kadınlar, "Yaşamı durduracak bizleriz" şiarıyla sokağa çıktı.

Yerli ve göçmen örgütlerden kadınların katıldığı 8 Mart yürüyüşünde, "Erkek egemen kapitalist sistemi yıkacağız", "Eşit işe eşit ücret", "Kadına yönelik şiddetin her türüne hayır", "Savaşlara hayır", "Ekonomik krizin faturasını kadınlar çekmeyecek" sloganları öne çıktı¹¹.

¹⁰ <https://www.evrensel.net/haber/545697/8-mart-2025-kadinlar-dunyanin-dort-bir-yaninda-sokaklarda>

¹¹ <https://etha54.com/haberdetay/8-martta-kadinlar-dunyanin-dort-bir-yaninda-eylemdeydi-201734>

Türkiye'de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Engelleme Girişimlerine Karşın Kutlandı!

Tez-Koop-İş Kadın

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla kadınlar, Türkiye'nin dört bir yanında sokakları doldurdu. Kadınlar yaptıkları eylemlerde; aile politikaları adı altında kadınların sosyal hayattan, çalışma hayatından ve kamusal alanlardan dışlanmasına, erkek şiddetine, emek sömürsüne, mobbinge, yoksulluğa karşı mücadele vurgusu yaptı. 8 Mart'ta her kent özgül demokratik deneyimlerine göre kadın mücadelesine dair sloganlarını ve eylem türlerini alanlara demokratik yollarla aktardı.

2025 yılını "Aile Yılı" ilan eden iktidarın nüfus politikaları ile kadınların kaç çocuk doğuracağından nasıl doğuracağına müdahale etmesine kadınlar, ülkenin dört bir yanında sokakları isyanla doldurdu. Ortadoğu'da süren savaş ve çatışmalar da kadınların gündemindeydi. Kadınlar savaşın en çok kendilerini etkilediğini vurgularken barış taleplerini alanlara yansıttı.

İstanbul

Büyük Kadın Buluşması'na binlerce kadın akın etti: **"Kadınlar evlere hapsedilemez, sokaklar bizlere kapatılamaz"** 8 Mart Kadın Platformu'nun çağrısıyla Büyük Kadın Buluşması İstanbul'da Kadıköy İskele Meydanı'nda düzenlendi. Kadınlar aile politikalarına, erkek şiddetine, nefrete, emeklerinin sömürülmesine, yoksulluğa ve savaşa karşı mü-

cadele çağrısı yaptı. İktidarın 2025'i "Aile Yılı" ilan etmesine karşı kendileri de 2025'i kadınların mücadeleye yılı ilan ettiğini açıkladı. **İstanbul'da gece yürüyüşüne binlerce kadın katıldı. Polisin çeşitli engellemeleri ile karşılaşan kadınlar geri adım atmadılar.**¹

Ankara

Ankara'da kadınlar, Kolej Meydanından Güvenpark'a yürümek istedi. Kadınlar polis tarafından Mithatpaşa Köprüsü'nde engellendi. Eylemde

1 <https://sendika.org/2025/03/il-il-8-mart-eylemleri-aile-degil-kadniz-isyandayiz-721514>.

yapılan açıklamada "Eşitsizliğe, cinsiyetçiliğe ve kadın düşmanlığına karşı, bin yıllardır verilen kadın mücadelesinin mirasçıları olarak, mücadelemizi isyanımızla büyüterek özgürlüğe yürüyoruz. Hayatlarımıza haklarımıza yönelik saldırılara karşı sokaktayız" dedi. Ankara Kadın Platformu'nun çağrısıyla Kolej Meydanı'nda buluşan kadınlar yürüyüşe başladı. Kadınların dövizlerinde yoksulluğa, şiddete, kadın cinayetlerine, savaşa karşı talepler öne çıkarken sık sık 'Kadın, yaşam, özgürlük', 'Savaşa değil, kadınlara bütçe', 'Aile yılı değil, mücadele yılı' sloganları atıldı.²

İzmir

İzmir Kadın Platformu çağrısıyla Eski Sümerbank önünde bir araya gelen kadınlar Cumhuriyet Meydanı'na yürüdü. Cumhuriyet Meydanı'nda sendikalaştıkları için işten atılan ve direnişe başlayan DIGEL Tekstil işçileri ve farklı renkleriyle kadınlar söz alıp mücadelelerini anlattı. Açıklamaların ardından Moleni ve Erbane grupları sahne aldı.³

Kadınlar 8. Feminist Gece Yürüyüşü için Alsancak Eski Leman Kültür önünde bir araya geldi. Polisin engelleme girişimlerine rağmen kadınlar Türkan Saylan Kültür Merkezi önüne yürüdü. Coşkulu ve kitlesel yürüyüşün ardından yapılan açıklamada aile politikalarına, cezasızlık politika-

2 <https://www.evrensel.net/haber/545643/ankara-8-marta-polis-barikati-esitsizlige-karsi-mucadelemizi-buyutuyoruz> <https://sendika.org/2025/03/il-il-8-mart-eylemleri-aile-degil-kadiniz-isyandayiz-721514>

3 <https://www.evrensel.net/haber/545653/izmirde-kadınlar-8-martta-yurudu-aile-yili-sizin-mucadele-bizimidir>

larıyla kadına yönelik şiddetin adeta teşvik edilmesine, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine değinildi. Eylem yine Moleni'nin ezgileriyle son buldu.

Hatay

Antakya Kadınlar Birlikte Güçlü'nün çağrısıyla Necmi Asfuroğlu Lisesi önünde toplanan kadınlar, Saray Caddesi'ne yürüdü. Yürüyüşte Rana Apartmanı önünde durularak, 6 Şubat Depremlerinde yitirilen Av. Hatice Can anıldı. Kadınlar Hatice Can'ı eşitlik ve özgürlük mücadelesinde yaşatmaya devam edecekleri dile getirildi. Yoksullaştırma politikalarına, erkek şiddetine, yıkıma karşı ses çıkaran kadınlar, Suriye'de Alevilere yönelik süren saldırılara karşı "Suriyeli kadınlar yalnız değildir" diyerek dayanışma mesajlarını ilettiler.⁴

4 <https://www.evrensel.net/haber/545665/hatayda-kadınlar-suriyede-ki-saldırlara-tepki-gosterdi>

Edirne

Edirne Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar, savaşa, yoksullukla ve baskıyla kadınları kuşatmaya çalışan erkek egemen sistemin getirdiği eşitsizliğe, baskıya, hak gasplarına karşı Eski Camii önünde bir araya geldi. Kadınlar buradan Sarıaçar Caddesi'nde bulunan PTT önüne slogan ve ıslıklarla yürüyerek basın açıklaması yaptı. Eylem basın açıklaması okunduktan sonra sona erdi.

Antalya

Antalya Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar Aydın Kanza Parkı'ndan Cumhuriyet Meydanı'na yürüdü. Kadınlar yürüyüş boyunca aile politikalarına, yoksullaştırma politikalarına, erkek şiddetine, nefret söylemlerine karşı ıslıklarıyla, alkışlarıyla ses çıkardı. Cumhuriyet Meydanı'nda yapılan basın açıklamasında Diyanet'in Aile ve Rehberlik Büroları, evlilik öncesi eğitim programları, aile ve boşanma konusunda verdiği çağ dışı fetvalar ile aile politikalarına dahil olduğu, kadınların toplumda birey olma talebinin bir kuşatma altında olduğu vurgulandı. Kadınlar aile politikalarıyla kadının ev içindeki emeğinin görünmez kılındığını ve sömürünün katmerlendiğini ifade etti.⁵

5 <https://www.evrensel.net/haber/545669/antalyada-8-mart-yuruyusu-8-martta-da-demokrasi-esitlik-baris-ve-ozgurluk-talebimizi-yukseltiyoruz>

Samsun

Samsun Kadın Dayanışması'nın çağrısıyla eski Vergi Dairesi önünde bir araya gelen kadınlar, "Şiddete, yoksulluğa karşı isyanda; özgürlük için sokaktayız" pankartıyla Akbank Çiftlik Şubesi'nin önüne yürüdü.⁶

Artvin/Hopa

Hopalı Kadınlar, belediye binası önünde bir araya gelerek eşitlik talepleriyle bisiklet turu yaptı. Bisiklet turunun ardından Hopa Parkı'nda buluşan kadınlar Hopa Meydanı'na yürüdü. Yürüyüşün ardından basın açıklaması yapıldı. Yürüyüş sırasında yapılan konuşmalarda ve açıklamada aile politikaları adına getirilen uygulamalarla kadınların bağımsız bir hayat sürmesini kolaylaştıran haklarının elinden alındığı vurgulandı. Hopalı kadınlar, aile düzeni dışında kalan herkesi gayrimeşru ilan eden bu düzenlemelere karşı mücadele edeceklerini dile getirdi. Kadınlar barış, laiklik, erkek şiddetini teşvik eden cezasızlık politikalarına karşı adalet,

⁶ <https://www.evrensel.net/haber/545736/samsunda-8-mart-yuru-yusu-kadınlar-esitlik-ve-ozgurluk-taleplerini-haykirdi>

ev içi emek sömürsüne karşı nitelikli ve parasız kreşler, yaşlı bakımevleri taleplerini yineledi.⁷

Trabzon

Trabzon Demokratik Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar Maraş Caddesi'nden Meydan Park'a yürüdü. Yürüyüşün ardından Meydan Park'ta basın açıklaması yapıldı. Eylem halay ve horonlarla sonlandırıldı. Yürüyüş sırasında yapılan konuşmalarda ve açıklamada erkek şiddetine, yoksulluğa ve eşitsizliğe karşı mücadele çağrısı yapıldı.⁸

Zonguldak

Zonguldak Kadın Platformu'nun "Söyleyecek sözümüz, değiştirecek gücümüz var!" çağrısıyla Madenci Anıtı'nda toplanan kadınlar; müziklerle, danslarla, halaylarla eyleme başladı. Madenci Anıtı'ndan Zonguldak Valiliği'ne yürüyen kadınlar; aile yılına karşı mücadele, erkek şiddetine karşı dayanışmanın sesi yükseltti. Eylem valilik önünde yapılan basın açıklamasından sonra son buldu.

Mersin

Mersin'de kadınlar 11. Feminist Gece Yürüyüşü için Kushimato sokağında bir araya geldi. Mersin Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekipler "Arama yapılacak" gerekçesiyle yürüyüşe izin vermezken, kadınlar gerekçesiz bir biçimde arama yapılmasına izin vermedi. Sloganlar, ıslıklar ve zılgıtlarla

⁷ <https://www.evrensel.net/haber/545667/artvin-ve-hopada-kadın-lardan-8-mart-yuruyusu>;
<https://sendika.org/2025/03/il-il-8-mart-eylemleri-aile-degil-kadın-iz-is-yandayiz-721514>

⁸ <https://www.haber61.net/trabzon/trabzonda-kadınlar-8-mart-icin-yurudu-1-h595226.html>

devam eden yürüyüş, Özgecan Aslan Meydanı'nda yapılan açıklamayla son buldu.

Mersin Büyükşehir Belediyesi; kadınların eşitlik, adalet, hak ve hukuk mücadelesini anlatmak ve farkındalık yaratmak amacıyla dünyanın pek çok ülkesinde kutlanan '8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü' dolayısıyla dopdolu bir etkinlik takvimi düzenledi. Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanlığı koordinesinde 'Kadının Her İşe Hakkı Var, Her İşte Emegi Var' sloganıyla Galatasaray Meydanı'nda gerçekleştirilen etkinliklerde Büyükşehir, üretici kadın stantlarından atölyelere konserden seminere varıncaya kadar gün boyu keyifli etkinliklere ev sahipliği yaptı.⁹

Tarsus

Tarsus Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar, "Yoksulluğa, savaşa, şiddete karşı susmuyoruz" diyerek Halk Eğitim Merkezi önünden postaneye yürüdü. Yürüyüşün ardından Yarenlik Alanı'nda basın açıklaması yapıldı. Eylem Mor Ritim Kadın Grubu'nun dinletisinden sonra son buldu.

Adana

Adana Kadın Platformu'nun çağrısıyla Kasım Gülek Köprüsü'nde bir araya gelen kadınlar, Uğur Mumcu Meydanı'na yürüdü. Yürüyüşün ardından Uğur Mumcu Meydanı'nda miting yapıldı. Polis

miting alanının girişinde gökkuşağı renklerinde fular takan bir kadına saldırarak, fulara el koymaya çalıştı. Polisin saldırısı kadınlar tarafından boşa düşürüldü. Adana Feminist Gece Yürüyüşü Koordinasyonu'nun yaptığı çağrıyla "Aile değil kadınız, feminist isyandayız" pankartıyla Gazipaşa Çocuk Parkında toplanan kadınlar Gül Bahçe'sine yürüdü.

İzmir/Dikili

İzmir'in Dikili ilçesinde Dikili Kadın Platformu'nun çağrısıyla bir araya gelen kadınlar, "Kriz, savaş, şiddet, erkek egemenliği, pandemi, deprem; bir aradayız, yaşamı savunuyoruz" pankartıyla Ecevit Meydanı'ndan Atatürk Meydanı'na yürüdü.

Gerze

Sinop Gerze'de Gerze Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar belediye dükkanları önünde bir araya geldi. Kadınlar iktidarın 2025'i "Aile Yılı" ilan etmesine ve aile politikaları adı altında kadınları hayatın her alanından dışlayan uygulamalara tepki gösterdi. Cezasızlıkla birlikte tırmanan erkek şiddetine de tepki gösteren kadınlar, Gerze yakınlarındaki Yaykıl köyünde yaşanan şüpheli kadın ölümüne de değindi. Kadınlar gerçeğin ortaya çıkarılması için mücadele edeceklerini vurguladı.

Manisa

Manisa'da Belediye İşçisi Kadınlardan 8 Mart Eylemi. Manisa Büyükşehir Belediyesinde örgütlen-

⁹ <https://www.mersin.bel.tr/haber/buyuksehir-8-marti-mersinli-kadınlarla-el-ele-kutladi-1741500994>

miş olan işçi kadınlar 8 Mart eylemi ile kentte dikkati çekti. Yaklaşan 8 Mart öncesi bir araya gelen Manisa Büyükşehir Belediyesindeki kadın işçiler " 'Aile Yılı' sizin, mücadele bizimdir" dedi.¹⁰

Çorum

"Sesimizi Yükseltmekten Asla Vazgeçmeyeceğiz" diyen Çorum Kadın Platformu, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle alanlara çıktı. Bahabey Caddesi Özdoğanlar Kavşağı'nda toplanan kadınlar, buradan sloganlar ve pankartlar eşliğinde Kadeş Barış Meydanı'na yürüdü. "Kadın, yaşam, özgürlük", "Yaşasın kadın dayanışması" gibi sloganların atıldığı basın açıklamasında "Uygulanmayan yasalara, hafif cezalara cesaret bulan failler yaşamlarımıza göz dikmeye devam ediyor. Binlerce suçluya, uyduruk aforozlarla sokaklarda dolaşan, her an suç işlemeye meyilli psikopatlarla karşı yaşamlarımızı savunmaya devam ediyoruz" denildi.¹¹

10 <https://www.evrensel.net/haber/545567/manisada-belediye-iscisi-kadindan-8-mart-eylemi>

11 <https://www.evrensel.net/haber/545627/corumda-kadınlar-8-martta-alanlardaydi-sesimizi-yukseltmekten-asla-vazgecmeyecegiz>

Muğla

Muğla'da Kadınlar "Eşit Bir Yaşam" İçin Yürüdü. Muğla'da kadınlar, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla "eşitlik ve özgürlük" talepleriyle yürüdü. Muğla'da meydanlara çıkan kadınlar, iktidarın saldırılarına ve yarattığı güvencesizliğe karşı fabrikalarda, işyerlerinde her alanda mücadeleyi sürdüreceklerini dile getirdi.¹²

Kayseri'de 8 Mart yürüyüşü: "Aile yılı sizin, mücadele bizim"

Kayseri Kadın Platformu, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde Forum AVM önünde buluşup, Cumhuriyet Meydanı'na yürüdü. "Aile yılı sizin, mücadele bizim" şiarıyla yürüyen Kayserili kadınlar, "Haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmiyoruz" dedi. Sendikalaştıkları için işten atılan Almer Tekstil işçisi kadınlar, "Haksız hukuksuz işten atmalar yasaklansın, güvenceli iş istiyoruz" talebiyle yürüdü.¹³

12 <https://www.evrensel.net/haber/545633/muglada-kadınlar-eşit-bir-yasam-icin-yurudu>

13 <https://www.evrensel.net/haber/545662/kayseride-8-mart-yuruyusu-aile-yili-sizin-mucadele-bizim>

Balıkesir/ Burhaniye

Burhaniye'de kadınlar "Kadın, Yaşam, Özgürlük", sloganlarıyla ilçe merkezinde yürüyüş düzenledi. Yürüyüşte "Ellerimiz kavuştukça, mücadele de bizim umut da" yazılı pankart taşıyan kadınlar, "Kadın, yaşam, özgürlük", "Dünya yerinden oynar, kadınlar özgür olsa" sloganları atıldı. Kadınlar "Öldüren sevgi istemiyoruz", "Özgürlüklerimizi direne direne birlikte kazanacağız", "Önce insanız" dövizleri taşıdı.¹⁴

Bursa

Kadınlar Bursa'da 8 Mart'ta alanlarda: "Ataerkil düzenden hesap soracağız". Bursa Büyükşehir Belediyesi, Osmangazi Belediyesi, Nilüfer Belediyesi ve Bursa, Osmangazi ve Nilüfer Kent Konseyle-

rinin Kadın Meclisleri'nin çağrısıyla Cumhuriyet Caddesi'nde buluşan kadınlar buradan Hanlar Bölgesi'ne yürüdü. Barış Kadın Bandosu'nun eşlik ettiği yürüyüşte kadınlar özgürlük şarkıları ve sloganlarıyla kadınlar için daha adil, eşit ve özgür bir dünya taleplerini haykırdılar.¹⁵

Ordu

Ordu'da kadınlar, "İktidar "Aile" diyor kadınlar mücadeleyi büyütüyor" diyerek yürüdü. Ordu Kadın Platformu çağrısıyla kadınlar, 19 Eylül Ortaokulu'dan Sırıpaşa Caddesi üzerinden Köprübaşı Ceren Özdemir Meydanı'na yürüdü. Yürüyüş boyunca kadınlar, "Kadın yaşam özgürlük", "Susma haykır şiddete hayır", "Susmuyoruz korkmuyoruz itaat etmiyoruz". "Yaşasın 8 Mart", "Yaşasın Kadın dayanışması" sloganları attı.¹⁶

Aydın Merkez ve Söke

Aydın merkez ve Söke'de kadınlar 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla bir araya geldi, taleplerini haykırdı. Aydın'da Kent Meydanı'nda ve Söke'de bir araya gelen kadınlar 8 Mart'ı kutladı.

Eskişehir

"Hayatlarımızı aileyle sınırlayamazsınız!" 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde Eskişehir'de kadınlar, Eskişehir Demokratik Kadın Platformunun

14 <https://www.evrensel.net/haber/545648/burhaniyede-8-mart-yuruyu-mucadele-de-bizim-umut-da>

15 <https://www.evrensel.net/haber/545647/kadınlar-bursada-8-mart-alanlarda-ataerkil-duzenden-hesap-soracagiz>

16 <https://www.evrensel.net/haber/545634/ordu-8-mart-eylemi-iktidar-aile-diyor-kadınlar-mucadeleyi-buyutuyor>

çağrısıyla bir araya gelip yürüyüş yaptılar. Espark Bağlar Kapısı'nda buluşan kadınlar, Adalar Eski Migros önüne yürüyüş düzenledi. Yürüyüşte, "Kadın cinayetleri politiktir", "Savaşa hayır, barış hemen şimdi", "Barbarlık yenilecek direnen halklar kazacak", "Aileye kul, sermayeye köle olamayacağız", "Yaşasın kadın dayanışması", "Kadınlar yürüyor, mücadele büyüyor" sloganları atıldı.¹⁷

Denizli

Denizli 8 Mart Platformu çağrısı ile bir araya gelen kadınlar, Atatürk parkından Çınar Meydanına yürüyüş gerçekleştirdi. 8 Mart eylemi burada gerçekleştirilen basın açıklaması ve çekilen halaylarla son buldu.¹⁸

Gaziantep

Gaziantep'te Gaziantep Demokratik Kadın Platformu'nun çağrısıyla kadınlar Kırkayak Parkı'nda bir araya geldi. Kadınların tüm dünyada adalet, eşitlik, özgürlük ve hak mücadelesini büyüttüğünü vurguladı.

Bolu

Kadınlar 8 Mart'ta Bolu'da alandaydı: Mücadelemizden vazgeçmeyeceğiz. 8 Mart'ta Bolu Kadın Platformu'nun çağrısıyla İzzet Baysal Anıtı önünde toplanan kadınlar, alkış ve sloganlarla Kardelen Meydanı'na yürüyüş gerçekleştirdi.

Çanakkale

Çanakkale'de kadınların sözü: "Eşitlikten vazgeçmeyeceğiz!" 8 Mart Kadın Platformunun çağrısıyla bir araya gelen kadınlar, Eski Salı Pazarı'ndan İskele Meydanı'na yürüdü.¹⁹

Giresun

Giresun Kadın Meclisi, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kapsamında geniş katılımlı bir yürüyüş ve etkinlikler düzenledi. Yürüyüşün ardından Atatürk'ta ortak metin kamuoyuyla paylaşıldı. Etkinlikler kapsamında, tarihten günümüze kadın mücadelesine öncülük eden kadınların fotoğraf sergisi, müzik dinletileri ve basın açıklamaları gerçekleştirildi.²⁰

17 <https://www.evrensel.net/haber/545704/eskisehirde-kadınlar-dan-8-mart-yuruyusu-hayatlarimizi-aileyle-sinirlayamazsiniz>

18 <https://www.evrensel.net/haber/545701/denizlide-kadınlar-8-mart-ta-sokaktaydi-hak-ve-ozgurluklerimiz-icin-birlikte-mucadeleye>

19 <https://www.evrensel.net/haber/545709/canakkalede-8-mart-yuruyusu-esitlikten-vazgecmeyeceyiz>

20 <https://www.yildizhaber.com.tr/giresun-kadin-meclisi-8-martta-alandaydi-kadin-dayanismasi-guclendi-155548-haberi>

Tez-Koop-İş Sendikası Olarak 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Şubelerimizde Basın Toplantıları Yaptık!

Tez-Koop-İş Kadın

8 Mart Dünya Kadınlar Günü basın toplantılarıyla, Tez-Koop-İş'li kadınlar sesini duyurdu. 7 Mart 2025 tarihinde yapılan basın toplantılarında kadınların çalışma yaşamına ve toplumsal yaşama ilişkin talepleri dile getirilirken ILO 190 sayılı Sözleşmesinin onaylanması, 6284 sayılı Yasanın uygulanması ve İstanbul Sözleşmesinin yeniden imzalanarak hayata geçirilmesi gerektiği vurgulandı. **"Kadınlar Sendikalarla, Sendikalar Kadınlarla Güçlü!"** şiarıyla gerçekleştirilen basın toplantılarında 10 No.lu işkolunda çalışan bütün kadınlar Tez-Koop-İş Sendikasında örgütlenmeye çağrıldı.

Basın metnimizi Tez-Koop-İş Sendikası Kadın Dergisi olarak sizlerle yeniden paylaşıyoruz:

Sevgili Kadınlar,

Dünya Kadınlar Günüümüz kutlu olsun!

Evet kutlu olsun diyen sesinizi duyar gibiyiz! Ancak sesimizde bir kırılklık var! Kadınların ve kadın emekçilerin kazanımları gün be gün gerilerken kutlama düşüncesini kadın mücadelesi ile sarıp sarmalamaya ve güçlendirmeye yönelik bir uğraşıya çevirmemiz gerekmez mi? Evet, gereksinmemiz olan şey tam da bu! Türkiye'de, içinde bulunduğumuz şehirde, 8 Mart'larda kadın cinayetlerinden, kadına ve çocuğa şiddetten, kadın işçilere ve kadın göçmenlere uygulanan sistematik yıldırma uygulamalarından söz etmek istemezdik. Ancak bunları yaşıyoruz!

Bu sonuçları yaşamamızın nedeni, "kadının ve erkeğin eşit olmadığı" fıkriyle kadının değersizleştirilmesi, ayrımcılık ve şiddetin önünün açılmasıdır. Daha da tehlikeli olan şey, bu yaklaşımın bir kamu politikası haline geti-

İstanbul 1 No.lu Şube

Muğla Şube

ılmeye çalışılmasıdır. Oysa bizler toplumsal cinsiyet eşitliğini savunuyoruz!

Diyoruz ki...

Kadın çalışanlar, kız çocuklarımız, kız kardeşlerimiz, ihmal ve istismarla, şiddetle, ayrımcılıkla ve kayırmacılıkla karşılaşmamalı! Kadınların yaşam hakkı ihlal edilmemeli!

Zeytinliklerini, yaylalarını, ormanlarını, dağlarını koruyan köy kadınları, gazeteci kadınlar, siyasetçi, akademisyen kadınlar, tüm yurttaşlar gözaltı ve tutuklanma tehlikesi olmadan ifade özgürlüğünü kullanabilmeli!

Kadınlar, ifade özgürlüğü gereğince şimdi ve yıllar öncesi yaptığı sosyal medya paylaşımlarından dolayı soruşturulmamalı!

Deprem, yangın, su baskını, taciz, kadın ve çocuk cinayeti, iş cinayeti gibi kamuoyunda öfke yaratan nice olayda suçlular bulunmalı ve yargılanmalı, cezasız kalmamalı!

İyinin, güzelin ve doğrunun peşinde koşmamız gerekirken yolsuzluk, yoksulluk ve yasak haberleriyle karşılaşmamalıyız!

Seçimle gelen kamu görevlileri görevlerinden alınmalıdır!

Sendikamızı, Tez-Koop-İş'i seçme özgürlüğümüz bas-kılarla ortadan kaldırılmamalıdır!

Talep ediyoruz ki...

ILO'nun işyerinde şiddet ve tacizi önlemeye yönelik 190 Sayılı Sözleşmesi imzalanmalıdır!

İstanbul Sözleşmesi yeniden imzalanarak hayata geçirilmeli; 6284 sayılı Yasa uygulanmalıdır!

Kamu kurumlarının bütçeleri toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir bakış açısı ile hazırlanmalıdır!

8 Mart tüm kadınların alanlarda kendilerini ifade edebilmeleri için ücretli izin günü olmalıdır!

Kamu politikaları kadın istihdamını genişletmek üzerine oluşturulmalı, kadın istihdamını artırmak için güvenli işler yaratılmalıdır.

Çalışma yaşamında insana, kadına yaraşır iş, ücret ve sosyal güvencenin olduğu çalışma koşulları oluşturulmalıdır.

Kadınlar ve erkekler arasında her alanda eşitlik sağlanmalı, eşdeğer işe eşit ücret verilmelidir.

Okullarda ve üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği dersleri konulmalıdır!

Kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları ayrımcı ve cinsiyetçi söylem ve uygulamalardan vazgeçilmelidir.

Kamu kurumları ve yerel yönetimler tarafından kreş, gündüz bakımevi, özel gereksinimli çocuklar için eğitim kurumları ve bakımevleri, hasta ve yaşlı bakımevleri gibi merkezler açılarak bakım yükü, kadınların omuzlarından alınmalıdır.

8 Mart Ankara Etkinliğimiz

8 Mart Ankara Etkinliğimiz

Engelli kadınlar, başta eğitim, sağlık, çalışma yaşamı olmak üzere toplumsal yaşamın her alanına erişebilmelidir; tüm bu alanlarda yaşamları kolaylaştırılmalı ve temsil hakları tanınmalıdır.

Yaşadıklarımızdan Öğrendik ki Kadınlar Birlikte Güçlü!

Kadınlar olarak, kadın emekçiler olarak farkındayız: **Biz durursak dünya durur!** Kadınlar durursa evdeki yaşam, yeniden üretim ve işyerlerinde üretim durur, sokaklar, kentler yavaş yavaş ölür, kamusal alan yok olur! Bilim, siyaset, sanat ve sevgi üretilemez olur! İyi, doğru ve güzele dair her şeyin anlamı azalır, diyoruz ya hayat durur!

Diyoruz ki...

Kadınlar Sendikalarla, Sendikalar Kadınlarla Güçlü!

- İşçiyiz, Güçlüyüz, Kazanacağız!
- Kadınlar Birlikte Güçlü: Asla Yalnız Yürümeyeceğiz!
- Dünyanın Bütün Kadınları Birleşerek Umut, Cesaret ve Onurla Birlikte ve İleriye Doğru Gideceğiz!

**10 No.lu İşkolundaki Tüm Kadınlar:
Haydi Tez-Koop-İş'te Örgütlenmeye!**

Tez-Koop-İş'li Kadınlar Olarak Ne Öğrendik? Ne Yapacağız?

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Çalışmalarımız
Sırasında Düşündük, Örgütlendik, Gerçekleştirdik!

Tez-Koop-İş Kadın

Sendikal iletişimin farklı vesileleri ve biçimleri var. İletişim, aşağıdan yukarı, yukarıdan aşağı, yatay ve dikey farklı biçimler alabilir. Genel üye buluşmaları kadar, kadın buluşmaları, genç emekçilerin buluşmaları ve engelli emekçilerin buluşmaları iletişimin amaç, ortam, araçları bakımından farklı formlarını gerektiriyor. Sendikamız genel merkezi, şubeleri ve temsilcilikleri, etkili bir iletişim konusunda düşünüyorlar ve harekete geçiyorlar.

Sendikal iletişim yoluyla, Sendikamız üyelerine, temsilcilerine, kadın emekçilere, genç işçilere, engelli emekçilere, örgütsüz işçilere ulaşmanın farklı biçimlerini ve araçlarını bulmak gerekiyor. Etkin iletişim yoluyla tüm çeşitliliği içinde emekçilerin farklılık ve benzerliklerine göre sendikal politikaların üretilmesi ve işçiler arasında güveni, saygıyı ve sevgiyi tesis edecek bir iletişim ikliminin geliştirilmesi uğraşısı oldukça önemlidir. Etkili bir iletişimin sendika kadrolarını güçlendirmesi, yormaması, mesajların sade, yalın ve anlaşılabilir biçimde hazırlanması, iletişimin tek yönlü değil çok yönlü ve demokratik olması ve bu çalışmaların Sendikamız için bir dizi etkinlik üretebilecek gücü açığa çıkarması beklenir. Sendikaların aktüel/reel güçleri kadar potansiyel/açığa çıkmamış bekleyen güçleri vardır. Sendikalar, etkinliklere üyelerini dahil edemediklerinde, sendikanın gerçek gücü açığa çıkmaz.

Eğitim, Basın-Yayın ve Araştırma Birimi eşgüdümüyle yüz yüze ve çevrimiçi platformlar yoluyla iletişim sağlayan "**8 Mart Kadın Buluşmaları**" başarıyla gerçekleştirildi. Tüzüğümüzün şubelere ve genel merkeze verdiği görevlerin özgün sorunları da görerek etkili biçimde yapılmasını, kadın üyelerin sendikal örgütlenme çalışmalarına daha yoğun biçimde katılmalarını, taban çalışmalarıyla kadınların özgül sorunlarının belirlenmesini, toplu iş sözleşme görüşmelerinde kadın emekçilerin sorunlarının dillendirilmesini sağlamak ve bunları toplu sözleşme maddelerine dönüştürmek için bu buluşmaların önemi büyük.

Kadın Çalışma Kurullarını Etkinleştirmek

Bilindiği üzere Tez-Koop-İş Sendikası Ana tüzüğü "Şube Danışma Organları" başlıklı 39/1. maddesinin (b) bendinde "**Kadın Çalışma Kurulu**" yer alıyor. Çalışma biçiminin yönetmelikle belirleneceği ifade edilen bu kurul, Sendikamızdaki kadın üyelerin ve kadın temsilcilerin belli aralıklarla buluşacağı, gündemli toplantılar yapacağı, çeşitli etkinliklerle sendika ve yaşam arasında bağların kurulabileceği bir zemindir. Şubelerde Kadın Çalışma Kurulu'nun etkinliklerinin güçlenmesi, kadın üyelerin ve temsilcilerin kolektif çalışma yeterliğinin gelişmesi, karşılıklı anlayış, sendika içi demokrasi kültürünün ilerlemesi ve çok çeşitli öğrenme ve deneyim aktarımı gibi katkılar sağlamaktadır.

Adana 1 No.lu Şube

Bazı şubelerimizde Kadın Çalışma Kurulları görece etkin çalışmalar yürütüyorlar. Gerek karma toplantılarda gerekse kadın emekçilerin olduğu toplantılarda kadınların sesi, sözü ve iradesi bu kurullar kanalıyla yatay ve dikey olarak Sendikamızın kolektif belleğine aktarılabilir. Tez-Koop-İş Kadın Çalışma Kurulları kanalıyla genel örgütlenme çalışmalarının daha işlevsel kılınması sağlanabilir. Çünkü her çalışma domino etkisiyle başka çalışmaları etkiler. Örgütlü ve örgütsüz kadın emekçilerin özgül sorunlarının belirlenmesi, çözümü konusunda sendika içinde duyarlılığın geliştirilmesi, şube temelli raporların çıkarılması ve Genel Merkez'e iletilmesi, TİS görüşmelerinde "kadın emekçilerin taleplerinin" dillendirilmesi, Sendikamız politikalarını (Genç Emek Kurulu ve Engelli Çalışanlar Kurulu ile birlikte) daha da güçlendirecektir.

Bu bağlamda Kadın Çalışma Kurullarının çalışma pratiğini geliştirmek için, şubelerde yönetim, denetim ve disiplin kurullarında görev alan kadın yöneticiler ve kadın işyeri temsilcilerinin katıldığı "Kadın Üyelerimizin Çalışma Hayatına İlişkin Sorunları ve Sendikal Mücadelede Kadınların Yeri Dikkate Alınarak 8 Mart Etkinlikleri Planlanması" gündemli yüz yüze toplantılar gerçekleştirildi. Aynı zamanda şubeler, bir yandan basın toplantılarını planlamak ve gerçekleştirmek bir yandan da 8 Mart kadın buluşmalarını, söyleşilerini gerçekleştirmek amacıyla çeşitli etkinlikler yaptılar.

İZMİR 1 NO.LU ŞUBE	24 Şubat 2025
ADANA 1 NO.LU ŞUBE	24 Şubat 2025
SAMSUN ŞUBE	26 Şubat 2025
İSTANBUL 4 NO.LU ŞUBE	28 Şubat 2025
İSTANBUL 6 No.lu ŞUBE	28 Şubat 2025
İSTANBUL 1 NO.LU ŞUBE	6 Mart 2025
BURSA ŞUBE	7 Mart 2025
ESKİŞEHİR ŞUBE	7 Mart 2025
ANKARA 2 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
ADANA 1 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
İSTANBUL 6 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
ANKARA 1 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
ANKARA 2 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
ANKARA 3 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
ANKARA 4 NO.LU ŞUBE	7 Mart 2025
SAMSUN ŞUBE	7 Mart 2025
ERZURUM ŞUBE	7 Mart 2025
MUĞLA ŞUBE	7 Mart 2025
ZONGULDAK ŞUBE	7 Mart 2025

Şube ve temsilciliklerin çalışmalarını tamamlamasının ardından Genel Merkezimiz bölgesel ve Türkiye geneli çevrimiçi toplantılar planladı ve gerçekleştirdi.

TEZ-Koop-İş Bölgesel ve Türkiye Geneli Kadın Yöneticiler ve Temsilcileri Çevrimiçi Toplantıları

Adana 1 No.lu Şube, Antalya Şube, İzmir 1 No.lu Şube, İzmir 2 No.lu Şube, Muğla Şube	10 Şubat 2025 Pazartesi saat: 20.00
Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Samsun Şubeleri	12 Şubat 2025 Çarşamba saat: 20.00
Bursa, Eskişehir, Edirne, Kocaeli, Zonguldak Şubeleri	17 Şubat 2025 Pazartesi saat: 20.00
İstanbul 1, 3, 4, 5, 6 No.lu Şubeler	19 Şubat 2025 Çarşamba saat: 20.00
Ankara 1, 2, 3, 4 No.lu Şubelere tarihleri birlikte belirlenmek üzere yüz yüze ziyaretler yapılacaktır.	
Türkiye Geneli Tez-Koop-İş Kadın Temsilciler Toplantısı	24 Şubat 2025 Pazartesi saat 20.00

Şube Toplantıları Raporlarında Dile Getirilen Görüşler

"Kadın Üyelerimizin Çalışma Hayatına İlişkin Sorunları ve Sendikal Mücadelede Kadının Yeri Dikkate Alınarak 8 Mart Etkinliklerinin Planlanması" gündemi ile düzenlenen kadın temsilcilerin katılım sağladığı şube tabanlı yüz yüze toplantıda; kadın üyelerimizin çalışma hayatına ilişkin sorunları ve bu bağlamda karşılaştıkları olumsuzluklar değerlendirilmiş ve şubelerimizin raporları aşağıda özetlenmiştir.

Adana 1 No.lu Şube Başkanlığı

Kadın Çalışma Kurulu Raporu (12.05.2025)

Yıldırma: Her ne kadar Tez-Koop-İş'in işyerlerinde varlığı şiddeti azaltsa da bazı işyerlerinde yıldırama (mobbing) pratiği ve psikolojik baskılar devam ediyor. Buna ilişkin önlemler alınmalıdır.

Doğum izni ve süt izni: Doğum izni ve süt izninin yetersiz olması sorun olmayı sürdürüyor. Süt izninde olan kadın işçiler akşam çalışmak zorunda kalıyor, doğum raporu izni yetersiz, doğum öncesi 2 ay doğum sonrası 2 ay izinler yetersiz kalıyor.

Adana 1 No.lu Şube

Kapanış Saatleri: Okul çağında çocuğu olan kadınların haftada beş gün kapanış yapması, anne ve babanın çocuğu ile kurduğu ilişkiyi olumsuz etkiliyor; en azından haftada 3 kapanışa indirilmeli, sabah çalışma fırsatı verilmeli. Kapanış saatleri daha erken (21.00) olabilir, toplu taşıma aracı bulmak zor oluyor. Kadın çalışanların hiçbiri çocuğunun karnesini almaya okuluna gidemiyor, okul toplantılarına katılamıyor, ödevlerini yaptıramıyor. Kentler kadınlar için ne yazık ki güvenli değil, kadın emekçiler kapanıştan sonra eve giderken kendilerini risk altında hissediyorlar. Gece yarısı çıkıldığında toplu taşıma aracı bulmak çok güç oluyor.

Tatiller: Kurban Bayramı'nda koli kurban satışı yapıldığı için bütün personel kasap reyonunda et ve kıyma ayıklamak, bıçak kullanmak zorunda kalıyor. Ve bu yüzden bayram izni kullanılamıyor. İtiraz eden emekçilere bazı işyerlerinde mobbing uygulanıyor.

Regl Döneminin Güçlüğü: Kadın çalışanlar için özel günlerinde izin kullandırılabilir.

Kadınlara Ağır İş Yaptırma: Kadın emekçiler, kamyondan mal indirmek ve çok ağır olan palet çekmek gibi işler yapmak zorunda kalıyor.

Çocuk için Hastalık İzni: Annenin (*Babanın da: Tez-Koop-İş Kadın Dergisi*) çocuğunu doktora götürdüğü zamanlarda refakat izni olmalı, hastalığına göre gün sayısı değişebilir en az 2 gün olmalıdır.

Tez-Koop-İş Erzurum Şubesi

Kadın Temsiliyetini Artırmak: Gerek iş yerindeki temsilcilik konusunda gerekse Şube organlarında kadın üyelere daha fazla yer verilmelidir.

Kadın İletişim Birimi: Kadın üyelerin özgül sorunlarını dinleyecek ve kendilerini rahatça ifade edecekleri, üyelerinin kadın olduğu Genel Merkez ile iletişim kurulmalıdır.

8 Mart Dünya'daki Kadınlar Günü'nün etkin kutlanmalı, o günün anısına kadın üyelere küçük de olsa hediyeler verilmelidir.

Kadın Komisyonları: Her iş yerinde mümkünse Kadın Komisyon veya Komitesi kurulmalıdır.

Yıldıрма: Kadınlara karşı yapılan mobbinge karşı Sendikamız tarafından etkin önlemler ve tedbirler alınmalıdır.

Örgütlenme Çalışmaları: Kadınlar örgütlenme çalışmalarına daha fazla katılmalıdır, kadınlar bu konuda teşvik edilmelidir.

Gaziantep Şube Başkanlığı

Kadın Çalışma Kurulu

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, ayrımcılığa ve dışlanmışlığa karşı tüm işyerlerinde dayanışma içinde olunmalı ve sendikamızın işyerlerinde özellikle kadın üye ve temsilcilere karşı yapılan olumsuz davranışlara karşı daha hassas ve dirençli yaklaşması beklenmektedir.

Şiddete Sıfır Tolerans: Çalışma yaşamında fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik, dijital şiddete sıfır tolerans politikasının tüm taraflarca içselleştirilmesi için eğitim, çalıştay vb. çalışmalar düzenlenmelidir.

Regl İzni: Tüm işyerlerinde kadın işçilere regl izni verilmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Güvenli Ulaşım: Geç saatlere kadar çalışan kadın işçiler için güvenli ulaşım sağlanmalıdır.

Süt İzni: Kamu ve özel sektörde kadınlara en az 2 saat süt izni verilmelidir.

Erzurum Şube

Eğitimler: Kadın ve erkek üyeler düzenlenecek eğitimlerle bilinçlendirilmeli, bütçe el vermiyorsa bile gerekirse online kanallar aracılığıyla daha sık eğitim düzenlenmeli, kadınlar sendika temsilciliği konusunda daha fazla desteklenmelidir.

Kadınlara işyerlerinde **ağır işler yaptırılmaması** hususunda pozitif ayrımcılık uygulanmalı, bunun sağlanması için işveren temsilcileriyle görüşülmelidir.

Kreş Hizmeti Alma. İşverenin kreş açma yükümlülüğü konusunda sadece kadın çalışan sayısı değil, toplam çalışan sayısı baz alınmalı, bu hususta yasal zemin oluşturulması için sendikalar tarafından daha fazla çaba gösterilmelidir.

İşveren Görüşmeleri: Tüm işyerlerinde yöneticilerle yapılan görüşmelerde toplumsal cinsiyet eşitliğinden söz edilmeli, bu konuda işverenin de bilinçlenmesi için çaba gösterilmeli, hatta işverene yönelik de eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

Kadınların Yükseltilmesi: Örgütlü olunan işyerlerinde kadın üyelerin yöneticiliğe yükseltilmesi konusunda gerekirse toplu sözleşmelere bir prensip maddesi eklenmeli, ayrımcılığın engellenmesi ve kadınların cam tavanlara takılmasının önüne geçilmesi için çaba gösterilmelidir.

8 Mart'ta kadın üyelere özel olarak mutlaka etkinlik yapılmalıdır. (İftar yemeği gibi organizas-

yonlarla bir araya gelinmeli, sonrasında bilinçlendirme amacıyla konuşmalar ya da kısa eğitimler yapılmalıdır) 8 Mart'ta çiçek yerine daha işlevsel hediyeler verilmeli, yürüyüşler düzenlenmeli, kadın üyelerin katılımı sağlanmalıdır. Tüm şubeler tarafından iletilen talep, görüş ve öneriler 8 Mart Dünya Kadınlar Gününün tarihçesi düşünülerek ele alınmalı ve gerçekleştirilmesi için gerekli mücadelede başta Sendikamız olmak üzere hepimiz tarafından ciddiyle verilmelidir.

Şubelerde Kadın Temsiliyeti: Şubelerde kadın yöneticilerin ve işyerlerinde kadın temsilcilerin sayısının artırılması için mutlaka kota uygulanmalıdır.

Eğitimler: Sürdürülebilirlik açısından kadın sağlığı konusunda kadın üye ve temsilcilere yönelik eğitici eğitimleri düzenlenmelidir.

Tez-Koop-İş Sendikası İzmir 2 No.lu Şube

Şubede yapılan toplantıda kadın üyelerin meslek hayatında ücret eşitsizliği, toplumsal cinsiyet rolleri, ayrımcılık, iş yaşam dengesi ve benzeri birçok sorunla mücadele etmek zorunda kaldığı, iş yerlerinde cinsiyetçi davranışlara maruz kaldıkları, kariyerlerinde yükselme konusunda erkeklere göre daha fazla engelle karşılaştıkları, iş ve aile hayatını dengelemek konusunda verdikleri mücadele hakkında tartışmalar yürütülmüştür. Kadın temsilcilerin önerileri şunlardır:

- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle, kadın üyelerimize günün anısına bir armağan verilmesi, kendilerine değer verildiğini göstermesi açısından önemlidir
- Tüm toplu iş sözleşmelerine kreş yardımı maddesi eklenmelidir.

Samsun Şube

- Ekonomik özgürlüğü olmayan kadınlar için istihdam sağlanabilecek kurs programları açmak veya bu alanda hizmet veren kuruluşlar ile iş birliği yapmak.
- Kadın yönetim/denetim/disiplin üyeleri, kadın temsilcilerimiz ve kadın üyelerimizin katılımı ile gerçekleştirilecek bir çalıştay düzenlenmelidir.

Tez-Koop-İş Sendikası Samsun Şube Raporu

Güç geçtikçe gece çalışmaları artıyor. Mağaza sayımlarında gece geç saatlerde işten çıkıldığında toplu taşıma ulaşılamıyor. İşçilerin ulaşımı konusunda önlemler alınmalıdır.

Hamile kadınlara mağazalarda ağır işlerin verilmemelidir.

Erkek gücüyle yapılması gereken kamyonlardan palet indirme görevi kadınlara verilmemelidir (özellikle MJET mağazalar).

Zonguldak Şube

Eskişehir Şube

İstanbul 4 No.lu Şube

Bursa Şube

Tez-Koop-İş Zonguldak Şube Raporu

Mağaza sayımlarında gece geç saatlerde çıkıldığında hiçbir ulaşım aracı sağlanmıyor, bu sorun çözülmelidir.

Gün geçtikçe artan gece çalışmaları çalışanları çok yoruyor; önlem alınmalıdır.

Hamile kadınlara mağazalarda pozitif ayrımcılık yapılarak ağır işlerin verilmeme sağlanmalıdır.

Özellikle MJET mağazalarında, erkek gücüyle yapılması gereken kamyondan palet indirme görevi kadınlara verilmemelidir.

Kadın güvenlik görevlileri gece saat 12.00'de işten çıktıklarında ulaşımında sorun yaşamaktadırlar. İşveren bu saatte ulaşım sorununu çözmelidir.

Tez-Koop-İş

Ankara Kadın Buluşmasında Dile Getirilen Görüşler

Tez-Koop-İş Ankara Kadın Buluşması diğer şubelerimizden gelen kadın yöneticilerin de katılımıyla 7 Mart 2025 günü gerçekleşti. Genel Sekreterimiz Hakan Bozkurt açılış konuşmasında üyelerimizin yüzde 40'ını kadınların oluşturduğunu; kadın örgütlenmesi çalışmalarına ağırlık verilmesinin ve sendikalarda kadın örgütlülüğünü güçlendirmenin önemini vurguladı. Sendikamızın, kadınların sesini, sözünü, sendikal anlayışlarını, beklentilerini, mücadelelerini yükseltmeye devam edeceğine inandığını dile getirdi. Genel Sekreterimiz Hakan Bozkurt, tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü kutlayarak konuşmasını tamamladı.

Nejla Kurul yaptığı konuşmada 8 Mart Dünya Kadınlar Gününün önemini ve kadının güçlenmesi mücadelesinin sınıf mücadelesinin özgül biçimlerinden birisi olduğunu belirttikten sonra Sendikamız kadın temsilci ve yöneticilerin katıldığı çevrim içi toplantılarda dile getirilen görüşleri özetledi.

Ankara Kadın Buluşmasında Kadın Yöneticilerin ve Temsilcilerin Görüşleri ve Önerileri

Kadınlar Niçin örgütlenmeli?

Tez-Koop-İş Ankara Kadın Buluşmasında kadınların neden sendikal alanda örgütlenmesi gerektiği sorusuna özellikle yanıt aramaya çalıştık. Bu konu kadın yöneticilerin ve temsilcilerin, tüm kadınların zihin ve duygu dünyasında açığa kavuşmalıydı. Kadınların en yakıcı sorunlarından, sendikal alana ve işyerlerine dair sorunlarına kadar pek çok konuyla ilgili olacak biçimde bu soruyu cevapladı Tez-Koop-İş Sendikası yönetici ve temsilcileri. Aslında her öneri veya görüş kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunların da başka türlü bir ifadesiydi. Kadın cinayetlerinin tırmanışta olduğunu gören kadın temsilcilerin bir kısmı, "kadınlar ölmek

**Tez-Koop-İş Sendikası Genel Sekreteri
Hakan Bozkurt**

için örgütlenmeli" diye başladılar konuşmaya ve görüşlerini yazmaya. "Korkusuzca yaşamak için kadınlar örgütlenmeli" diyen kadın temsilciler, ülkemizde korkunun, kadınların gündelik yaşamında yoğun hissedilen bir parçası olduğunu ortaya koydular.

Tez-Koop-İş'li kadın yöneticiler ve temsilciler toplantıda kadınlar olarak buluşmanın, birlikte akıl yürütmenin ve ortak çalışmalar çıkarmak üzere duygu üretmenin değerini birlikte ortaya koydular. "Kadınlar olarak susmamız bekleniyor" diyen temsilcimiz ardından "susmayacağız, sorunlarımızı ifade edeceğiz" diyerek hepimizi cesaretlendirdi. Susmak, aslında egemen karşısında itaat etmek demektir. Peki itaat eden ne yapar gerçekte? Bunun cevabını Gros'tan alalım:¹

"... Bir şeye boyun eğmek, bir güç ilişkisinde adeta silah zoruyla eğilmek ve kendi-

1 Frederic Gros. İtaat Etmemek (Çeviren Zeynep Büşra bölükbaşı), 4. Baskı İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s.30..

lik duygusuna *yabancılaşmaktır*. Boyun eğdiğimde atık tamamen karşımdakine bağımlıyım. Karşımdaki buyurur, karar verir, emirlerini haykırarak insanın belke-miğini ve iradesini kırıp döker. Bu durumda benim yaptığım, baskın olan dışarıdakinin, *ötekinin* benden istediğini yaparak itiraz etmeden buyurulanı yerine getirmekten başka bir şey değildir. Eylemimim temelde, davranışlarımda ne özgün bir irade ne içsel bir hareket ne canlı bir kendiliğindenlik ne de şahsi bir duygu baş gösterir"

Kadın yöneticiler ve temsilciler suskunluk sarmalı içine itilmişliğin farkındalar. "Kadın olduğumuz için çekingen davranıyoruz, çekinmek istemiyoruz" dedi bir temsilcimiz bir başkası "kadınlar olarak arka plana itiliyoruz" derken kadınların büyük bir kısmının duygu durumunu ortaya koyuyor. Susması, emirlere uyması ve itaat etmesi beklenen kadınlar etik bir imkansızlığı deneyimliyorlar. Gros'tan hareketle, kadınlar, emekçiler "itaatsizlik eder, çünkü *artık itaat etmeye devam edemiyordur*".² Kadınlar kendilerini gerçekleştirmek için önce düşünce ve duygularını ifade etmelidirler ve yaptığımız toplantılarda kendimizi ifade ettik. Sıra kendini gerçekleştirmenin, iradesini açığa çıkarmanın ve sendikal mücadeleyi büyütmenin yeni yollarını bulmakta...

Kadın yöneticiler ve temsilciler "karşılaşmanın" buluşmanın önemini ve değerini görüyorlar. Bu nedenle "Ziyaretler çoğaltılmalı, Kadın Dergisi ile sınırlı olmayalım" diyorlar. Başka bir temsilcimiz, "farklı yaş ve meslek gruplarından kadınlar bir araya gelsin, karşılaşsın dayanışma içinde olsun!" derken Kadın Dergimizin önceki sayısındaki dosya konusunu anımsatıyor bizlere: karşılaşmalar. Gece gece saatte işten eve doğru yola çıkan kadınlar "güvenli kentler" talep ediyorlar. İşin yorgunluğunu atamadan eve varır varmaz evin görünmeyen emeği olan kadın emekçiler, "bakım emeği, ev içi iş yükünün paylaşılması gerekir" diyorlar. Geleneksel toplumsal cinsiyet kodları nedeniyle sindirilmiş kadınları anlatan bir temsilcimiz "ailesinden korkan kadın-

ların sesi olmalıyız" diyor. Tez-Koop-İş'li diğer bir kadın üye, "konuşmalıyız ama yazmalıyız da" diye bir öneri getiriyor, sonra ekliyor "yazılı kültürümüzü geliştirmeliyiz." Yazmak, konuşmaktan daha uzun süre düşünsel sorgulama içinde olmaktır, kendimizi ve çevremizi dönüştürmek üzere harekete geçmektir, eylemektir aynı zamanda.

Bu genel değerlendirmelerin ardından peşinde olduğumuz soruyu sorduk: Kadınlar neden örgütlenmelidir? Kadınların neden örgütlenmesi gerektiğine ilişkin yanıtların 'genel önermeler' olarak bir kısmı aşağıda verildi:

- Kadınlar 'ölmek' için örgütlenmelidir.
- Kadınlar korkusuzca yaşamak için örgütlenmelidir.
- Kadınlar geri plana atılmamak için örgütlenmelidir.
- Kadınlar güven için örgütlenmelidir.
- Kadınlar mutlu yarınlar için örgütlenmelidir.
- Kadınlar birliğin gücüne ulaşmak için örgütlenmelidir.
- Kadınlar daha özgüvenli olmak için örgütlenmelidir.
- Kadınların dayanışması için örgütlenmeliyiz.
- Yaşamın her alanında daha güçlü olmak için örgütlenmeliyiz.
- Daha büyük kitlelere ulaşip daha büyük bir ses olmak için örgütlenmeliyiz.
- Örgütlenmenin gerçek anlamı dayanışmadır, güvendir, birlik olmaktır. Kadının dayak yemediği öldürülmediği bir ülke olmak istiyoruz.
- Özgür olmak, daha iyi çocuklar yetiştirmek için örgütlenmeliyiz.
- Birlikte kuvvet doğar tek başına sesimizi duyuramayız.
- Ataerkil düzen içinde ezilmişlikleri azaltmak mümkünse ortadan kaldırmak için örgütlenmeliyiz.
- Kadınlar tek tek değil, birlikte güçlü olacakları için örgütlenmelidir.
- Her alanda daha çok söz sahibi olmak için örgütlenmelidir.
- Erkek egemen alanda söz sahibi olmak için örgütlenmelidir.

2 a.g.e. s.130.

“Sendikal alanda kadınlar neden örgütlenmelidir?” sorusunun diğer boyutunu da kuşkusuz sendikal mücadele içinde doğrudan ilgilendiğimiz konulardı. Kadın temsilci ve yöneticilerin bir kısmı aşağıdaki görüşleri belirttiler. Örneğin sendikalarda eril bir dilin hüküm sürdüğünü tüm kadınlar gözlemliyorlar. Ancak kadının varoluşunun arttığı koşullarda Sendika içindeki erkek egemen dil dönüşecektir:

- Eşit işe eşit ücret için örgütlenmelidir.
- Daha iyi çalışma koşulları için örgütlenmelidir.
- Haklarımızı daha iyi savunup dile getirmek için örgütlenmeliyiz.
- Sendikal alanın daha güzel, daha anlamlı, özenli (düzeyli) ve düzenli olması için örgütlenmeliyiz.
- Sendikamızı, sendikal mücadeleyi daha da güçlendirmek için örgütlenmeliyiz.
- Eril dilin ortadan kalkması için örgütlenmelidir.
- Kadınların işyerlerinde güçlenmesi ve dayanışması için örgütlenmelidir.
- Kadın bakış açısı ile sorunlara daha ayrıntılı bakmak için örgütlenmeliyiz.
- Toplu sözleşmelerde kadınlara yarar sağlayabilecek maddeler eklenmesi için örgütlenmeliyiz.
- Artan iş yükü ve azalan maaş ile çalıştırılan kadınların haklarına kavuşması için Sendikamızda kadın örgütlenmesi yapılmalıdır.

Kadınların Sendikamızda nasıl örgütlenebileceğine ilişkin olarak temsilci ve yönetici kadınların görüşleri oldukça etkiliydi:

Görüşlerin bir kısmı Tez-Koop-İş içinde kadınların sendikal alanda varoluşunu ve güçlenmesini hayata geçirmeye yönelikti:

- Sendikamızda kadınların daha çok temsil edilmesi için örgütlenmeliyiz.
- Aktivitelerin sadece 8 Mart'a değil, belli zaman dilimleri ile toplanarak örgütlenmeyi daha güçlü hale getirmek için daha çok örgütlenmeliyiz.

- Kadınların sorunları ile ilgili olarak Genel Merkez'de bir iletişim birimi oluşturulmalıdır.
- Sendika içinde kadınlar WhatsApp, telegram, mail grupları oluşturulmalıdır.
- Sendikamızdan başta kadın çalışmalarına bütçe olmak üzere daha çok destek istiyoruz.
- Genel merkez ve şube yöneticileri işyerlerini daha sık ziyaret etmelidir.
- “Bir tiyatro oyunu provası yapar” gibi kadın temsilciler kendilerini geliştirmelidir.
- Şube yönetimlerinde daha çok kadının olması için çalışmalar yürütülmelidir (kota vb).
- Kadınlar iletişim teknolojilerinden yararlanmaları için eğitim vb. çalışmalar yapılmalıdır.
- İller arası ve il içi sendikalar ziyaretlere kadın temsilcilerin katılımı sağlanmalıdır. Kadınlar alanlara daha sık çıkmalıdır.
- Sendikal etkinlikler çoğaltılmalı, zenginleştirilmelidir.
- İşyerinde baskı/mobbingin farkına varma çalışmaları yürütülmelidir.
- Sosyal medyadan daha çok yararlanılmalıdır.
- Aylık dijital toplantılar yapılmalıdır, yeni çıkan Kadın Dergisi toplantılarda tartışılmalıdır.
- Eğitimler daha interaktif olmalı, kadınlar bu eğitimlere daha çok katılmalıdır.
- TÜRK-İŞ daha çok kadın çalışması yapmalıdır.
- Tez-Koop-İş TV'de kadınlar güçlü, bu daha da geliştirilmelidir.

Gerek çevrimiçi gerek yüz yüze toplantılarda gerekse Ankara Kadın Buluşması'nda kadın emekçiler için getirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Eşdeğer işe eşit ücret talebimiz sürekli vurgulanmalıdır.
- Etkinliklere kadınların katılımı için 8 Mart izin günü olmalıdır.

- Süt izninde memur-işçi ayrımı kaldırılmalı!
- Kadınları psikolojik olarak güçlendirecek çalışmalar yapılmalıdır, psikolojik destek önemlidir.
- Regl izni güncelleştirilmelidir.
- Refakatçi izni artırılmalıdır.
- Müşterilerle ilişkiler/kampanyalar yoluyla geliştirilmelidir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması için Sendikamız çaba göstermelidir.
- Kadınların şiddete ve mobbinge karşı korunması için çalışmalar yürütülmelidir.

Kadınlar Sendikada Yetkili Olsalar Neler Yaparlardı?

Bu soru önceki soruların genel olarak verilen yanıtlarını daha da somutlaştırmak için kadın yönetici ve temsilcilerimize soruldu. Yetkili siz olsaydınız Sendikada neler yapardınız? Böyle bir soru kuşkusuz düş gücünü zorlayan bir niteliğe sahiptir.

- Kadın ve erkek temsilci sayısını eşitledim. Bütün şubeler için bir cinsiyet kotası belirler, profesyonel kadrolar arasına kadınların katılımını sağladım.
- Toplantılara sadece erkekleri değil kadınları da davet ederdim.
- Kadınlara her alanda görev verir, yeterliklerini, güçlerini açığa çıkarmalarına yardımcı olurum.
- Kadınların kendilerini ifade edebilmesi için imkanları çoğaltırdım.
- Tüm şubelerde kadın yöneticilerin aktif rollerde çalışmasını sağladım.
- Kadın temsilcilik için bir hedef oluşturup tüm şubelerde bu hedefin tutturulmasını sağladım.
- TİS masalarında erkek ve kadınların birlikte olmasını sağladım.
- Daha iyi iletişim kurup eşitlenmeye çalışırdım.
- Güler yüz ve empati yapabilen bir yönetici olurum.
- İşyerinde ruhsal sağlığı gözetken çalışmalar yapardım.
- Kişisel gelişim eğitimleri düzenlerdim.

- Her kadının kendine has özelliklerini gün yüzüne çıkarıp kadının varlığı ve değerini ortaya çıkarırdım.
- Kadınlara yönelik etkinliklerle Sendikanın daha cazip hale getirilmesini sağladım.
- Kadın üyelerimizle etkileşim içinde olmak, taleplerini dinlemek, gereken yerlere sesimizi duyurmak için eylemler, toplantılar çözüm için görüşmeler düzenlerdim.
- Kadınların haftada dört gün çalışması için var gücümle gereken yerlere sesimizi duyururdum.
- Her şubede kadın meclisleri oluşturur ve kadınları kapsayan görevlendirmeler yapardım.
- Sendika yönetiminde birlikte çalışabileceğim kadınların olmasını isterdim.
- Kadınları güçlendirmek için pozitif ayrımcılık yapardım.
- Cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldırmak için çalışmalar yürütürdüm.
- Sendikalarda eril dili dönüştürmeye çalışırdım.

Kadın yöneticiler, temsilciler olarak pek çok beklenti, talep ve dileğimizin olduğu toplantılarımızla ortaya çıktı. Sırada bunları yaşama geçirmek var. Amaçlı ve anlamlı bir yaşam için Tez-Koop-İş Kadın Dergimizin bu sayısının dosya konusu olan "Sendikamızı üçüncü mekânımız" haline getirmekle başlamak gerekiyor. Tez-Koop-İş Şubelerimizin güzel mekânlarını kadın üyeler, temsilciler, yöneticiler için işlevli hale getirmek oldukça önemli. Böylece beklenti, talep ve dileklerimiz önemli bir kısmının yaşama geçirilmesi biz kadınların çalışmalarıyla üçüncü mekânımız olan Sendikamızda olacaktır.

Öğrendik ki "**Sendikalar Kadınlarla Güçlü, Kadınlar Sendikalarla!**" Yolumuz açık olsun!

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Çevrimiçi Toplantıları Güçlü Bir Katılımla Gerçekleşti

Tez-Koop-İş Kadın

Çevrimiçi 8 Mart Kadın Buluşmaları Başladı!

10 Şubat 2025

Sendikamız, Eğitim, Basın-Yayın ve Araştırma Birimi eş-güdümüyle çevrimiçi platformlar yoluyla 8 Mart Kadın Buluşmaları gündemli toplantılara başladı.

İlk toplantımız 10 Şubat 2025 tarihinde, saat 20.00'da Prof. Dr. Nejla Kurul, Tuğçe Şenel ve Berfin Diren Demirkaya moderatörlüğünde, Adana 1 No.lu Şube, Antalya Şube, İzmir 1 No.lu Şube, İzmir 2 No.lu Şube ve Muğla Şube kadın işyeri sendika temsilcilerimizin katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıya 60 temsilcimiz katıldı.

Çevrimiçi toplantının açılışını yapan Prof. Dr. Nejla Kurul, yaklaşan 8 Mart ile birlikte Tez-Koop-İş kadın örgütlenmesini ve kadın dayanışmasını Sendikamız içinde de güçlendirmeye çalıştığımızı, sendikasız milyonlarca kadın olduğu ve kadınların etkin olmadığı çok sayıda sendikanın varlığı gerçeğinden hareketle bu çalışmalarını yürütmenin önemli olduğunu vurguladı. Kurul, ev ve işyeri gelgitine dayalı gündelik yaşamların yaygınlığı nedeniyle kadınların karşılaşmalarının ve toplumsal buluşmalarının yeterince olmadığını, bu nedenle Sendikamızın yaşamımızı etkileyen ve bizlerin de sendikal yaşamı etkileyebileceğimiz bir pencere olduğunu, "kadın kadının yurdudur" diyebildiğimiz bir sendikal mücadeleyi el ele örebileceğimizi dile getirerek sözü temsilcilerimize bıraktı.

Söz almak isteyen kadın temsilcilerimiz yaşamın her alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini nasıl deneyimlediklerini paylaşırken 8 Mart'ı örgütlenme yollarına ilişkin fikirlerini de sundular.

Çevrimiçi toplantı olması nedeniyle, temsilcilerimizin evlerinden, toplu taşıma araçlarından katılırken ve market reyonlarında ve kasalarda günün son müşterilerini karşılarken çevrimiçi buluşmayı izlemeleri ve kısaca söz alarak selamlamaları bizleri derinden etkiledi. Büyük bir özveri ile "kadınlar tüm yeryüzünün olduğu gibi sendikaların da yarısıdır" diyen kadın temsilcilerimize, çevrimiçi toplantının planlanmasına ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunan şube başkanlarımıza ve şube yönetim kurulu üyelerine teşekkür ediyoruz.

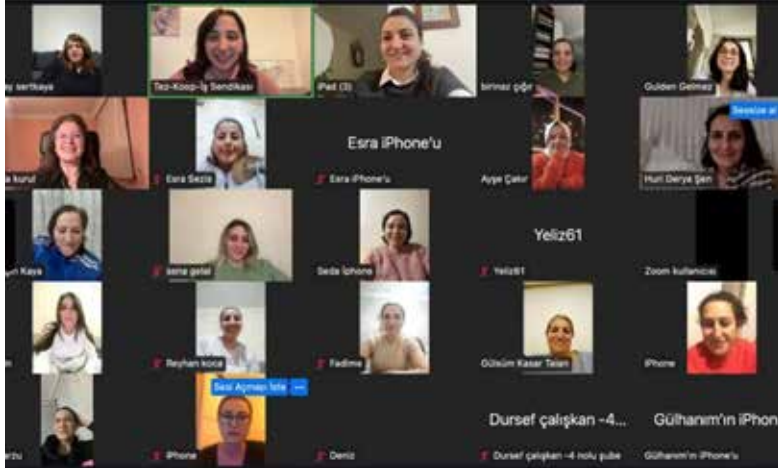
Çevrimiçi 8 Mart Kadın Buluşmaları, 12 Şubat 2025 tarihinde yine saat 20.00'de Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep ve Samsun Şube kadın işyeri sendika temsilcilerimizin katılımıyla devam edecek.

Sendikamızın Çevrimiçi 8 Mart Kadın Buluşmaları Devam Ediyor!

17 Şubat 2025

Sendikamız, Eğitim, Basın-Yayın ve Araştırma Birimi eş-güdümüyle çevrimiçi platformlar yoluyla 8 Mart Kadın Buluşmaları gündemli toplantılarına devam ediyor.

Üçüncü toplantımız 17 Şubat 2025 tarihinde, saat 20.00'da Prof. Dr. Nejla Kurul, Tuğçe Şenel ve Berfin

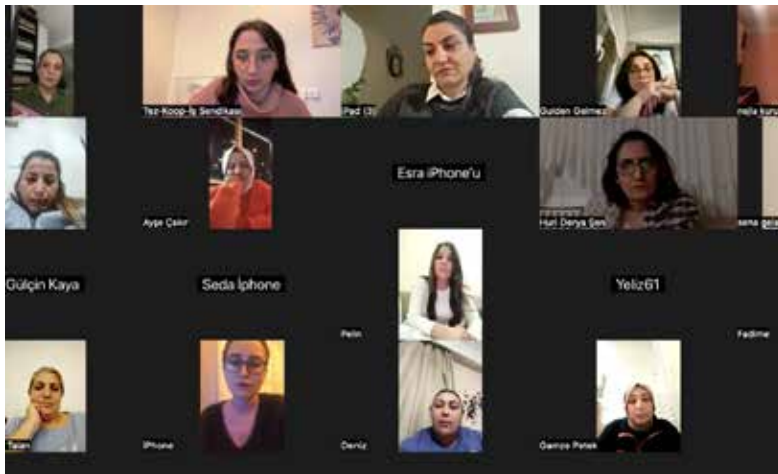
Diren Demirkaya moderatörlüğünde, Bursa, Eskişehir, Edirne, Kocaeli, Zonguldak Şubeleri kadın işyeri sendikası temsilcilerimizin katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıya 38 kadın temsilcimiz katıldı.

Çevrimiçi toplantının açılışını yapan Prof. Dr. Nejla Kurul, Türkiye'de, içinde bulunduğumuz şehirde, 8 Mart'larda kadın cinayetlerinden, kadına ve çocuğa şiddetten, kadın işçilere ve kadın göçmenlere uygulanan sistematik yıldırma uygulamalarından söz etmek istemediğimizi, ancak 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde ne yazık ki bunları yaşadığımızı belirtti. Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sonucu olarak ortaya çıkan ve öfke uyandıran bu olayları hiçbir kadının ve çocuğun yaşamaması için sendikal uğraşı içinde olmamız gerektiğini dile getirdi. 8 Mart'ta bulunduğumuz şehirlerdeki 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliklerine Tez-Koop-İş Sendikası olarak katılmanın, kadınlar olarak sözümüzü söylemenin, kadın mücadelesini yoğunlaştırmanın ve yaygınlaştırmanın emek, demokrasi ve barış mücadelesi için

çok önemli olduğunu ifade etti. Kurul, yaklaşan 8 Mart ile birlikte Tez-Koop-İş kadın örgütlenmesini ve kadın dayanışmasını Sendikamız içinde de güçlendirmeye çalıştığımızı, sendikasız milyonlarca kadın olduğu ve kadınların etkin olmadığı çok sayıda sendikanın varlığı gerçeğinden hareketle bu çalışmaları yürütmenin önemli olduğunu vurguladı.

Söz almak isteyen kadın temsilcilerimiz yaşamın her alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini nasıl deneyimlediklerini paylaşırken 8 Mart'ı örgütleme yollarına ilişkin fikirlerini de sundular.

Çevrimiçi toplantı olması nedeniyle, temsilcilerimizin evlerinden, işyerlerinden ve market reyonlarında ve kasalarda günün son müşterilerini karşılarken çevrimiçi buluşmayı izlemeleri ve bizleri derinden etkiledi. Büyük bir özveri ile "kadınlar durursa hayat durur" diyen kadın temsilcilerimize, çevrimiçi toplantının planlanmasına ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunan şube

başkanlarımıza ve şube yönetim kurulu üyelerine teşekkür ediyoruz.

Çevrimiçi 8 Mart Kadın Buluşmaları, 19 Şubat 2025 tarihinde yine saat 20.00'de İstanbul 1, 2, 3, 4 ve 5 No.lu şube kadın yöneticilerimiz ve işyeri sendika temsilcilerimizin katılımıyla devam edecektir.

8 Mart Çevrimiçi Kadın Buluşmalarımız İstanbul Şubelerimizle Devam Ediyor!

19 Şubat 2025

Sendikamız, Eğitim, Basın-Yayın ve Araştırma Birimi eşgüdümüyle çevrimiçi platformlar yoluyla 8 Mart Kadın Buluşmaları gündemli toplantılarına devam ediyor. Üçüncü toplantımız 19 Şubat 2025 tarihinde, saat 20.00'da Prof. Dr. Nejla Kurul ve Tuğçe Şenel moderatörlüğünde İstanbul şubeleri kadın sendika temsilcilerimizin katılımıyla gerçekleştirildi.

Çevrimiçi toplantının açılışını yapan Prof. Dr. Nejla Kurul kadınların sendikalarla sendikaların kadınlarda daha güçlü olduğunu ve 2025 yılının "Tez-Koop-İş Sendikası Kadın Örgütlenmesi Yılı" olması için mücadele ettiğimizi ifade etti. 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde kadınların ve kadın emekçilerin kazanımlarının ve yaşamlarının gün be gün gerilemeye devam ettiğini, yüksek enflasyon koşullarında bir yandan geçim sorunu yaşarken diğer yandan işyeri ve ev mesaipleri arasında kadınların çok ağır bir yükü karşı karşıya kaldıklarını dile getirdi. Bu sorunların çözümünün bir yandan sendikal kadın örgütlenme kapasitesinin artırılmasıyla diğer yandan kadının değerinin, eşitlik taleplerinin görülmesiyle mümkün olduğunu belirtti. Toplumsal cinsiyet eşitliği için yapılan uğraşının sınıf mücadelesinin özgül bir biçimi olduğunu ekleyen Kurul, 8 Mart'ta şubeler olarak yapacağımız basın toplantılarında bu baği oldukça açık bir biçimde ortaya koyacağımızı belirtti.

Söz alan kadın temsilcilerimiz yaşamın her alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini nasıl deneyimlediklerini paylaşıırken 8 Mart'ta neler yapabileceğimize ilişkin görüş ve önerilerini sundular. Büyük bir özveri ile "biz durursak dünya durur" diyerek güçlenen kadın temsilcilerimize, çevrimiçi toplantının planlanmasına ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunan şube başkanlarımıza ve şube yönetim kurulu üyelerine teşekkür ediyoruz.

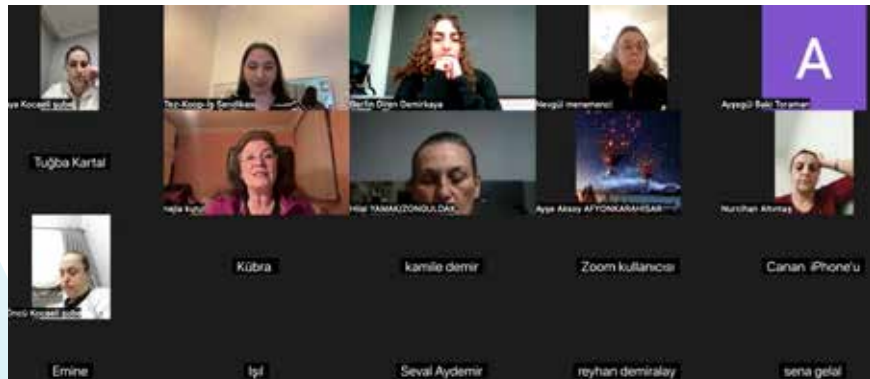
Çevrimiçi 8 Mart Kadın Buluşmaları, 24 Şubat 2025 tarihinde yine saat 20.00'de Türkiye Geneli Tez-Koop-İş Kadın Temsilciler Toplantısı ile devam edecek.

Türkiye Geneli Kadın Yönetici ve Temsilci Toplantımız Gerçekleştirildi!

25 Şubat 2025

Sendikamız, Eğitim, Basın-Yayın ve Araştırma Birimi eşgüdümüyle çevrimiçi 8 Mart "Kadın Buluşmaları" gündemli toplantılar devam ediyor. Türkiye Geneli Kadın Yönetici ve Temsilci Toplantımız 24 Şubat 2025 tarihinde, saat 20.00'da Prof. Dr. Nejla Kurul, Tuğçe Şenel ve Berfin Diren Demirkaya moderatörlüğünde tüm şubelerimizden kadın sendika temsilcilerimizin katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıya 98 kadın yönetici ve temsilci katıldı.

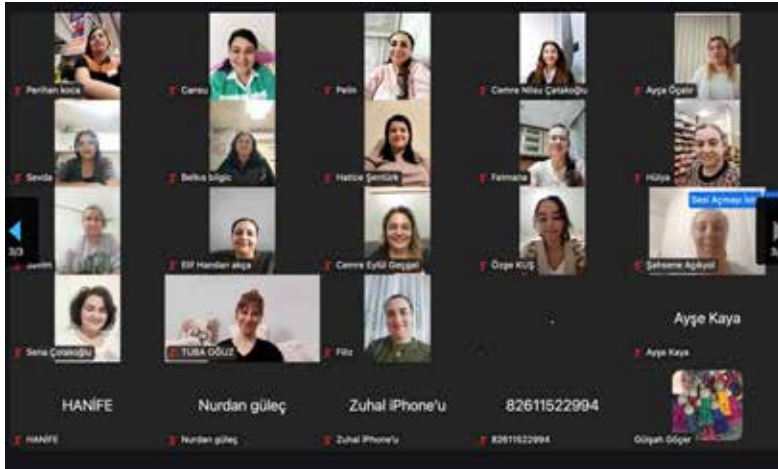
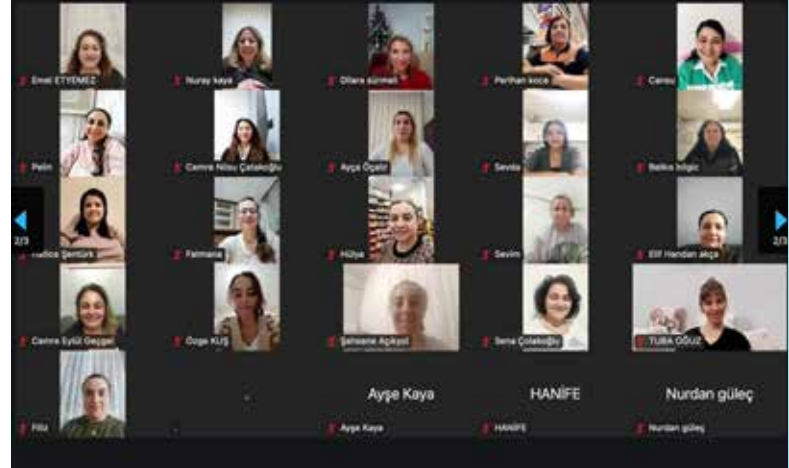
Çevrimiçi toplantının açılışını yapan Prof. Dr. Nejla Kurul, yaklaşan 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün anlamı ve değeri üzerine bir konuşmanın ardından çevrimiçi bölgesel toplantıların sonucuna dair bir değerlendir-

me yaptı. Kurul, konuşmasında bu toplantılar yoluyla Tez-Koop-İş Kadın Çalışma Kurullarının etkinliğini artırarak, gerek kadınların ev içindeki görünmez emeğinin ve gerekse çalışma yaşamındaki emeğinin ikili mesai biçiminde kadınların gündelik yaşama yansımalarının ortaya çıkardığı sorunları çözme yollarını aramanın uğraşısı içinde olduğumuzu belirtti. Çevrimiçi dört bölgesel toplantı yapıldığını, bu buluşmalarda 150'nin üzerinde yönetici ve temsilci kadın üyelerle buluştuğumuzu, Ankara'da 2 No.lu şubemizdeki kadınlarla ayrıca bir yüz yüze toplantı gerçekleştirdiğimizi ifade etti. Tez-Koop-İş Sendikası kadın örgütlenmesini ve kadın dayanışmasını Sendikamız içinde de güçlendirmeye çalıştığımızı, sendikasız milyonlarca kadın olduğu ve kadınların etkin olmadığı çok sayıda sendikanın varlığı gerçeğinden hareketle bu çalışmaları yürütmenin önemini vurguladı.

Farklı şubelerden söz almak isteyen kadın yönetici ve temsilcilerimiz yaşamın her alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini nasıl deneyimlediklerini ve buna karşı nasıl direndiklerini paylaşırken 8 Mart'ta neler yapabileceğimize ilişkin görüş ve önerilerini de sundular. Büyük bir özveri ile "biz durursak dünya durur" diyerek güçlenen kadın temsilcilerimize, çevrimiçi toplantının planlanmasına ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunan şube başkanlarımıza ve şube yönetim kurulu üyelerine teşekkür ediyoruz.

Çevrimiçi 8 Mart genel ve bölgesel kadın buluşmalarının sonuçları 7 Mart 2025 günü yapacağımız basın toplantısı ve yüz yüze atölye çalışmalarımızda paylaşılarak daha da geliştirilecektir.

Sendikalar: Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı

Prof. Dr. Nejla Kurul / Tez-Koop-İş Sendikası Genel Başkan Danışmanı

Giriş

Bireyin ve bir topluluğun gündelik yaşamının bir haritası var. Bu harita, mekân ve zaman bağlamında gündelik yaşamımız içindeki hareketin uzandığı alanı ve zamanı yansıtıyor. Bu harita kadının ve erkeğin erişebildiği, diğer bir deyişle uzanabildiği coğrafyayı gösteriyor. Erkekler, zaman ve mekân bakımından daha geniş coğrafyalara erişim gücüne sahip. Çünkü çocuk yaşlardan itibaren görece özgürler ve bu yönde ciddi teşviklerle karşılaşıyorlar kız çocuklarına göre. Samed Behrengi'nin, artık evden uzaklaşmak isteyen Küçük Kara Balık'ın hikâyesini erkekler daha çok yaşıyorlar.

Kentsel Mekân ve Zamanda

Kadınların Kapladığı Yer

Kadınlar için yaşam coğrafyası fikri, kadınların yaşamının bir haritasını çıkarıyor. Aslında tek bir ka-

dın haritası yok, tersine çok çeşitli haritalarla karşı karşıyayız! Görece kent içi ve ülkeler arası yollara çıkabilen, kıtalar değiştirebilen görece az sayıda kadın var. Bulunduğu kentin, mahallenin ve köyün dışına çıkamayan kadınlar var. Evinden çıkıp bakkala dahi gidemeyen kadınlar da yaşamımızın bir parçası. Taliban rejiminde olduğu gibi, kadın dışarıya çıksa da yanında bir erkek olmadan asla uzağa gidemeyen, çıkması gerektiğinde de yüzünün görünmemesi ve sesinin duyulmaması için bedeninin dışarı ile temasını kesen, bunun için her türlü önlemin alındığı, ağır ataerkil denetime tabi tutularak yaşayan kadınlar var. Ama hâlâ bir yere giderken bilgi vermek değil de, babasından, eşinden "izin almak" zorunda olan kadın yaşamları var. Böyle yaşanabilir mi? İnsan kendi türünü, bazen cinsiyetinden dolayı, bazen ırksal, bazen inancından dolayı bazen de sınıfsal olarak ne kadar kısıtlayabiliyor ve ona ne kadar çok acı verebiliyor değil mi?

Kentin zaman kullanımı da cinsiyete göre farklılaşmış durumda. Erkekler günün her saatinde dışarıya çıkma olanağına sahipken kadınlar için bu zaman sınırlı, ama yine de kadının toplumsal sınıfına, gücüne ve yaşam kültürüne göre oldukça farklı nitelikler taşıyabiliyor.

Amaçlı ve anlamlı bir yaşamın onu sorgulamakla mümkün olabileceğini anlattı kadın düşünürler, kadın sendikacılar. "Kadınlar çalışmaz!" denilen evlerde bile pekâlâ kadınlar her alanda, her iş kolunda çalışabiliyorlar. 1960 ve 1970'lerin göç yolunda olduğu gibi mahallesinden çıkamayan kadınlar, ekonomik nedenlerle Almanya'ya, Avusturya'ya, Hollanda'ya göç ettiler.

Kadınlar, yaşam haritalarını genişletebilirler, değiştirebilirler, çünkü bu güce sahipler! O yüzden yaşamımızın bir haritasını çıkarmak, gerçekte onu sorgulamak demek! Önümüze yaşam haritamızı koyup düşünmeliyiz, neden böyle! Böyle olmak zorunda mı yoksa değil mi?! Anlamsızca gidilen geline yerler, hiç uğramadığımız yerler, gitmek istediğimiz ama gidemediğimiz, gitmek istemeyip de gitmek zorunda hissettiğimiz yerler ve geçirdiğimiz zamanlar...!

Birinci Mekân: Ev (Özel Alan)

Çağımızın insanı için "ev" yola çıkışın aynı zamanda dönüşün noktası gibi duruyor. Ancak toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde ev, özel alan, daha çok kadınlara ait bir alan olarak gösteriliyor, çocukların ve yaşlıların bakımı, evin işlerinin yapılması gibi işlevler, kadının evin içindeki emeğiyle, iktisat kitaplarının görmediği kadın emeği ile yürüyor. Karşılığı ödenmeyen ciddi bir emek harcanır evin içinde. Mor ekonomi açısından, evdeki emek, hesaplara katılmasa da Gayri Safi Milli Hasıla'ya (GSMH) ciddi bir katkılar sağlar. "Kadının yeri evidir" denilmiyor mu? Kadınların bakım emeği sevdiği insanlar açısından oldukça önemli bir güç. Çok değerli bir uğraş! Ancak kadını yapabilirliklerinden, kadını güç ve yetilerinden, onu kamusal alandan uzaklaştırmaya başladığında sorun var demektir.

Hep evde durulmaz ki! Ayrıca evden çıkmak psikolojimize ve sosyal yaşamımıza iyi gelir! Bir de kamusal alan, kamusal mekânlar kadınları çağırır. Kırsal alanda, tarlalar ve onlara götüren yollar, düğünler, cenazeler; kentlerde irili ufaklı marketler, mağazalar, parklar, pazar yerleri, sinemalar, kafeler, tiyatrolar, konserler, doğal alanlar, sendikalar, siyasal partiler... Coğrafyanın yüzeyinde yakın me-

safede sayılabilecek "nefes alabildiğimiz" yerler. Ayrıca geçim sorunu büyüdükçe, ekonomi geliştikçe kadınlar ucuz işçiler olarak işyerleri tarafından çağırılırlar. Başka insanları, hiç tanımadığımız insanları görmek, haklarında iç sesle bir fikir yürütmek, temel gereksinimleri karşılamak. Bunlar kamusal ve özel alan arasında kısa mesafe sıklığı yüksek gidip gelmeler...

Biraz kuramsal tartışmaya bakalım ve kamu ve özel ayırımının nasıl yapıldığını bulmaya çalışalım. "Ev"ler, insanların öteki

insanların varlıklarını kabul etmediği ya da seçerek kabullendiği ve iki alan/mekândan birincisi, mülkiyeti kendinde olsun ya da olmasın. İkincisi ise "mülkiyeti özel olan fabrika ve işyerleridir." Kamusalığa dair genel geçer tanımın dışında kalan tek yer "özel alan-aile" ve "özel mülkiyet ilişkilerinin" olduğu alanlardır. Bu alanların herkese açık olmamasının, "bireysellik" ve "mülkiyet ilişkileri" ile açık bir ilişkisi vardır. Özel alan bu nitelikleri ile tanımlansa da, kamunun koyduğu tüm kurallar ve normlar "aile" ve "piyasa"ları da etkisi altına alır. Dolayısıyla bu iki alan arasında, diyalektik bir ilişki, çoklu bağıntı, tarihsel ve toplumsal koşullara bağlı olarak geçişler ve akışlar söz konusudur.¹

Özel alanda, çekirdek ailenin içsel alanı, psikolojik özgürleşme alanı olarak da düşünülür. Aile alanı, kendisini tüm toplumsal ilişkilerden koparmış, bağımsız saf insaniliğin alanı olarak tanımlanmak istense de; aslında emek ve mal dolaşımı alanının tüm izlerini taşır. Habermas'a göre², aile, gönüllülük, sevgi beraberliği ve kültürlülük ilkeleri ile yürüyor görünür. Aile bu ilkelerle insanlık kavramı ile birleşir.

Özel alanda yaşananlar, genellikle "duygusal" ve "psikolojik" giderek "doğal" gibi görünür. İçerideki, yani özel alanda sorumluluk ve yük büyük ölçüde kadınlara yüklenir. Ev içi işleyiş/yönetim kadına aitmiş gibi görünse de kadının genelde mülksüz olduğu bir alandır. Özel alanın, kimse ile konuşulmayan, kimsenin görmediği ve duymadığı ve kapalı oluşla nitelenen bu daraltıcı yöne-

1 Nejla Kurul (2019) Başka Bir Eğitim hikâyesi, Bireyim Gelişimi Toplum ve Doğa Etkileşimi Üzerine Sorgulamalar. Ankara: Siyasal Kitabevi, s.178

2 Habermas, Jürgen (1997). Kamusalığın Yapısal Dönüşümü. (Çev: Tanıl Bora, Mithat Sancar) İstanbul: İletişim Yayınları.

riyle, kadın düşünür Arendt³ aile içindeki özel yaşamın katlanılabilirliğini sorguluyor. Düşünür aynı zamanda kamusal alanın insani gelişim bakımından önemini de vurguluyor:

"...Tümüyle özel bir yaşam sürdürmek hakiki bir insan yaşamı için özsel şeylerden yoksun kalmak demektir her şeyden önce; başkaları tarafından görülmenin ve duyulmanın sağladığı gerçeklikten, başkalarıyla ortak bir şeyler dünyası aracılığıyla birleşmenin ve ayrılmanın sağladığı "nesnel" bir ilişkiden, yaşamın kendinden daha kalıcı bir şeyler başarma olanağından yoksun kalmak demektir. Özel/kişisel(deki) yoksunluk, anlamını başkalarının yokluğunda bulur; özel (haldeki) insan başkalarının gözüne görünmez, o nedenle sanki yokmuş gibidir. Yaptıkları kaale alınmaz, başkaları için bir doğurgusu yoktur; onu ilgilendiren başkalarını ilgilendirmez..."

İkinci Mekân: Kamusal Alanlarda İşyerleri

Dışarı, yani kamusal olarak nitelenebilecek olan bir alan vardır, tarihsel olarak erkeğin alanı olarak görülür. Herkes tarafından görülebilir ve duyulabilir ve en fazla açıklığa sahip bir alandır. Öte yandan kamusal görünürlük kazanmak, dünya içinde başkalarıyla ilişki içinde kendi yerimizi anlamak, kendi kaygılarımızı kendimizden uzaklaştırıp ötekilere görünür kılmak, yani özel olan ezilme deneyiminin kamusal anlamını ortaya çıkarmaktır. Kendini dibe çeken, ayıran, somutundan kurtulup, "ben"i oluşturan ve yaralayan nesnellığe uzanmaktır, görünürlük kazanma. Özel alan sorunlarının kamusal alana taşınmasının emekçiler, kadınlar ve diğer ezilenler açısından da fark yaratması için özel/kamusal birliğini pratikte kuran bir perspektif gerekiyor. Bu da, kamusal alanın yeniden yapılandırılmasına, özel/kamusal alan ikiliğini aşacak bir perspektif demektir.

Kamusal alanda kadınlar, ücretli emek gücüyle işyerlerine dek uzanabilmişlerdir tarihsel süreç içinde. Tarihin güçlüklerle dolu yollarından geçerek Türkiye'de kabaca 3 kadından sadece 1'i bunu başarabilmiş, yani istihdam edilebilmiş ve kamusal alanın bir parçası olabilmişlerdir. Çalışan kadının ikinci bir mekânı daha olmuştur, eğreti de olsa: Kadının işi, işyeri. Bu alan onu ekonomik olarak güçlendirmiş ve özgürleştirmiştir. İşyerleri kuşkusuz sorunsuz değildir. Başta ağır emek sömürsü, enflasyon karşısında eriyen ücretler, güvencesizlik, yıldırma karşısında mücadeleler kadınları sendikalarda örgütlenmeye itmıştır.

Kadın Emekçilerin Üçüncü Mekânı Olarak Sendikalar

Sendikalar kamusal alanın bir parçasıdır, ancak biz önemini ve değerini ortaya koymak için ona kadın emekçilerin üçüncü mekânı diyeceğiz. Sendikalar, etkisi, hareketinin doğurduğu ısı ve yaydığı toplumsal enerjinin doğurduğu güç olarak ağırlıklı erkek mekânlar olarak görülürler. Sendikal faaliyet "erkek işidir, kadınlar yapamaz!" denilir, emekçiler ne yazık ki buna da inandırılır. Kadınların, güçlerini, yetilerini, yeteneklerini görmeyen, kadınların sesini duymayan bu anlayış, kadınları sendikal mekân ve zamandan uzak tutar! Bu sendikal yaşama, cinsiyet gözlükleriyle bakışın doğurduğu bir yaklaşımdır. Hayatın içine çeşitli güçler ve haklarla doğan ve gelişen insanlar olarak kadınların ve erkeklerin birlikte sendikal süreçlere katkı sağlayabileceğine ilişkin bir bakışa gereksinme vardır.

Sendika mekânları ve sendikal mücadeleye ayrılan zaman kadınların da dahil olduğu süreçlerle çok daha dinamik, etkin ve güçlü biçimde işlevli hale gelebilir. Öğretmen, doktor, mühendis, kalifiye işçi, bilim insanı, voleybolcu, futbolcu olabilen kadınlar neden sendikal faaliyeti yürütmesinler ki! Nitekim hem Sendikamızda, kadın işi yapan sendikacı kadın üyelerimiz var. Kadınlar olarak sendikal alana ciddi katkıları olmaktadır.

3 Hannah, Arendt, İnsanlık Durumu Seçme Eserler 1, İstanbul: İletişim Yayınları, 2012, s.104.

Sendikal yönetsel faaliyetlerin bir sendikada ya da şubede sadece erkeklerce yürütülmesi, eril bir kültürün, eril bir dil ve eril eylem biçimlerinin oluşmasını sağlar. İlk etapta erkekler arasında bir uyum varmış gibi görünür. Ama bu yaklaşım, sendikalar için kadın emekçilerin kendi farklarını katamadığı aynılaştırıcı sonuçlar üretir. Kadın emekçilerin varlığını yok saydığı için demokratik değildir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine yol açar. İnsan türünün yarısının hayatını yok sayar, dışlayıcıdır, yaratıcılıktan, yeni öznellik üretimlerinden uzaktır. Sendikal örgütlenme sürecinde kadınlarla ve erkeklerle sağlıklı iletişim ve etkileşim kurabilen sendika temsilcileri ve yöneticileri fazladan bir güce sahiptir: güçlü politik, sendikal ve insani sezgiye sahip olma.

Sendikaların ağırlıklı "erkek işi" olarak algılanması ve sendika içinde erkek egemen bir kültürün oluşmuş olması kadınları sendikalardan uzaklaştırabiliyor. Kadınların çevresindeki erkekler de bu kültür nedeniyle kadınları sendikalardan uzak tutmaya çalışabilirler. Nihayetinde kadın emekçiler, sendikada salt üyeler olarak kalmayı tercih ederler bu durumda. Sendikal basamaklarda yükselmeye çalışan kadın temsilciler ve yöneticiler çok çeşitli engellerle karşılaşabilirler. Ancak kadınlar sürekli niteliklerini geliştirerek, kendi farklarını sendikal sürece katarak yılmadan ve pes etmeden sendikal mücadeleyi sürdürmeli ve birbirine destek olmalıdır.

Kadınların üçüncü mekânı olması için uğraşı verdiğimiz sendikalar, şube mekânları ile üyelerin buluşmasını sağlayacaktır. Kadın temsilci ve üyelerin katılımıyla şubeler daha sık ziyaret edilen, sendika yayınlarının, gazetelerin okunduğu; söyleşi, konferans, forum vb. etkinliklerin yapıldığı

yerler olacaktır. Bir kütüphanesi olduğunda, üyelerin ve çocuklarının çalışma mekânı olabilecektir şubeler. Sendikal faaliyeti, bilimle ve sanatla zenginleştirmede kadınların ciddi etkisi olacaktır. Sendikalar faaliyet yaşamla iç içedir ve kadın üyeler, temsilciler ve yöneticiler yaşamda çok önemli bir yer tutarlar.

Sonuç

Nasıl sendikalar işyerinde mobingin azaltılmasında önemli bir etkiye sahipse, kadınların da sendikal yaşamın içinde ve sendikal mekânlarda varlığı evin içindeki şiddet ve mobbingi azaltır. Çünkü sınıf kardeşi olarak sendikal mücadelede erkek dönüşür, kadın güçlenir. Sınıf mücadelesi, nasıl emekçiler arasında dayanışmayı örüyorsa, duyarlılık ve sezgileri güçlendirerek, etik politik sorgulamaları artırarak "koşulsuz erkek dayanışmasını kırar", bu arada kadınlar arasındaki dayanışmayı güçlendirir.

Kadınlar arasında rekabeti değil, dayanışma ilişkilerini güçlendirmeliyiz. Birbirimizin niteliğinin yükseltilmesine katkı sağlamalıyız. Kadınlar olarak birbirimizin güçlü yanları görebilmeli, sendikal alanda iş bölümünü bu yönlerimizi geliştirmek üzere yapabilmeliyiz. Sıklıkla söylediğimiz sözü tekrar yineleyelim: **Kadınlar sendikalarla sendikalar kadınlarla güçlü!**

Tez-Koop-İş'te Kadın İşi Olarak Sendikal Etkinlik

Tez-Koop-İş Kadın

Tez-Koop-İş'li Kadın Şube Yöneticilerinin Sendikaya Yükllediği Anlam, Karşılaştıkları Güçlükler, Sorunlar ve Önerdikleri Çözümler

Buket Özden: Tez-Koop-İş Samsun Şube İdari Sekreteri

Sendikamızda 4 yıldır profesyonel olarak çalışıyor. Bu görevinden önce Migros'ta 14 yıl işçi olarak çalıştı. Bu süre içinde Tez-Koop-İş Sendikası üyesiydi, 3 yıl işyeri temsilciliği yaptı ve Kadın Komitesi Başkanlığını yürüttü. Daha sonrasında da Migros'tan ayrılarak profesyonel olarak şube idari sekreteri oldu.

Nejla Kurul: Buket merhaba. Şöyle bir geçmiş yoklarsak kişisel tarihimizde neleri aştık? İlk sendikalı oluş, sendikaya ilk bakış nasıl oldu? Gençler genelde sendika, örgütlenme gibi etkinliklere uzak durmaya itiliyorlar. Sıklıkla "aman dikkat edin, çok şey öne çıkmayın, girmeyin" diye emekçiler üzerinde çok farklı çevrelerden etkilemeler olur. Tez-Koop-İş'e hangi koşullarda üye oldunuz?

Buket Özden: Benim karar vermem oldukça kolay oldu. Migros'ta zaten 67-68 Yıldır Tez-Koop-İş Sendikası örgütlü olduğu için girer girmez zaten sendikalı olduk aslında. Aslında işyerinde herkes sendikalı olduğu için ailem üyeliğin işimizi kolaylaştıracağını biliyordu. Ancak benim sendikalı olduğum dönemde sendikayı çok da fark ede-

memiştik. 10 yıl önceye dek bizleri, üyeleri bilinçlendiren sendikacılar yoktu. İkinci dönemini karşılayan Tarık Başkan'ın göreve gelmesiyle pek olumlu çok şey değişti. İlk farklılık başkanın kendisinin eğitim verdiği sendikal eğitimlerin başlaması oldu. Sendikalar Kanunu, toplu sözleşme eğitimleri düzenli biçimde yapıldı. Bu süre içinde sendikal aidiyet gelişti temsilcilerde.

Bizim şubemiz Giresun'da 623 kişiydi. Başkanımız ve şube yönetimi oradaki iş yeri sayısı ve üye sayı-

sı az olduğu için üye potansiyelini Samsun'da gördü, bu konuda da Genel Merkez Yöneticilerimizin de desteği ile Şube Samsun'a taşındı. Eğitimler, örgütlenme çalışmalarıyla yereldeki işçi tabanı güçlendirildi. Güçlenen üyeler olay ve olguları sorgular niteliğe ulaştılar.

Nejla Kurul: Sendikada temsilci ve yönetici olarak çalışmalar nasıl devam etti?

Buket Özden: Temsilci seçiminde hem başkanın hem de üyelerin etkisi oluyor. Burada sendikal faaliyet açısından başvuru kriter çok önemli: Kapsayıcı olma, işçileri ve emekçileri ayırıştırarak değil, bir araya getiren, herkesi kucaklayan bir yaklaşım içindeki kişiler daha çok dikkati çekiyor. Hem taban desteği hem de şube yönetiminden gelen teklif sonrasında temsilci oldum, ardından şube yönetiminde yer aldım. Eğitim çalışmalarında daha etkili olmaya başladık. Ardında şube idari sekreteri oldum.

Nejla Kurul: Peki, kadın örgütlenmesi nasıl oldu?

Buket Özden: Giresun'da bulunan Subemiz Samsun'a taşındıktan sonra kadın erkek eşitliği ilkesi dikkate alınarak örgütlenme çalışmaları başladı. Bu gelişme 6-7 yıl öncesi için oldukça yeni bir yol idi. Böylece yazılan izinlerle bir kadın bir erkek temsilci ve üyenin toplantılara çağırılması yolu izlendi. Bu süreç içinde Sendika ile aidiyet güçlendi. Önceden işçiler "sendika erkek işidir" diyen anlayışın Sendikamıza yansımaları görüyordu. Kadınların öncü olması düşüncesi önce farklı gelse de sonradan çok olumlu karşılandı. Aslında işyeri yönetimi, özellikle kadın üyelere önceki döneme göre daha sık izin yazılmasını yadırgadı, izinlerle ilgili mailleri görmezden geldi, "mail gelmedi" tarzında bahaneler üretti. Oysa mail ekranlarına düşüyordu. Daha sonradan arkadaşlarımızı ikna ederek, yani sendikalar sadece erkek temsiliyet değil kadın temsiliyetinin de olacağı, kadın meclislerinde bu şekilde işlerlik kazandıracağı şeklinde başkanımız bir ikna çabasına girdi. Yani arkalarında bir gücün olduğunu, sendikal bir güç olduğunu, en ufak bir sıkıntıda şube yönetiminin, Şube Başkanı-

nın koşacağını kendileri de ispatladığı için sürece dahil oldular.

Nejla Kurul: Yani sendikada kadınlar şube yönetiminin de desteği ile güçlendiler. Tabii kadınların gücü de başkanın ve şube yönetiminin çalışmalarını güçlendirdi, karşılıklı bir güçlenme bu!

Buket Özden: Evet katılıyorum. Ancak "ben başkanım", "biz yöneticileriz" egosuyla hareket eden bir başkan ve şube yönetimi kadınların desteğini alamazdı, belki hiçbirimizin önü bu kadar açılmazdı, özgüvenimiz olmazdı, sürece katılamazdık çekimler kalırdık. Fakat Başkanımız kendi ne iş yapıyorsa hiç ayırım gözetmeden bütün kadın arkadaşlara "Siz de bunu yaparsınız, sizin hiçbir farkınız yok hat-ta siz benden daha iyisini yaparsınız çünkü bir evi yöneten kadınsa kadın her yeri yönetir" anlayışıyla yaklaştı. Bu özgüveni büyüten kadın arkadaşlarımız da hiçbir zaman başkanımıza saygısızlık yapmadan, çizgisinden çıkmadan, hep sorumluluklarını bildiler. Kimse kimsenin önüne geçmeden, kimse ayrımcılık hissetmedi. O çatı altında başkanımız kendisini de dahil ederek "Ben dahil" dedi "herkes bir, kimse üstün değil, bu çatı altında hepimiz emekçiyiz, işçiyiz ve bu uğurda, yani sınıf mücadelesi için çalışacağız" diye bu bütüncül yapıyı ayırtırmadan bir yönetim anlayışını bizlere sundu. Önceleri ben de dahil sendikal süreçte yer almak istememiştik. Ancak kendimize güven duyduktan sonra sendikamızda çalışmak istedik, sendikamızı büyütmek istedik, şubemizi büyütmek istedik. Neticede 623 ile başkanımız aldığı şubeyi yine başkanımızın çok büyük katkılarıyla, arkadaşlarımızın çalışmalarıyla altı bin üye sayısına ulaştık şubemizde yaklaşık iki bin kadın üye var.

Nejla Kurul: Peki Samsun Şubemizde Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndaki üyelerimiz bir sorunla karşılaşılıyorlar mı?

Buket Özden: Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda, şu anda bir sarı sendikanın müdahalesi var, bizim kulvarımızda olan sendikalar değil, biz burada 67-68 yıllık bir sendikayız, yüz otuz binlere dayandı sayımız. Dolayısıyla işçi arkadaşlarımız bizi tercih ediyorsa bu bizim verdiğimiz çabalardan dolayı-

dır. Üyelerimizi bizden koparıp alamıyorlar. Tabii ki yalanlarla, işte sosyal medyadan asparagas haberlerle, iftiralarla yol almaya çalışıyorlar ama bu işin böyle olmayacağını gördüler. Genel Başkanımız Haydar Özdemiroğlu'nun bir sözü var; "promosyon sendikası değiliz biz, havlu dağıtan bir sendika da değiliz" diyor ya bunu anlatıyoruz. Biz yıllardır iş kolumuzun birinci büyük sendikası olma durumunu kimseye kaptırmadık. Yani kaptırmaya da niyetimiz yok. Bu noktada Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda her işyerinde olan sorunlar tabii ki var. Biz onları hep birlikte bütün şubeler kenetlendik çözmeye çalışıyoruz el birliği ile. Sonuç itibarıyla büyüklüğümüz de bundan geliyor, mücadelemizden geliyor.

Nejla Kurul: Kadın örgütlenmesine dair bir şey sormak istiyorum. Samsun Şubemizde bir kadın meclisi var, bu çok anlamlı.. Siz "meclis" kavramını tercih etmişsiniz ve oradan çalışmalar yürüyor. Bir örgütlenme dönemi hikâyesini anlatır mısınız Samsun'da, hani neredeyse 450 kişinin mobilize olabildiği ve alana ve sahaya dağılabildiği bir örgütlenme çalışması yapıyorsunuz. İşyerlerini, alanı 6-7 kişilik bir ekiple tarayamazsınız ama çok sayıda üyemize ve potansiyel üyeye birebir ulaşabilirsiniz. Nasıl örüldü bu süreç?

Buket Özden: İlk önce Samsun bizim lokomotifimiz. Samsun'da iş yeri sayımız çok fazla, kamudan özel sektöre. Dolayısıyla bu arkadaşlarımızı, kadın arkadaşlarımızı sürece katarken Samsun'da bir komite oluşturduk. Samsun bizim için rol model halen de. Hem özel sektör hem kamu sektöründen arkadaşları belirledik ve bu arkadaşlarımızı...

Nejla Kurul: Kaç kişiden oluşuyor bu komiteler?

Buket Özden: Karışık yani, şu anda 40-45 kişi fakat biz bunu genele yani temsilciler olarak 40-45 kişi, ama arka planda üyelerimizle birlikte hareket ederek iş yeri ziyaretleri yapıyoruz. Yani iş yeri ziyareti yapan sadece temsilciler değil. Dolayısıyla bizim amacımız çapraz kontrol. Yani birinin görmediğini başka bir arkadaşımızın görmesi için bu komiteleri başkanımız ön plana çıkardı, kadın komitelerini.

Nejla Kurul: İşyeri ziyaretlerine salt kadınlar mı gidiyor yoksa karma gruplar da var mı?

Buket Özden: Yani şöyle, %90 kadınlarla yapılıyor örgütlenmeler. Bu da kadınların etkin oluşlarıyla bağlantılı gidiyor. Erkek arkadaşlarımız da tabii mücadelenin içerisinde, ama zaten yıllardır erkek hakimiyeti olduğu için biz kadınların sendikal gücünü ön plana çıkartmak istedik. Kadınların başarısını göstermek istemiştik. İlk başta erkek arkadaşlarımızdan şöyle bir dönüş oldu, temsilci meclisi ağırlıklı kadınlardan oluşurken "ya biz çok az kaldık, başkanım neden böyle olduk, çok yalnız kalıyoruz, hep kadın oldu?" gibi eleştirileri Tarık Başkan ve şube yönetimi şu sözlerle karşılık verdi bu eleştirilere: "Yıllarca hep erkekler vardı kadınlar sizi eleştirmede, şu anda kadınlar var, eleştirileriniz yersiz" dedi. Bu duruma erkekler de alıştı artık.

Şu anda birlikte mücadele ediyoruz, herkes herkesi tanıyor. Samsun'da oluşturmuş olduğumuz komite daha sonradan Ordu, Giresun illerinde de yapıldı. İşyerleri ziyaret edildi, dokümanlar dağıtıldı, her hafta raporlar hazırlandı. Ordu'da ayrı bir grup kurduk, Giresun'da ayrı bir grup oluşturuldu, Trabzon'da iş yeri sayısı iki yıl önce mağaza sayıları arttığından Trabzon'da ayrı bir grup kurduk.

Nejla Kurul: Bunlar kaçar kişilik gruplar?

Buket Özden: Gruplar 6 kişiden oluyorlar. Amasya-Çorum-Tokat bölgesi bize yeni bağlandı. Yeni dediğim üç yıl önce bağlandı. Orada da komiteler oluşturmaya çalışıyoruz Çünkü o bölgede erkek ağırlıklı sendikal çalışma var. Kadın komitesi oluşturmak için kadın sayısının biraz fazla olması lazım. Migros dahil kadın emekçi sayısı daha az. Dolayısıyla ama orada erkeklerden de komite oluşturduk. Buralarda Cuma günleri örgütlenme çalışmaları sürüyor.

Nejla Kurul: Bu bakış açısı gerçekten oldukça farklı. Tabii asıl hedef, örgütlenme çalışmalarında güçlü karma gruplarla sendikal kardeşliği yaratmak ve güçlendirmek. Çünkü hayatı tek cinsiyetten kurma yönelimli toplumsal cinsiyet kalıpları ortak çalışmayı oldukça güçleştiriyor. Bunu kırmak çok önemli. Samsun şube bunu başarmak için güçlü bir mücadele veriyor. İşyerleri bir haritalandırma yapılarak bir plan doğrultusunda taranıyor değil mi?

Buket Özden: Her cuma sendikal izin veriliyor. Her il komiteleri, pazartesi-salı-çarşamba günlerinde

var, işyerlerini dolaşır sorunları toparlar, bizlere iletirler, Amasya-Çorum-Tokat da cuma günleri dolaşıyor. Sendikali izinli olarak, 12.00 itibariyle mağazalardan çıkarlar, yarım gün izinliler. 12.00 itibariyle iş yerlerine dolaşırlar, fotoğraflarını çekilirler, fotoğraflarla birlikte bize sorunları rapor ederler.

Nejla Kurul: O zaman Şube Yürütme Kurulu'na da kalan iş, koordinasyonu sağlamak, ortak etkinlikleri planlamak, ortak toplantılar yaparak ortak akli ve duyguyu üretmeye çalışmak. Dolayısıyla da hep birlikte de bir fikir alışverişi olduğu için de alandan ve sahadan beslenmek gibi çok önemli görevleri var.

Buket Özden: Evet, yani komitenin bizlere iletmiş olduğu sorunları hem çığ gibi olmadan müdahale ederek çözmek, aynı zamanda şube yönetimi olarak örgütlenme çalışmalarını, bölgemizdeki yeni örgütlenme gereken iş yerlerine yönelmek, son aylarda sorun olan Gençlik Spor Bakanlığı'ndaki işyerlerini sahada boş bırakmamak üzere çalışıyoruz. Her iki tarafta da aslında işvereni emekçiler lehine sıkıştırmak gayemiz. İşverene fırsat vermemek.

Nejla Kurul: Sonuç olarak kolektif bir çalışma yürütülüyor; örgütlenme yükü Şube Yönetim Kurulu'nun omuzlarına yüklenmiyor. Ancak Şube Yönetim Kurulu da boş durmuyor, yeni stratejik ve taktik alanlara yöneliyorlar. Çok iyi, barışçıl bir iş bölümü yapılmış. Yine de yoğun bir iş yükü var, bir kadın olarak da siz nasıl kaldırıyorsunuz bu işyünü?

Buket Özden: Ben işimi severek yapıyorum, yani severek başladım işime, bulunduğum kurumdan mutluyum, memnunum. Dolayısıyla aslında evet sosyal hayatımıza özel hayatımıza çok az zaman kalıyor. Ama ben bu işe başlarken aileme de söylemiştim, sahada aktif olacağımızı, aktif bir iş yürüteceğimizi, söylemiştim. Dolayısıyla onların zaten bu konuda hiçbir müdahalesi yok çünkü babam askeriyeden emekli olduğu için mücadeleyi çok iyi bilen biri. Dolayısıyla bize de her zaman mücadeleyi aşıladı. O yüzden korkusuzca her şeyi

elimizdeki imkanlar dâhilinde yapmaya çalışıyoruz. O yüzden ailem işte "şu zaman geldin, nereye gittin" gibi müdahaleler olmuyor. Ben bekârim. Kendimize çok az zaman kalıyor ama bizim de ödülümüz, işçilerin gülen yüzünü görmek. Bu ödülü aldıktan sonra sosyal hayatı, özel hayatı pek düşünmüyoruz.

Nejla Kurul: 8 Mart'a dair, hani 2025 yılını, örgütlenme motivasyonunu artırmak için "Kadın Örgütlenme Yılı" olarak ilan ettik. 8 Mart'a ve 2025 yılının diğer günlerine, ki önümüzde 1 Mayıs var, bu süreçte kadınlara neyi söylemek istersin, nasıl bir çağrıda bulunmak istersin?

Buket Özden: Öncelikle size teşekkür ediyorum çünkü sizin Sendikamıza geldiğinizden sonra biz bu farkı çok iyi hissediyoruz. Nereden hissediyoruz? Gayretinizin çok farkındayız. Siz gayret ettikçe, biz daha çok gayret ediyoruz... Her şeyden önce bilgi ve deneyiminizin haricinde vermiş olduğunuz enerji çok güzel bir kadın olarak.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Türkiye'de acı ile anılıyor. Her gün kadın cinayetleri haberlerine tanıklık ediyoruz. Yani öldürülen kadın arkadaşlarımızı anmak, yâd etmek. Yani bir kadın öldürüldüğünde "İşte gece o saatte onun orada ne işi vardı?" şeklinde hemen yargılamaya gidiliyor. İşte iki gün önce ormanda bulunan kadın arkadaşımız bulundu diye, yani sağ bulundu diye çok sevindik. Kadınlarla ilgili olarak ilk akla gelen soru neden "ormanda, orada ne işi vardı?" oluyor? Genç bir kadın öldürülüyor, işte "sevgilisiyle orada ne işi vardı?" deniliyor. Dolayısıyla 8 Mart bizim için çok önemli, 8 Mart'ın devamında her gün kadınlar için çok önemli. Eğitimlerimiz devam etmeli, kadın eğitimleri de çok önemli. Birlikte mücadeleye devam etmeliyiz, hem sınıf mücadelemize hem de kadın mücadelesine...

Nejla Kurul: Buket, bu bilgiler ve deneyimleri Tez-Koop-İş Kadın Dergisi ile içtenlikle paylaştığınız için çok teşekkür ediyorum. Samsun Şubemizin yolu açık olsun!

Kübra Mayısıoğlu: Tez-Koop-İş Sendikası Urfa Şube Eğitim Sekreteri

Urfa'da GAP İdaresi'nde çalışıyor. Tez-Koop-İş Sendikası Gaziantep Şube Eğitim Sekreteri, 6 yıldır çeşitli düzeylerde sendikal faaliyet yürütüyor.

Nejla Kurul: Sendika ile karşılaşmanızı anlatır mısınız? Hangi koşullar, kimler sendika ile karşılaşmanızı sağladı?

Kübra Mayısıoğlu: Tabii, ben 696 no.lu KHK ile kadroya geçen bir işçiyim. Benden önceki eğitim sekreteri arkadaşım zaten kurumumuzda uzun yıllardır baş temsilcilik görevini de yürütüyordu. Onun vesilesiyle Tez-Koop-İş'e üye oldum. Daha sonra Şube Başkanımız Bilal Öztoprak'la tanıştık, kendisi her zaman için bizlere çok yardımcı oldu. Onların vasıtasıyla Sendikada önce baş temsilcilik daha sonra da şube yönetiminde görevime devam ettim.

Nejla Kurul: Çok hızlı bir biçimde sendikal sürece dâhil olup hem de yükselme olmuş, baş temsilcilik önemli bir görev!

Kübra Mayısıoğlu: Ben Urfa'da çalışıyorum ama Gaziantep şubeye bağlıyız. Baş temsilcilik görevi benim için zor bir görev oldu, şöyle ki biz 696'lı KHK'yla işçilerin sendikal haklardan yararlanmaya başladığı o dönemde tam ben baş temsilci oldum 44 işçi devraldım Bir önceki temsilci arkadaşım-dan kadroya 696'ların geçmesiyle 288 kişiye yükseldi bir anda. Ve idaremiz maalesef bizleri toplu

sözleşmeden yararlandırmak istemedi, 1 Kasım 2020 itibariyle normalde bizim de sendikal haklardan yararlanmamız gerekiyordu. Pandeminin de girmesiyle 15 ay süren bir toplu sözleşme süreci geçirdik. Zor bir süreçti ama sonuçta yararlandık. Başarıyla sonuçlandı ortaya.

Nejla Kurul: Peki sonra şube yönetimine geçiş, kaç yıl sonra yaklaşık, kaçınıcı yılı mesela sendikanın, üye olmanın kaçınıcı yılında olabilir?

Kübra Mayısıoğlu: Sanıyorum ben sendikada üçüncü yılın içerisindeydim. Yani üç yıl sonra şubeye yönetimine geçtim.

Nejla Kurul: Demek ki çok hızlı görüldü sizin sendikal yetenekleriniz, becerileriniz, güler yüzünüz ve çok anlayışlı haliniz. Bunlar sendika temsilciliğinde ve yönetiminde çok önemli özellikler. Demek ki bu güzellikleri gören gözler var, çok mutlu oldum.

Kübra Mayısıoğlu: Evet sağ olsunlar kesinlikle öyle. Ben de çok mutluyum sendikada görev almaktan dolayı. Çünkü 1978 yılından beri bizim şubemizde hiç kadın yönetici olmamış, ben ilk ve tek kadın yöneticiyim şu an. Ve bazen bunu hani konuşuyoruz, daha aktif rol almak da istiyoruz arkadaşlarımızla beraber. Size daha önceki toplantıda da söylemiştim, şube başkanlarının üzerinde çok fazla yük var. Şimdi şöyle GAP idaresinde çalışıyorum, GAP dokuz ilde yer alan bir kurum. Yani Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki dokuz ilde. Şimdi bizim şubemizin görev alanı beş değil aslında, çakışan iller de var ama GAP'tan dolayı beş il daha eklenmiş oluyor. Orada çok amaçlı toplum merkezleri var, gençlik ve kültür evleri var GAP idaresine bağlı. Orada da iş arkadaşlarımız var çoğunluğu kadın olan. Hatta Ankara'da da görevlendirme ile çalışan işçi arkadaşlarımız var. Dolayısıyla hepsine sürekli dokunabiliyor olmak gerekiyor.

Nejla Kurul: Şube yönetimi olağanüstü bir çaba göstermek zorunda gerçekten de.

Kübra Mayısıoğlu: Evet, kesinlikle. Ama mutluyuz yani birlikte çalıştığımız için şubedeki diğer arkadaşlarla beraber.

Nejla Kurul: Siz Ankara'dan gidip geliyorsunuz diye biliyorum o toplantılara.

Kübra Mayısöğlü: Evet hocam, ben şöyle, geçtiğimiz Haziran ayında evlendim, evim Ankara'da, iş yerim Urfa'da, böyle 696'lı bir işçi olduğum için ne yazık ki tayin hakkı yok, görevlendirmeye de gelemiyorum. Böyle bir süreç yaşıyorum. Bir ayağım Gaziantep'te Sendikadan dolayı, bir ayağım Urfa'da bir ayağım Ankara'da.

Nejla Kurul: Çocuk var mı?

Kübra Mayısöğlü: Yok hayır, henüz yok.

Nejla Kurul: Peki, sendikal etkinlik içinde olmak size ne katıyor, nasıl bir anlam yaratıyor? Konuşmanız ve yaklaşımlarınızdan sosyal biri olduğunuzu anlıyorum. Güven veren, insanları sabırla dinleyen ve anlama çabası içinde, sıcak yaklaşımınız var. Sendikada nasıl bir anlam buldunuz?

Kübra Mayısöğlü: Hocam ben galiba Tez-Koop-İş Sendikası ile beraber insanları dinlemeyi, duymayı öğrendim. Üyelere, söyleyeceklerini gerçekten merak ederek yaklaşıyorum. Bu deneyim gerektiriyor. Dinlemeyi, daha iyi iletişim kurabilmeyi öğrendim. Benim hayatıma çok büyük katkı sağladı. Farklı açılardan olayları değerlendirebilme becerilerim gelişti, olguları daha etraflıca değerlendirmeye ve muhakeme etme yeterliğim gelişti; bana bunları Sendikam kattı. Bu konuda hakkını yemeyeyim Şube Başkanımın çok etkisi var. Farklı insanlar, farklı sorunlar, farklı dertlerle karşılaşmak insanın sezgilerini güçlendiriyor; onu pişiyor denilir ya. Bazıları hani çok ütöpik şeyler istiyor arkadaşlarımızın, hani onların sendikayla mesela hiç alakası yok ama onu da dinliyorsunuz.

Nejla Kurul: Derin bir dünya ve insan sevgisi, alçakgönüllülük ve yapmaya çalıştığı şeye samimiyetle inanma, sendikal mücadelede çok önemli. Üyeler, samimi olanla olmayana çok hızlı ayırt ederler. Üyelerle iletişim son derece önemli. İnsanlar suskunluk içinde değil, sözle, çalışmayla, düşünce-eylem içinde olurlar. Bizler de üyelerimiz ile birlikte dönüştürüz.

8 Mart Dünya kadınlar Günü bağlamında kadınlarla, kadın üyelerimize ne demek istersiniz?

Kübra Mayısöğlü: Kadın üyelerimiz kesinlikle alanlara çıksınlar. 8 Mart, kadınların başarılarının, kazanımlarının kutlanması gereken bir gün. Ancak şimdi ve gelecek için de mücadele, dayanışma ve kadınların birliğinin nasıl sağlanacağını düşünmesi gereken bir gün aynı zamanda. O yüzden de alanlara çıksın arkadaşlarımız.

Nejla Kurul: Peki sonra 2025'e dair ne söyleriz?

Kübra Mayısöğlü: 2025 bizim Sendikamız için kadın örgütlenme yılı, kadın temsilcilerin sayısını, kadın yöneticilerin sayısını mümkün mertebe arttırmalıyız. Zaten Sendikamız bu konuda gerçekten önümüzü açıyor, çok çaba var. Ama kadınların da istekli olması lazım. Bunu arkadaşlarımıza anlatmamız gerekiyor.

Nejla Kurul: Sevgili Kübra çok teşekkür ediyorum bu anlamlı söyleşi için.

Gülcan Çınaroğlu: İstanbul 1 No.lu Şube Eğitim Sekreteri, İstanbul Sarıyer Carrefoursa'da çalışmaya devam ediyor.

Nejla Kurul: Gülcan merhaba, hoş geldiniz Ankara'ya, bugünkü etkinliğimize. Güzel bir çalışma olacak, öyle umuyorum, diliyorum. 8 Mart Dünya

Kadınlar Günü kutlamaları ile sınıf mücadelesi bir-biriyle kesişim içinde. Emekçilerin büyük bir oranı kadınlardan oluşuyor ve kadınların özgöl sorunları var. Tez-Koop-İş'in üyelerinin de yüzde 40'ı kadınlardan oluşuyor. Kadın yöneticiler olarak Sendikamız için çok önemlisiniz.

Ben ilk olarak şu soru ile başlamak istiyorum. Tez-Koop-İş'le ne zaman ve nasıl karşılaştınız? Yaşamınızda Sendika nasıl bir farklılık yarattı?

Gülcan Çınaroğlu: Tabii hocam, GİMA marketler zincirine giriş yaptım, 2003 yılında. Bu kurumda Tez-Koop-İş örgütlü, yetkili sendika idi. O yıllarda gerçek bir örgütlenme olan sendikalar hakkında hiçbir bilgim yoktu. Aslında market sektörüne de yabancıydım. Sendikalı olmanın ekonomik ve sosyal faydalarını öğrendikçe, haklarıma dair bilgi edindikçe şubedeki faaliyetlere katılmaya başladım. Kadın faaliyetlerine de katıldım. Planlanmış etkinliklerin pek çoğunu düzenli izlemeye başladım.

Nejla Kurul: Kadınlar ikili iş yükleri dolayısıyla oldukça yorulurlar. İstanbul çok güzel bir şehir ama yoruyor da. Ev ve iş derken bir de üçüncü bir mekân olan Sendika çıktı karşınıza. Sizi Sendikaya çeken etken ne idi?

Gülcan Çınaroğlu: Ev-iş rutinin dışında sosyal ilişkiler içinde olmayı seviyorum. Böylesi bir toplum-sallaşma diğer insanlara, onların sorunlarına olan duyarlılığı geliştiriyor. Özellikle kadınlar olarak ne yapabileceğimiz konusunu çok düşündüm, düşünüyorum. Benim çalışmalarımın çocuğumun yetiştirilmesine bile katkı sağladığını söyleyebilirim. Çünkü Sendika içi etkinlikler çok şey katıyor hayatımıza. Sendikaya gittim, geldim, nihayetinde çok şey öğrendim. Sendika tüm yaşamımıza dokunuyor.

İşte böyle, böyle başladı benim sürecim. Sendikal etkinliklere düzenli biçimde katılmaya başladım. 2003 yılından beri Sendikalıyım. Sonra şöyle oldu, bir erkek temsilcimiz vardı, mağazada, kendisi işten ayrılacaktı, bu nedenle temsilciliği başka bir arkadaş devretmek istedi. Tabi, yine bir erkek arkadaş düşünüldü. Ama ben de çok aktif bir şekilde kadınlarla ilgili etkinliklerin hepsine katılmaya başlamıştım. Hem şubenin düzenlediği hem de işte Genel Merkez'in ara ara İstanbul'da yaptığı etkinliklere gidiyordum. Benim işyeri temsilciliği için

talip olmam sorun yarattı. Erkek arkadaşlar, bir kadın işyeri temsilcisinin bu görevi layıkıyla yapamayacağını düşünüyorlardı. Toplantılar, işyeri gezileri, stres ve gerilim... Bu etkinliklere gidemez, katılmaz diye düşündüler herhalde. Ayrıca çocuğum da yeni doğmuştu. Tüm bunlar aleyhime işliyor gibi gözüküyordu, motivasyonu düşüren şeylerdi. Ama yılmadım, vazgeçmedim. Büyük bir mücadele sonunda oldum işyeri temsilcisi oldum. Hem çocuğuma baktım, hem işe gittim, hem de sendikal mücadelemize, kadın çalışmalarına katkıda bulundum, bulunuyorum. Temsilci olunca, benim hayatımda ekstra bir şey olmayacaktı, çünkü ben zaten hepsini yapıyordum.

Nejla Kurul: Gerçekten Gülcan çok etkilendim, onur duydum. Kadınlar, kendilerini ikna ettiklerinde, kararlı olduklarında etrafındakileri de etkiliyor. Sendikal faaliyet çoğunlukla "erkek işi" olarak algılanıyor ve bu önyargı çok yaygın. Çünkü erkek erkeğe iletişime, bir kadın temsilci ya da yöneticinin katılması, orada erkekler arası konuşmaları, diyalogları, ilişkileri etkiliyor, ilk başta rahatsız oluyorlar. Bu rahatsızlık cinsiyete dair kalıp yargılarla oluşuyor. Böylece kadının karşısında adeta eril bir blok oluşuyor. Ancak kadınlar sendikada yapabilirliklerini ortaya koyduklarında sendikal süreç kolaylaşıyor, kadın üyelerle ve potansiyel kadın üyelerle, hatta tüm üyelerle kadınların etkileşimi daha kolay oluyor.

Gülcan Çınaroğlu: Kesinlikle öyle. Zaten ben onlar için büyük bir rakiptim çünkü ne kadar aktif olduğumu, ne kadar dişli olduğumu bildikleri için sonra da bana engel olmaya çalıştılar Yani temsilcilikle yetinmeyeceğimi, iddiamı sürdüreceğimi, yani bunun devamının geleceğini biliyorlardı, nitekim devamı geldi.

Nejla Kurul: Gülcan kestim özür dilerim, şube içinde bir kadın olarak gelişmek ve güçlenmek kaç yılınızı aldı?

Gülcan Çınaroğlu: Evet, yaklaşık on bir yıl sürdü. İşe part-time başlamıştım. Sonra tam zamanlı çalışmaya geçtim. Haklarımızı, çalışma yaşamını öğrendim. 2014 yılında temsilci oldum, fakat üç dört yıl önceden aktif bir şekilde kadın etkinliklerine katılmaya başlamıştım. O dönemde şube başkamız da kadındı. Yönetimle pek çok ortak çalışma

yürüttük. Ancak sendikal anlayışımızda farklılıklar ortaya çıkmaya başladı, aynı kulvarda yürümeye başladık. Sonra ben etkinliklerimize Özcan Başkan ile devam etmeye başladım. Ondan sonra yine 25 Kasım'lar, işte kadın etkinlikleri, 8 Mart'lar, bunlarla ilgili organizasyonlarımızı biz Özcan Başkanla beraber devam ettik.

Sonrasında da Özcan Başkan Şube başkanı seçildi. Ben Şube Yönetim Kurul'una seçildim. Biz yola devam ettik.

Nejla Kurul: Peki, bu süreç, bu yoğunluk ve gerilimler özel hayatınızı beklemediğiniz biçimde etkiledi mi yoksa ikisini bir arada götürebildiniz mi?

Gülcan Çınaroğlu: Çok güzel gidiyor. Yani şöyle, bana çok büyük destek olan bir ailem vardı. Eşim zaten her şekilde destek oluyordu bana. Çocuğumun bakımı için annem çok büyük destekçimdi. Hiç zorlanmadım diyebilirim.

Nejla Kurul: Anneler candır. Çok büyük bir şans varlıkları... Peki, 8 Mart'ta kadınlara ne söylemek istersiniz? Sendikamızın kadınlarına, genelde kadınlara ne demek istersiniz?

Gülcan Çınaroğlu: Hiçbir şeyden korkmamalarını söylüyorum. Kesinlikle inandıkları şeyden vazgeçmemelerini diliyorum. İnadıkları şeyi mutlaka yapabileceklerini ve bu konuda çok güçlü olduklarını bilmelerini istiyorum. 8 Mart bizim için çok özel bir gün fakat bu ülkemizde artık maalesef ki kadına yönelik şiddeti konuşur olduk. **Kadın cinayetleri, tacizler, istismarlar yüzünden kendi haklarımızı korumaktan ve geliştirmekten ziyade kendimizi, yaşamımızı nasıl koruruz?" sorusuyla uğraşmak durumunda kaldık. Dolayısıyla hiçbir şeyden korkmamalarını, kendilerinin ne kadar güçlü olduklarını bilmelerini, bu yolda da ilerlemelerini istiyorum.**

Prof. Dr. Nejla Kurul: Ne güzel cümleler bunlar! Çok güçlendirici, cesaretlendirici, çok teşekkür ederim Gülcan.***

Melike Aslan: İzmir 2 No.lu Şube İdari Sekreteri, yaklaşık bir yıldır bu görevde. 9 Eylül Üniversite'sinde güvenlik görevlisi olarak çalışıyor.

Nejla Kurul: Sevgili Melike merhaba, hoş geldiniz. Tez-Koop-İş Kadın Dergisi'nin bu sayısında Sendikamızda yönetici olan kadın arkadaşlarımızla görüşerek "kadın işi sendikacılığı" öğrenmek üzere bir çalışma yapmayı planladık. Sendikal yaşamınız nasıl başladı ve devam etti?

Melike Aslan: Sendikamız Tez-Koop-İş, çalışmakta olduğum 9 Eylül Üniversitesi'nde örgütlenme çalışmalarına başladı. Yıl 2020. Ben de Sendikamıza ilk üye olan emekçilerden biriyim. Daha sonrasında bir temsilci belirlenmesi gerekiyordu. Aslında daha çok arkadaşarımdan geldi bu talep bana. Bir 3-4 erkek arkadaşımız bu işe girişmişti, bir kadın da olsun ekipte diye bana temsilci olma teklifinde bulundular. Başlangıçta pek istekli değildim. Sendikal çalışmalara erkek arkadaşarımdan desteğiyle temsilci olarak başladım.

Nejla Kurul: Kadınların mücadeleye girmesiyle sendikal etki güçlerinin artacağını düşünen, sadece düşünce düzeyinde kalmadan teklif getirerek yaşama da geçiren erkek arkadaşların olması çok büyük bir şans. İsteksiz olarak başlasanız da nasıl sürdürdünüz sendikal süreci?

Melike Aslan: Güvenlik görevlileri çoğunlukla erkeklerden oluşuyor. İsteksiz olarak başlasam da eşimden ve ailemden destek aldım. Bu destekle-

yici ortamda sendikal işleyiş içinde zorlanmadım. **Nejla Kurul:** 9 Eylül Üniversitesi'nde çalışmaya devam ederken bu sendikal alanda ilerleme kaydettiniz. Peki, sonra şube yönetiminde yer alma, üstelik idari sekreterlik görevi nasıl gelişti?

Melike Aslan: Başlangıçtaki isteksizliğimi çok kısa sürede üzerimden attım, çünkü sendikal faaliyeti sevdim ve sürdürdüm. Şöyle, bir yıl önce şubemizin genel kurulu olacaktı. O dönemde ben bu işe niyetli olduğumu hep belli ettim, bu işi yapmak istediğimi dillendirdim. Bu zorlu görevi yapma konusunda önce kendimi ikna ettim, inandım kendime, sonra bu süreçte beni destekleyebilecek kişileri inandırdım. Böyle bir süreç gelişti.

Nejla Kurul: Çok yürekli bir çıkış olmuş! Çok güzel anlattınız duygu durumlarınızı. "Önce kendimi ikna ettim, sonra destek verebilecek olanları", sağlam bir etik-politik duruş! Bu süreç ancak bu kadar yalın anlatılabilirdi! Kadınlar genelde "itilir" erkek yoğunluklu işlere... Başlangıçta arkadaşlar da sizi temsilciliğe itmişler. Sonrasında güçlenmişsiniz ve talep etmişsiniz.

Melike Aslan: Temsilcilik görevini de zaten çok seyerek ve isteyerek yaptım. Belki arkadaşlarımın isteğiyle başladım ama sonraki süreçte bu işte hep gönüllüydüm hep en önde olmak istedim, kadın arkadaşlarıma daha çok yardımcı olmaya çalıştım çünkü tek kadın temsilciydim. Öyle bir süreç gelişince bu işin bir üst aşaması olan şube görevini de yapabileceğimi düşünerek böyle bir görevi talep ettim. Kısmetmiş ve oldu. Bir yıldır bu görevdeyim. Elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

Nejla Kurul: Peki ev hayatını nasıl etkiledi sendikal faaliyetler? Sendikal emek süreci Hasan Hüseyin Korkmazgil'in bir şiirini anımsatıyor: "Yaprak döker bir yanımız, bir yanımız bahar bahçe!". Aslında tüm insanlar için söylenebilir de. Çünkü sendika işleyiş, yoğun çalışma, hız, zamanda ve mekânda esneklik, sendikaya farklı bakış açılarıyla bakan üyelerle, işyeri ziyaretleriyle zorlu duygu akışları gerektiren yorucu bir çalışma süreci! Ama sorunu çözülünce gülen gözler, insan ruhunun adeta haritasını çıkaran farklı insani etkileşimler, sürekli öğrenme, merak duygusunu, insanlardan umudu hiç yitirmeme ve sürekli gelişim... Bu yönleriyle de sendikal faaliyet çok etik-politik bir faaliyet. Gerçek bir örgütlenme süreci.

Melike Aslan: Kesinlikle katılıyorum, sendikal etkinlikler ev yaşamını etkiledi. İster istemez etkiliyor, normalde eve daha fazla vakit ayırırken bu görevden sonra tabii ki çok fazla zaman ayıramaz hale geldim. Evde beni çok destekleyen bir eşim var. Evdeki bütün işleri biz birlikte yürütürüz.

Nejla Kurul: Biraz anlatır mısın o ev içi iş bölümünü?

Melike Aslan: Yemeği ben yaparım, çünkü eşim çok güzel yemek yapabileceğine inanmaz. O yüzden ben yaparım ama sofrayı birlikte kurarız, birlikte toplarız. Hafta sonu ikimiz de evdeyiz ev temizliğini birlikte yaparız kesinlikle hatta o daha çok yapar. Ütüyü ben yaparım, evi süpürme, toz alma, çamaşır asma konusunda işlere yardım eder. O yüzden aslında bu süreci bu şekilde daha kolay unutuyorum çünkü iki tarafın dengesini kurmam zor olurdu benim için.

Nejla Kurul: Eşler arası etkin iş bölümü, kadınların omuzlarındaki yükü alıyor. Ayrıca bu dayanışma eşler arasında sevgi ve saygının gelişmesini sağlıyor. İlişkiler yıpranmamış oluyor. Sevgi dolu evler, birliktelikler ancak böylesi bir dayanışma ile sürdürülebilir. Kadınların kendini farklı alanlarda gerçekleştirebilmesi, onun mutlu ve umutlu olmasını sağlıyor. Amaçlı ve anlamlı bir yaşamın doğurduğu sevinç eve, işe, sendikaya tüm yaşama dağılıyor.

Melike Aslan: Katılıyorum. Yaşamda dengeleri korumaya çalışıyorum. Bu konuda kendime güvenebiliyorum, çünkü ev dışında, işin dışında da bir hayatım var, orada da verimli olabiliyorum. Bunlar kendimi iyi hissetmeme neden oluyor.

Nejla Kurul: 8 Mart'ta konuştuğumuz gibi 2025 yılına Tez-Koop-İş kadın örgütlenmesi yılı olarak bakarsak kadın temsilcilere, kadın üyelere, örgütsüz kadınlara nasıl bir seslenişte bulunmak istersiniz?

Melike Aslan: Şöyle, aslında şu ana dek çevrimiçi ve yüz yüze çok güzel buluşmalar yaptık. Bu yıl, daha daha yüksek bir enerjiyle yapıldı bu, burada sizin etkiniz çok, teşekkür ederiz. O yüzden her sene katlayarak daha iyi şeyler yapmak için elimizden geleni yaparız. 8 Mart'la ilgili, yani bugün bile çok güzel işler yaptık aslında. Her şeyden

önce Ankara'da bir araya geldi kadınlar, farklı fikirler, farklı düşünceler, eleştiriler, yorumlar duyduk.

Nejla Kurul: 1 Mayıs var önümüzde, 1 Mayıs kadın örgütlenmesi için...

Melike Aslan: Evet önümüzde 1 Mayıs var, orada da biz kadınlar olarak ön planda olmamız gerekiyor.

Nejla Kurul: Sevgili Melike bu hoş söyleşi için çok teşekkür ederim. Dergimizde ifade ettiğiniz görüşlerinizin pek çok kadın üyemizi ve temsilcimizi güçlendireceğine inanıyorum.

Nermin Savur Şahin: Tez-Koop-İş Sendikası Bursa Şube Yönetim Kurulu'nda Örgütlenme Sekreteri. Aynı zamanda da SGK'da taşerondan kadroya geçen emekçi. 696 sayılı KHK'yla kadroya geçti.

Nejla Kurul: Bir Kanun Hükmünde Kararname ile kadroya geçiş olumlu ve olumsuz pek çok yönleri ile tartışılıyor. Siz nasıl bakıyorsunuz bu sürece?

Nermin Savur Şahin: Çalışma hayatımızda gerçekten çok büyük sorunlar var. Özellikle kadro, yani meslek kodu mağduru işçiler var. Açıkçası Kanun Hükmünde Kararname ile bir gecede geçirildiği için, bir gecede karar verilip geçirildiği için bu ko-

nuda kendi kimliklerini tanımlayamama güçlükleri yaşıyorlar. Örneğin, sabah "işçi" olarak gelip bir saat temizlik yapıyorlar, bir saatin sonunda tekrar masaya oturup "memur" ile aynı büro işine giriyorlar. Yani şöyle, bir kadın için iki dirhem bir çekirdek gelip elbiseyle gelip sabah o elbiseyle temizlik yapması kendilerine ilişkin algıları ve başkalarının algıları konusunda psikolojik sorunlar yaratıyor. Arkadaşlar, çalışma yaşamının bu yönleri konusunda gerçekten üzgün ve mağdurlar ve sürekli söylüyorlar.

Nejla Kurul: Ve ücret farkı oluyor mu? bu ikili iş yükü nedeniyle... İşçi ve memur ayrımı, bir ayrımcılık olarak işliyor mu incelemek gerekiyor aslında.

Nermin Savur Şahin: Aslında ücret farkından kaynaklanan sorun yok, yani zaten hakkımızı alıyoruz toplu sözleşmelerle. Bu olayda bir günün içinde geçen bir olayı örnek olarak vereyim. Diyelim ki sabah memur arkadaşımız işe geliyor. Masası iyi silinmemişse memur şikayet ediyor. O gün büro işine geçtiği için masasına oturmuş, ya da başka bir işte çalışan işçi arkadaşımız elinde bezle gelip memur arkadaşın masasını siliyor. Bu ayrım insanların psikolojisi bozuyor, çatışma ve gerilimler yaşıyor.

Nejla Kurul: Bürokratik hiyerarşi içinde insanların eşitliği ve onuru yara alıyor. Başka ne tür sorunlar var?

Nermin Savur Şahin: İşçiler olarak başka bir ile tayin hakkımız yok. Bu durum, farklı şehirlerde yaşam süren yaşamlar nedeniyle aile birliğini bozuyor. Bu yıl aile yılı ilan edilmişti biliyorsunuz. Bence bu yıl en azından 696'ların tayin hakkı sorununun çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Zaten mecliste de bazı milletvekilleri bunu dile getirdi, söyledi, önerge olarak sunuldu, sendikalar öneri sundu, sürekli dileği getiriyorlar zaten. Bir arkadaşım var, 2 yıl boyunca ücretsiz izin kullanarak, sağlık raporlarıyla, 6 ay ücretsiz izin kullanarak Bursa-Samsun arasında mekik dokudu. Bu durum artık bana göre "iş hayatındaki psikolojik şiddet".

Nejla Kurul: Sendika ile tanışmak nasıl mümkün oldu?

Nermin Savur Şahin: Şöyle söyleyeyim, ben bunu yaşadım. Benim zaten sendikayla tanışma mücadelem var. 2020'de üye oldum Sendikamıza.. Biz toplu sözleşmeye dâhil olduğumuz zamanlarda, toplu sözleşmeyi okuyorum ama anlayamıyordum. Yani haklarımızı öğrenemiyorum. Bizim SGK'da çok kuvvetli bir iletişim ağıımız var sosyal medya aracılığıyla. Sonra arkadaşlardan öğrendim ki bizim teknik fark almamız gerekiyormuş. Üyeyim ama halen daha sendikayı tanımıyorum o süreçte, toplu sözleşmeye dâhil olduk ama sendikayı tanımıyorum. Ben bu farkı almıyorum, parasal olarak büyük bir rakam, çok da fark ediyor. Ben Sendikamızın yardımıyla bir dilekçe yazdım kuruma. Tabi Sendika teknik anlamda bilinçlendiriyor, haklarımızı öğretiyor bu arada. Ancak işveren bana ret cevabı verdi 696 no.lu KHK'yi öne sürerek. Hâlbuki öyle bir şey yok. Yani bir buçuk yılın sonunda mücadelemizle bu hakkımızı kazandık. Haydar Başkan ve Hakan Başkanla görüştüm. Başkanlarla bu vesileyle de tanışmış oldum. 4 ayrı yere dilekçe gönderdim iadeli taahhütlü. Tüm bunları temsilci iken yaptım. Hakkımızı aldık, geçmiş haklarımızı da aldık.

Nejla Kurul: Bu sabır ve cesaretle verdiğiniz emek mücadelesi Sendikamızda görüldü muhtemelen. Değil mi?

Nermin Savur Şahin: Bu konuda mücadele vermek için işyeri temsilciliğine talip oldum. Kurumda seçim yapıldı. Başka adaylar da vardı, 13 erkek arasında tek kadın aday bendim. Ben baş temsilci seçildim.

Nejla Kurul: Şu an Bursa Şube Örgütlenme Sekreterisiniz. Çok önemli sekreterliklerden birisi. Buna gelişiniz nasıl oldu, biraz bundan bahseder misiniz?

Nermin Savur Şahin: Ben bunun az önceki mücadele pratiği ile ilişkili olduğunu düşünüyorum. Kurum tabanımızdaki üyeler mücadelemi, çabamı gördüler ve takdir ettiler. Ayrıca şube başkanımızla bu vesile ile tanıştım, genel başkanımızla ve genel sekreterimizle de bu vesile ile tanıştım.

Nejla Kurul: Türkiye'de işçi sınıfının hayatı hiç kolay değil, kadın işçilerin, kadınların hayatı da zorluklarla dolu. Çok samimi, yaptığı işe inanan, kendine güvenen, cesaretli duruşunuz beni çok etkiledi. Cümleleriniz, bende çok sevinç ve onur duygusu hissettiriyor. Sendikal mücadelenin zorlukları var tabi, ama

çok sevinçli yönleri de. Ne etkiliyor sizi bu kavganın içinde?

Nermin Savur Şahin: Çok zor bir hayatım oldu. Size yaşadıklarımı saatlerce anlatabilirim. Yaşadıklarımı düşününce çok duygulanıyorum. Genç kızlara, kadın arkadaşlarıma örnek olmak isterim. Kız çocuklarının, kadınların okuması çok önemli. Okumayan, böyle hani, ayakları üzerinde duramayan insanlara çok kızıyorum. İnsan isterse pek çok şeyi başarabilir. Ben anne ve babası boşanmış bir çocuk olarak büyüdüm. 18 yaşında çalışmaya başladım. Sigortasız çalışıyordum. Hem çalıştım, hem okudum, babamı da emekli ettim. Çok zor bir dönemdi. Sonraları evlendim, çocuğum oldu. Şimdi kızım Tez-Koop-İş'te, işyeri temsilcisi, eğitimlerinize katıldı. Sendikaya girişimde ve mücadeleimde eşim çok büyük destek veriyor bana. Diyor ki: **"Git Nermin, yap Nermin, yaparsın Nermin!"**

Nejla Kurul: Ne kadar teşvik edici cümleler bunlar: "Git Nermin, yap Nermin, yaparsın Nermin!" Şimdi 8 Mart etkinliğinin içindeyiz, 2025 yılını da kadın örgütlenme yılı olarak dillendiriyoruz. Aslında her yıl kadın örgütlenme yılı olacak gibi çalışmalıyız. Kadınlara ne söylemek istersin Nermin?

Nermin Savur Şahin: Yani kadınlara şunu söylemek isterim, Hiçbir zaman hiçbir şeyden vazgeçmesinler. Kadın isterse pek çok şey olabilir, isterse her şeyi yapabilir. Asla umutsuzluğa kapılmasınlar. O umut ışığını hiçbir zaman kaybetmesinler. Gerçekten hayatları boyunca her zaman ilk önce kendini düşünsünler ve geliştirsünler en önemlisi bu. Çünkü insan, yani kadın olarak kendini düşündüğü ve geliştirdiği zaman etrafındaki her şeyi güzelleştirir. Kadınlar kesinlikle hayattan bezmiş, bıkmış ve yorulmuş insana dönüşmesinler. Biz gerçekten dünyayı güzelleştirebilen insanlarız, kadınlar olarak söylüyorum bunu. Biz dünyayı güzelleştirebiliriz, bu mücadeleciler ruhumuzla gerçekten... Ayrıca kadınlar hiçbir zaman da örgütlü mücadeleden vazgeçmesinler mücadeleye devam etsinler, Sendikamıza sahip çıksınlar.

Nejla Kurul: Çok teşekkür ederim Nermin. Çok nitelikli bir söyleşi yaptık. Yaşamınızın her alanında başarılarınızın devam etmesini diliyorum.

Görünmez Kahramanlar...

Evde, İşyerinde ve Sendikada Kadınlar...

Demet Eşmekaya Selçuk / Tez-Koop-İş Sendikası Ankara 1 No.lu Şube İşyeri Temsilcisi

Bazen gecemin gündüzüme karıştığı, yorgunluktan bitap düşüp, kolumu kaldırmaya mecalimin kalmadığı zamanlarda, "İnsanlığın ilk dönemlerindeki gibi kadınlar evde adamların getireceği avı bekleyip, çocuklarını büyütselerdi daha mı iyi olurdu?" gibi cümleler kurarken yakalıyorum kendimi. Yanlış okumadınız ciddi ciddi evden hiç çıkmamış olmayı dilediğim oluyor. Ama en fazla iki gün üst üste evde kalıp rutin kısır döngü ile karşı karşıya kalınca da, kadın iyi ki zincirlerini kırıp kendini dışarı atabilmiş diyorum. İyi ki tarih boyunca ona biçilen rolü kabul etmeyip, özgürleşebilmek için mücadele etmiş ve hâlâ da etmeye devam ediyor.

Küçük bir kasabada doğup büyüdüm. 90'lı yıllarda küçük yerlerde liseye gidebilmek ayrı bir dert, liseyi bitirince üniversiteye gönderilmek apayrı bir

dertti. Kendinizi ailenize ayrı, eşe dosta ayrı anlatmanız, herkesin ayrı ayrı olurlarını almanız, her koşulda onları kızdıracak, karşınıza alacak tavır ve davranışlardan uzak durmanız gerekirdi. Belki şimdilerde daha kolay bu işler, en azından okula gitme, üniversite okuma boyutu için o kadar büyük mücadeleler vermeye gerek yok. Ama geçmişte sözcüğün tam anlamıyla bedel ödeyerek aştık bu süreçleri. Kasabanın ilk dışarıda okuyanları olarak denge kurmakta büyük zorluklar yaşamış da olsak arkamızdan gelen kuşakların işini büyük oranda kolaylaştırdığımızı düşünüyorum.

Üniversiteye ilk başladığım zamanlarda ailemden uzakta olmak çok zorlamıştı beni, Ankara'ya alışmak hiç kolay olmamıştı. Annem ile babam İstanbul'da yaşayan dayımı ziyaret edip, dönüşte de kampüse

beni görmeye gelmişlerdi. Cep telefonu yoktu o zaman, rastgele gelip beklemişler. Annemler beni beklerken, el ele kol kola yürüyen, sarmaş dolaş çok öğrenci görmüşler. Annem babama, "Şimdi bizim kız da böyle gelirse ne yapacağız?" diye sormuş. O sırada beni görmüşler, saç baş bir tarafta, gözler ağlamaktan şiş, pasaklı bir vaziyette geliyormuşum karşıdan. Beni böyle görünce de çok üzülüp, "Eee tamam, koluna birini takma da böyle de olma" demişlerdi. Şimdi buradan bakıp düşününce ne kadar zor olduğunu daha iyi anlıyorum. Pasaklı olma, çok da bakımlı olma, öyle tek başına gezme ama yanında sevgilin ya da bir erkek arkadaşın da olmasın, yürürken çok gülme ama tabii ağlamaktan yüzün gözün de şişmiş olmasın. Sözcüğün tek anlamıyla hiçbir anlamda 'göze batma'. 'Göze batmama' hali belki de kadınların büyük çoğunluğu için yaşamları boyunca geçerli bir hal.

Okul bitiyor, işe giriyoruz. İşimizi iyi yapıyoruz, çok da çalışıyoruz, esasında kafamız da diğer cinsten az çalışmıyor hatta çoğu zaman (aman duymasınlar), pek çok soruna daha pratik çözümler üretebiliyoruz. Ama gel gelelim görünmez olmayı tercih ediyoruz. Yaptığımız işten laf yemeyelim yetiyor bize. Bir adım ötesine geçmeyi hak görmüyoruz kendimize. Evliyse ev ve çocuk işlerinin altından ancak kalkacağımızı düşünüp, ne müdürlük ne amirlik ne bir sorumluluk altına girmek istemiyor, bu yüce görevlerin erkeklerle daha münasip olduğunu düşünüyoruz. Evli değilsek, bir gün evlenip çoluk çocuğa karışınca işlerin sekteye uğrayacağını hesap edip, 'doğmamış çocuğa don biçip' kendimizi sorumlulukların dışında tutuyoruz. Çalışırsak ve hasbel kader sendika üyesiysek, sendikal alanda bir sorumluluk almaktan da ölesiye korkuyoruz. Her ne kadar genel cümlelerle yazmış da olsam esasında yukarıdaki cümlelerde büyük oranda kendimi anlatıyorum. Biten okulun ardından girdiğim iş ve bana verilen görevin dışında asla bir talep halinde olmamak, bunun için çabalamamak, hatta bir şekilde seni daha iyi bir konum için düşünen idareciler olursa da onları vazgeçirmek için çabalamak. İş yaşamımın çok büyük bir çoğunluğu-

nun özeti bu aslında. Çalıştığım şubeye çok yakın başka bir şubede bir sorumluluk verilmek istendiği zaman ağlayarak, "Benim küçük çocuğum var. Bu görevi kabul edersem ne işe faydalı olabilirim ne de eve." diyerek karşı çıkmıştım. Bana görev vermek isteyen idareci bir kadındı, ne dediysem kendi üzerinden örneklendirip görevi kabul etmem dışındaydı bir yol bırakmamıştı bana. Ben, "Benim bir kızım var." dediysem, "Benim iki kızım var." "Evim uzakta." cümleme kendi evinin benim evimin iki katı daha uzak mesafede olduğu gibi cümleler kurup beni susturmuştu.

Aynı durumu ilk sendika üyeliği sürecinde de yaşamıştım. Sendikaya hiç tereddütsüz üye olmuştum olmasına ama örneğin bir temsilcilik meselesi ortaya atıldığı zaman bu konunun beni çok aşacağını düşünüp hiç üstüme alınmamıştım. Sendika yöneticileri, "Temsilci olarak seni düşündük." diyerek karşıma çıktıkları zaman da kaçacak delik aramıştım. Sürekli öyle yapamam, böyle yapamam gibi temsilciliği neden yapamayacağıma dair cümleler de kursam, sendika yöneticileri beni dinlemeyip temsilci kağıdını elime tutuşturmuşlardı. Sendikalar hepimizin bildiği gibi erkek egemenliğinin baskın olduğu alanlar. Temsilcilikten başlayarak, delegeliklerde, Şube Yönetimlerinde, üst yönetimlerde hep erkekleri görmeye alışkınız. Ben konuya bir kadın olarak oluşturulan bu yapıdaki payımızı anlatmaya çalışarak başlamak istiyorum. Erkek hegemonyasının kolay kolay iktidar alanlarını karşı cinse bırakmak istemediğini hepimiz biliyoruz. Ancak bu yapılanmada kadınların da payının olduğunu düşünüyorum. Ne işi var kadının sendikada, orada burada? Çalışabilir tamam, çalışıyor da zaten hatta çok yüksek mevkilere falan geldiği de oluyor ama yeter yani. Sendikadır, dernektir, partidir burarlarda da görevler alırsa evini işini aksatır. Otursun oturduğu yerde. Çocukluğumdan anımsadığım, biraz sosyal olan, ev dışında da bir şeylere yeltenen kadınlar için, "Ne işi var kancık başına, otursun oturduğu yerde." derlerdi. Bu cümleleri kadınlar kurardı, kadınlar kadınları kınardı, kadınlar kadınlara hak görmezdi evin dışındaki başka bir açılımı.

Bunları duyarak büyüydük belki de hâlâ kendimize pek çok şeyi hak görmememizin nedenlerinden-
dir bilinç altımızda kalan bu cümleler. Yani erkekler
iktidar alanlarını bırakmak istemiyorlar, o alanlara
girebilmek, söz sahibi olabilmek zor ama bunun
için kadınların da öncelikli olarak bunu istemeleri,
kendilerine hak görmeleri gerekiyor.

Kendi üzerimden örnek vereyim çok uzun yıllardır
işyeri temsilciliği yapıyorum. Bu konu ile ilgili bu-
güne kadar hiçbir sorumluluktan da kaçmadım.
Temsilci olarak yapmam gereken ne varsa eksik-
siz yerine getirmeye çalıştım ve bundan sonra da
görevde kaldığım sürece üzerime düşen ne ise
yapacağımdan kuşum yok. Ancak geçen on yıl-
lar içinde, bu görevin üstüne başka bir görev alma
konusunda en küçük bir çabam, isteğim olmadı.
Belki sistemi eleştirirken biraz samimi bir şekilde
özeleştiri de yapmak gerekir diye düşünüyorum.
Biz kadınlar ne zaman ağızımızı açsak, tüm köşe
başlarının erkekler tarafından kapıldığını söyleyip,
bu konudan şikayetçi oluruz ancak bu düzeni de-
ğiştirmek için çok azımız çaba gösterir. Gösterme-
diğimiz, gösteremediğimiz çabamız için de hep bir
açıklamamız, mazeretimiz vardır. Mazeret derken
elbette bunların çoğu çok da haklı mazeretler. Ya-
şamın büyük yükü ne yazık ki kadınların sırtında.
Uzun lafın kisası ya gerçekliğimizi kabul edip kös
kös oturacağız ya da bizim ev ve iş alanları dışına
çıkmamıza engel durumlar için mücadele edece-
ğiz. Kendi adıma bir süredir, kabul etmek yerine
mücadele etmeyi tercih ediyorum.

İşsizliğe, Güvencesizliğe, Gelir Adaletsizliğine, Yoksulluğa Karşı Üçüncü Mekânımızda; Sendikamızda Buluşalım!

Tez-Koop-İş Kadın

Kadınlar ekmeğe, suya, elektriğe, en temel hijyenik ürünlere yapılan zamlar, enflasyon oranlarındaki artış, güvencesizlik ve eşitsizlik çemberinde her geçen gün yoksullaşmaya devam ediyor.

Güvencesiz işlerde, erkeklere oranla çok daha düşük ücretlerle çalışıyor; işsizlik ya da çalışan yoksulluk arasında tercih yapmaya zorlanıyor. Türkiye, kadın işsizlik oranının en yüksek, kadın istihdam oranının en düşük, kadın yoksulluğunun en fazla olduğu ülkelerden biri haline geliyor. Milyonlarca kadın, kamusal bir sorumluluk olan bakım hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle, ev içinde ücretsiz bakım emeği verdiği için çalışma hayatına katılamıyor.

Her on kadından üçünün kayıt dışı çalıştığı Türkiye'de emeklilikte de insan onuruna yaraşır bir gelir güvencesine sahip olamayan kadınlar için yoksulluk adeta yaşam boyu süren kısır bir döngü haline geliyor.

Tüm bu tespitler, kadınlara ilişkin istatistiki veriler ışığında yapılabilir:

TÜİK tarafından hazırlanan İstatistiklerle Kadın 2024¹ bültenine göre, kadınlarda ortalama eğitim süresi 8,6 yıl. Zorunlu eğitimin 8 yıl olduğu göz

önüne alındığında, Türkiye'de kadınlar genel olarak zorunlu eğitim süresinin sonunda eğitim hayatından ayrılıyor.

Diğer yandan eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılım oranının da arttığı görülüyor:

- Okur-yazar olmayan kadınların yüzde 13,8'i
- Lise altı eğitilmiş olan kadınların yüzde 26,8'i
- Lise mezunu olan kadınların yüzde 37,4'ü
- Mesleki veya teknik lise mezunu olan kadınların yüzde 45'i
- Yükseköğretim mezunu olan kadınların yüzde 68,9'u işgücüne katılıyor.

Kadınların istihdama katılımının en düşük olduğu bölge ise Mardin, Batman, Şırnak, Siirt bölgesi.

Kadın ve erkek istihdamı açısından bakıldığında, kadınların istihdam oranının (yüzde 35,8), erkeklerin istihdam oranının (yüzde 71,2) yarısından az olduğu ortaya çıkıyor. Dahası istihdamdaki kadınların yüzde 16,1'i yarı zamanlı çalışıyor.

Bültendeki bir diğer önemli bulgu ise cinsiyetler arası ücret veya kazanç farkı. Kadınların istihdam oranı eğitim düzeyine koşut olarak artarken kadın ve erkek arasındaki ücret farkı da eğitim düzeyi arttıkça açılıyor. Yükseköğretim mezunu bir kadın,

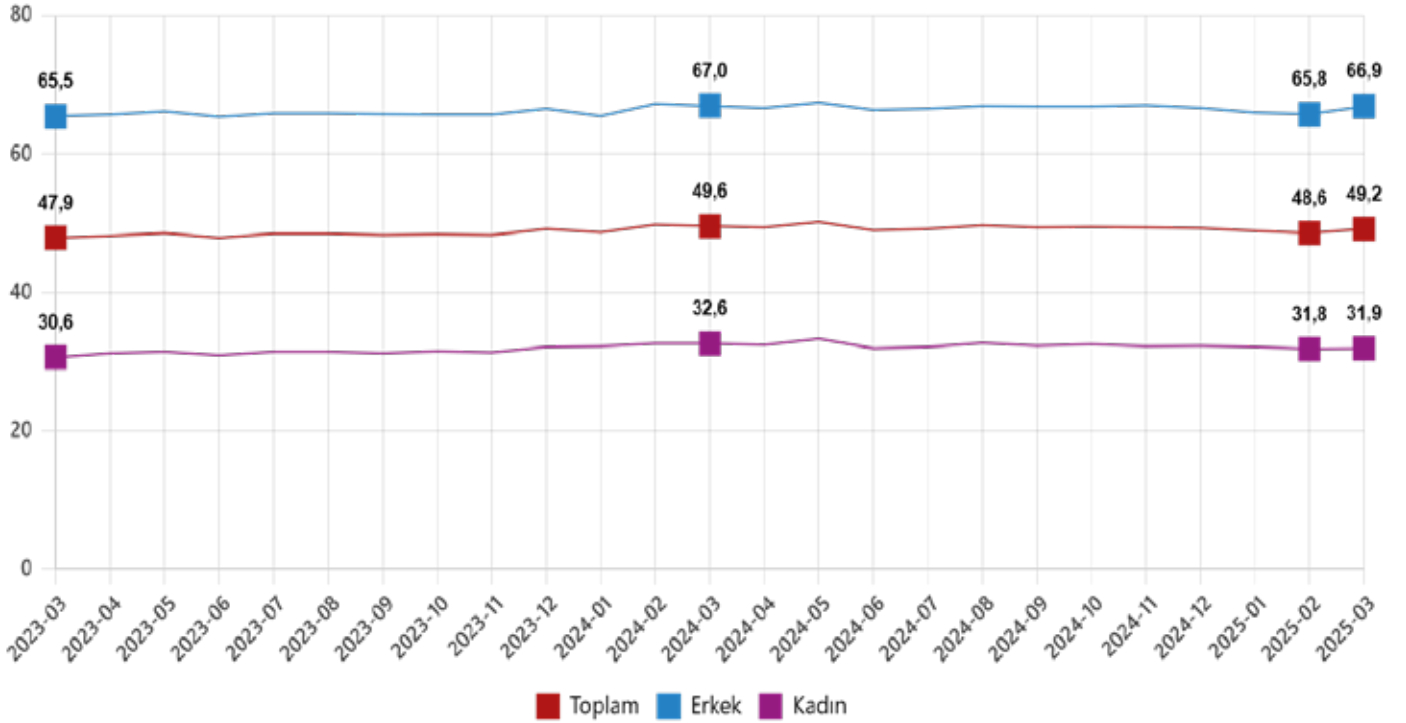
1 TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2024, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/In-dex?p=Istatistiklerle-Kadin-2024-54076>, (Erişim Tarihi: 08.05.2025)

aynı eğitim düzeyindeki bir erkekten ortalama olarak yüzde 17,4 daha az gelir elde ediyor.

Kadınların eğitim ve istihdam durumlarına ilişkin 2024 yılı verilerini ortaya koyan bu bültenin yanı sıra yine TÜİK tarafından hesaplanan istihdam oranlarında 2025 yılı Mart ayı itibariyle kadınların istihdam oranı yüzde 31,9 oldu. Bu oran, erkeklerin istihdam oranının yarısından az:

TÜİK'e referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde aktif iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki kişileri "işsiz" olarak tanımlıyor. Ancak gerçek işsizlik tanımı, işsizliği referans haftasında istihdamda olup fiili olarak 40 saatten daha az çalışmış ancak

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı, Mart 2023 - Mart 2025

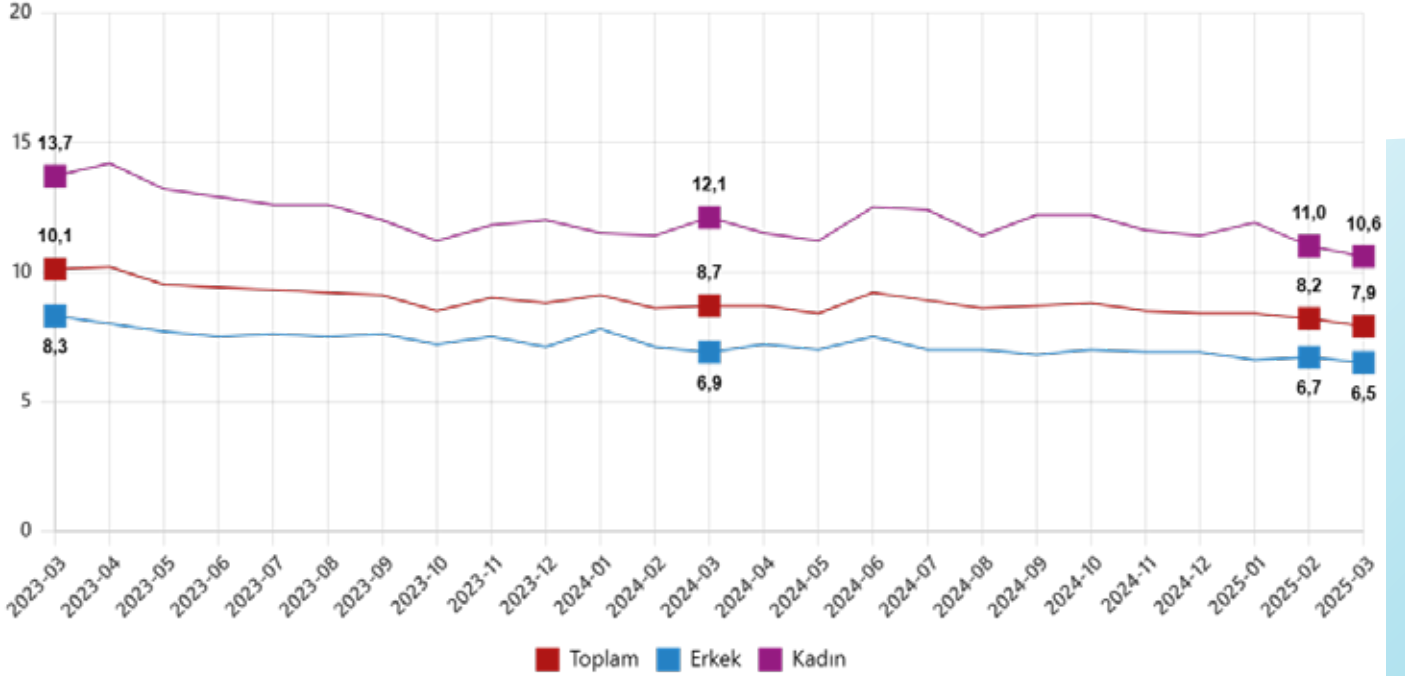

Kaynak: (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgucu-Istatistikleri-Mart-2025-54061>)

İşsizlik oranlarına ilişkin aşağıdaki tabloda ise kadınlarda işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha fazla seyrettiği görülüyor. Ancak TÜİK, yaptığı işsizlik tanımıyla işsizlik oranlarını düşük gösteriyor.

mümkün olsa daha fazla çalışmaya başlayabilecek kişileri ve iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla iş aramadığı hâlde çalışma isteği olup kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olanları da içeriyor. Dolayısıyla Türkiye'de gerek genel anlamda gerekse cinsiyet bazında işsizlik oranlarının düştüğüne ilişkin TÜİK verileri, işsizlik tanımının kap-

Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı, Mart 2023 - Mart 2025

Kaynak: (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mart-2025-54061>)

samı nedeniyle gerçeği yansıtmıyor. Nitekim kadınlarda geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 38,2'ye ulaşmış durumda.

Kadınların Üçüncü Mekânından; Sendikalarından Çağrı:

"İşçi, İşsiz, Emekli, Öğrenci... Kadınlar Birlikte Güçlü!"

Yaşantımızda birinci mekân, evimiz; ikinci mekân, işyerlerimiz. Bu sayımızda dile getirdiğimiz gibi; bir üçüncü mekânımız daha var: Sendikamız!

Evlerimizde görünmeyen emeğimizle, işyerlerimizde güvencesiz ve düşük ücretli işlerimizle var olmaya çalışırken Sendikamız yalnızca haklarımızı savunduğumuz değil; aynı zamanda dayanışmayı mümkün kıldığımız bir alan olabilir. Sendikalı kadınlar olarak sendikasız, işsiz, emekli ve öğrenci kadınları kucaklamamız; taleplerimizi ortaklaş-

tırmamız ve sendikaları tüm kadınların üçüncü mekânı yapmamız mümkün! Kamusal ve ücretsiz kreş hakkını, eşit değerde işe eşit ücret düzenlemelerini, tam zamanlı ve sosyal güvenceli istihdamı, insan onuruna yakışır bir öğrencilik, çalışma ve emeklilik hayatını ancak böylesi bir dayanışma ve birleşik mücadele ile kazanabiliriz.

Sendikalarda kadın temsiliyetinin artması için, toplumsal cinsiyet eşitliğinin üçüncü mekânımız sendikalardan başlaması için Tez-Koop-İş'li kadınların mücadelesini büyötmeye, yaymaya ve yoğunlaştırmaya devam edeceğiz!

**Tez-Koop-İş'te buluşuyor;
kadın mücadelesini ileriye taşıyoruz!**

“Aile Yılı” ve Sosyo-Ekonomik Kriz

Doç. Dr. Betül Urhan / Kocaeli Üniversitesi - Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Kriz ekonomik ve toplumsal dengesizliklere, büyük eşitsizliklere ve çöküntüye neden olur. Bir toplumun ekonomik krizlere karşı direnci/dayanıklılığı, haneleri ve bireyleri güçlendiren sosyal ve ekonomik politikalar tarafından belirlenir. Bu politikaların başarısı ise, krizden zarar gören grupların kriz öncesi işgücü piyasasındaki ve toplumdaki durumlarını göz önünde bulundurmasına bağlı olur.

Türkiye’de bugün çok derin ekonomik ve toplumsal bir kriz yaşanıyor. Fiyatlardaki sürekli ve yüksek artış, toplumun büyük bir kesimi için zaten düşük olan gelirin/ücretin satın alma gücünün hızla erimesine neden oluyor. Özellikle düşük gelirli veya yoksul hanelerin tüketimin tamamını kapsayan malların üzerinden alınan vergilerin oranlarının artırılması da kullanabilecekleri sınırlı geliri daha da düşürüyor. Yoksul hanelerin krediye ve işsizlik yardımları gibi resmî sigorta mekanizmalarına erişiminin ya çok sınırlı olduğu ya da hiç olmadığı biliniyor. Refaha ilişkin kamu harcamalarının öte-

den beri zayıf olması ve kriz döneminde daha da kısılmasıyla da, milyonlarca insan ve hane, yaşamak için gerekli olan neredeyse her şeyi (gıda, barınma, eğitim, sağlık vb) piyasadan satın almak zorunda kalıyor. Mevcut sosyal yardım mekanizmaları da bireyleri yoksulluktan çıkarmakta başarı gösteremeyecek düzeydedir. Sosyal yardımların milli gelir içindeki payı oldukça düşüktür: 2024 yılı itibarıyla sosyal yardım ödemeleri GSYH’nin sadece %1,11’ini oluşturmaktadır. OECD ortalamalarıyla kıyaslandığında Türkiye’nin toplam sosyal koruma harcamaları (sosyal yardım + sosyal sigorta dahil) milli gelirin yaklaşık %12’si düzeyindedir ve OECD ortalamasının (%20) oldukça altındadır. Bu düşük harcama düzeyi, sosyal güvenlik ağının dar olduğunu ve ihtiyaç sahibi birçok kişiye ya hiç ulaşmadığını ya da çok sınırlı düzeyde ulaştığını gösteriyor. Kuşkusuz böyle bir sistemde işsizlik ve gelir istikrarsızlığı, tamamen ücrete bağımlı çalışanların kendileri ve haneleri için gelir kaybı ve derin bir yoksulluk anlamına geliyor.

2025 Aile Yılı: Kadınların ve Sosyal ve Politik Sorunların Aile İçine Hapsedilmesinin Formülü

Tam da bu ekonomik ve sosyal krizin derinleştiği 2025 yılı "Aile yılı" olarak ilan edildi. Bu kapsamda komşu annelik, esnek çalışma ve doğum teşvik politikaları ile sadece kadınlara yönelik politikaların öne çıktığı görülüyor. İktidar bu politikalarla neyi hedefliyor? Hem kadınların çalışmasını hem çocuk doğurmasını hem de çocuklara, yaşlılara, engellilere bakmasını...

"Aile" nin sosyal politikanın merkezine alınması gerçekte ne anlama geliyor? Aslında Türkiye'de aile kurumu, her zaman ekonomik krizler ve toplumsal değişimler karşısında bir tampon görevi gördü. Ancak ailelerin özellikle de kriz dönemlerinde tüm risklere karşı kendi başına ayakta kalmasını beklemek gerçekçi değildir. Çünkü çoğu durumda ailelerin kırılganlığı veya yoksulluğu, bireylerin kişisel bir hatası değildir. Bundan ziyade toplumsal, ekonomik ve yapısal faktörlerden kaynaklanır. Çözüm de buna uygun olarak kolektif düzeyde aranmalıdır. Bu nedenle sosyal devletin rolü güçlendirilerek, ailelerin karşı karşıya kaldığı işsizlik, yoksulluk, bakım yükü gibi sorunların kamusal politikalarla hafifletilmesi beklenir. Genel dayanıklılık politikaları kapsamında, işsiz kalma, hastalık, yaşlılık, doğal afet gibi risklere karşı aileleri ve bireyleri koruyacak kapsamlı bir sosyal güvenlik ağı oluşturmak bu politikaların merkezinde yer alır. Ancak Türkiye'de ekonomik ve sosyal politikalar sürekli bu hedeften uzaklaşmaktadır.

Türkiye'de son otuz yıldır ekonomik anlamda piyasanın serbestleştirilmesi ve kuralılaşlaştırılması benimsendi. Toplumsal yaşamın denetiminde de muhafazakâr değerler ön plana çıkarıldı. Bu süreçte bireyin ve özel olarak kadınların karşısında ailenin önemine vurgu yapıldı. Serbest piyasanın bireyler açısından yarattığı baskıyı, eşitsizliği, istikrarsızlığı ve güvencesizliği her zaman güçlü bir kurum olduğuna inanılan ailenin üzerine yıkılmasının da zemini oluşturuldu. Devlet bu yolla piyasanın yarattığı toplumsal sonuçları çözme maliyetinden kurtuldu. Başka bir ifadeyle yoksulluğun, işsizliğin ve güvencesizliğin yaratacağı riskleri hem kontrol altında tutma olanağına kavuşmuş oldu hem de bu riskleri ailenin üzerine yaktı. Ancak devletin ailelerden beklediği bunlarla sınırlı değildi. Ayrıca aile, muhtaç bireylerin bakımında ortaya çıkan devasa sorunların çözüm yeri olarak da görüldü. Böylece kamunun/devletin sosyal hizmet, bakım ve yardım yükü ve harcama-

ları azaltılmış oldu. Yani sosyal güvenlik ve sosyal hizmetler alanında ortaya çıkan devasa sorunların çözüm adresi kamu değil aile yani kadınlar oluyor. ***Daha ucuz ve kamuya yük olmayan ortak bir aile alt yapısı, devletin geniş halk yığınlarından topladığı vergileri, toplumun refahı için harcamaktan kurtulması olanağını veriyor. Kuşkusuz bu durum çok yönlü eşitsizlikleri de beraberinde getiriyor. Örneğin kamuya yük olmayan bir aile alt yapısı*** kadınların ücretsiz emeği olmadan mümkün olabilir mi? Elbette ki hayır. Bu nedenle de aile yılı politikalarının merkezine esnek çalışma ve doğum teşvik politikaları ile sadece kadınlara yönelik politikalar devreye giriyor. Bu kapsamda kadınların hem ev içi ücretsiz emeğinin artıracak hem de hanedeki gelir kayıplarını telafi edecek gelir getirici bir işi yapmasına olanak verecek esnek, evden veya uzaktan çalışma biçimleri istihdam politikalarının merkezine yerleştiriliyor.

Bu aynı zamandan sermayenin işgücü stratejileriyle de uyumlu bir politikadır. Çünkü işverenler gerektiğinde çalışmaya hazır, gerekmediğinde kolayca ve herhangi bir maliyete katlanmadan saf dışı edilebilecekleri bir işgücü havuzundan yararlanma stratejisini uzun dönemdir uyguluyor. Bu stratejinin önemli araçlarından birisi işgücünün esnekleştirilmesidir. Bunlar geçici, kısmi zamanlı, mevsimlik, uzaktan çalışma, bağımsız çalışma, evde çalışma gibi işçi -işveren ayrımını belirsizleştiren ve işin görünürlüğünü bulanıklaştıran, istikrarsız ve çoğu zaman güvencesiz istihdam biçimleridir. Ve bu şekilde çalışanların önemli bir oranını kadınlar oluşturuyor.

Kadın Emeği, Bakım ve Esnek Çalışma

Çoğu zaman esnek çalışma modelleri kadın istihdamı açısından "aile ve özel hayatın uyumu" adı altında ele alınır. Çünkü genel olarak işi aile yaşamı ile uyumlaştırması beklenen kadınlardır. Kadınların ev işleri ve bakım emeği ile uyumlu işlerde çalışma eğiliminde olmalarının en büyük nedeni de ev ve iş arasında bir denge kurma zorunluluğudur. Ancak ücretli iş için harcadıkları zamanı azaltmaları kadınların ev içindeki karşılıksız emeğe harcadıkları zamanın azalmasına değil artmasına neden oluyor. Çünkü Türkiye'de kadınların karşılıksız olarak yaptıkları çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı kamunun üstlenmekten ısrarla kaçındığı bir alandır ve bir maliyet unsuru olarak görülüyor. Nitekim kamusal bakım hizmetleri son derece sınırlı olmaya devam ediyor.

Tüm bu nedenler kadınlar için tam zamanlı, kayıtlı ve güvenceli istihdam olanaklarının giderek daralmasına neden oluyor. Nitekim TÜİK verilerine göre istihdam oranı 2024 yılı 4. Çeyrekte kadınlar için yüzde 32,5, erkekler için yüzde 67 olarak gerçekleşti. Ancak bu oran bize tam zamanlı ve kayıtlı istihdam oranını göstermiyor. Bu nedenle DİSK AR'ın kayıtlı tam zamanlı istihdam hesaplamaları önem kazanıyor. **Bu hesaplama göre kayıtlı tam zamanlı erkek istihdam oranı yüzde 48,6, kayıtlı tam zamanlı kadın istihdam oranı ise yalnızca yüzde 19,7'dir.** Kayıtlı tam zamanlı istihdam oranının 2023 yılı 4.çeyreğine göre düştüğünü de görüyoruz.

Bu durumun kadın istihdamının esnek, güvencesiz ve sendikası çalışanların hızla arttığı hizmetler sektöründe yoğunlaşmasıyla da ilgilidir. Çünkü teknolojik yenilikler hizmetler sektöründe uzaktan yapılabilecek işlerin sayısını artırdı ve esnek çalışma biçimlerinin uygulanmasını her zamankinden daha fazla olanaklı hale getirdi. Kadınların geleneksel işgücü piyasasında tam zamanlı ve düzenli iş bulma olanaklarının gerilemesi, işsizlik, uzun çalışma saatleri, düşük ücretler ve güvencesizlik, düşük emekli maaşları esnek çalışma biçimlerine doğru bir eğilimi zorluyor. Bakım sorumluluğu olan yarı zamanlı ve tam zamanlı bir işte çalışan bazı kadınların ücret düşüklüğünü veya düşük geliri telafi etmenin bir yolu olarak ana işlerinin yansırı esnek ek işler yaptıklarını gözlemliyoruz.

Öngörülemez ve kesintisiz bir şekilde sürdürülmesi gereken bakım ve ev işlerinin ücretli işlerle birleştirilmesine dayanan esnek çalışma, kazanç, ücretler, sosyal güvence ve terfi gibi birçok konuda kadınların erkeklere göre çok daha dezavantajlı olmalarına neden oluyor. Uzaktan çalışma, evden çalışma, bağımsız (serbest) çalışma gibi yeni esnek çalışma biçimlerinde kadınlar, ücretsiz bakım ve ev işlerin kendi iş akışlarına uydurmak zorunda kalıyorlar. Aynı anda anne, eş ve iki işin çalışanı olmak gibi birden fazla rolün dayattığı sorumluluklardan kaynaklanan bir çatışma, sıkışıklık ve büyük bir stres yaşıyorlar.

Uzun vadede kadınların istihdamını artırmada orantısız ve ücretsiz bakım yükleriyle uyumlu olduğu düşünülen esnek çalışma modellerine

odaklanmanın önemli sorunları ve eşitsiz sonuçları doğuracağı açıktır. Esnek, güvencesiz ve kayıt dışı istihdam biçim ve ilişkileri giderek kadın istihdamı ile özdeşleştiriliyor. Dolayısıyla bu çalışma şekli kadınlar için süreklilik kazanıyor. Kadınların iş, gelir ve sosyal haklar olmaksızın esnek çalışmaya itilmesi, kadınları yoksulluğa karşı kırılgan hale getiren en önemli unsurlardan birisidir.

Bu sonuçlar sendikaların stratejilerinin üyelerinin dar çıkarlarıyla sınırlı olmayan geniş bir tabanı, sosyal ve refah politikalarını acilen gündemlerine almaları gerektiğini gösteriyor. **Adaletsiz vergi ve asgari ücret politikalarına, toplumsal eşitsizlikleri derinleştiren sosyo politik uygulamalara, toplumun geniş bir nüfusunu etkileyen kamu harcamalarındaki kesintiler gibi işçilerin ve ailelerinin refahını ve satın alma gücünü düşüren politikalara karşı bir güç ve denge sağlamanın en az ücret pazarlığı kadar önemli olduğunu gösteriyor.** Bu sonuçlar aynı zamanda cinsiyet boyutunu göz ardı eden, kadınların çıkar ve kaygılarını göz önüne bulundurmayan cinsiyete duyarsız sendikal politika ve stratejilerin, Türkiye'de görülen cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretme bakımından sendikaların rolüne de işaret ediyor.

Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Emek Mücadelemiz, Yaşasın Feminist Mücadelemiz!

Doç. Dr. Melda Yaman / İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi

Gezi'den sonra bir kez daha yığınların sokaklara taşıdığı, gençlerin, öğrencilerin, işsizlerin, çalışanların, emeklilerin öfkesini haykırdığı zamanlardayız. Kadınlar, feministler, kadın öğrenciler başından itibaren bu eylemlerin asli öznelere biniydi. Hoş, biz kadınlar hep sokaktaydık; kadın cinayetlerine, taciz ve tecavüzlere, çocuk istismarına, bir gece de İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasına, işsizliğe ve yoksulluğa karşı sesimizi hep yükselttik. 1 Mayıs'ta da emeğimiz ve bedenimizin üzerindeki katmanlı sömürüye karşı alanlardaydık. Bir kez daha "Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Emek Mücadelemiz, Yaşasın Feminist Mücadelemiz!" diye haykırdık.

Evet, kadınlar çok katmanlı bir sömürü yaşıyor. Emeğimizin çifte sömürüye maruz kaldığını çok uzun zamandır söylüyoruz. İşimiz hiç kolay değil elbette, gayet iyi biliyoruz; dünyanın yükünü sırtımızda taşıyoruz. Bir yandan hane içinde insanı, emekçileri, yaşamı üretiyoruz, bir yandan kapitalist işliklerde ucuza çalışıyoruz, çoğumuz istih-

dam dışında kalsak da bir yandan da hane içinde düşük ücretlerle çalışmaya hazır geniş bir yedek sanayi ordusu oluşturuyoruz.

İlkin, devasa kapitalist sistemin can suyunu, emek gücünü hayata getiren, yetiştiren, her gün çalışmaya hazır eden esas olarak kadınlar -çocuklara, kocalara, hastalara, yaşlılara, engellilere biz kadınlar bakıyoruz. Bütün bu işler bizim "doğal" işimizmiş gibi, kadın olmanın "doğal" bir sonucuymuş gibi, bu işleri yapanların kadınlar olması gerekirmiş gibi üzerimize yıkılıyor. Gelgelelim bu işler "iş"ten sayılmıyor, bu işleri yapmak için sarf ettiğimiz emeğin karşılığı verilmiyor, bu emek süreci ulusal hesaplarda "hesaba katılmıyor"; bu emek sürecinin karşılığında ücret almadığımız gibi ne emeklilik ne de sağlık sigortası hakkı kazanıyoruz. Eğitim olanaklarına erişmemizin, ücretli bir iş edinmemizin, yeni bir dil öğrenmek gibi yaratıcı etkinliklere katılmamızın, akşam işten gelip şöyle koltuğa kıvrılvermemizin önündeki en önemli engel bu işler -ücretli istihdama katılsak da bu işleri yapmayı sürdürmemiz bekleniyor çünkü. Hane içine, tüm bu işlere hapsedilmemiz erkek egemenliğini güçlen-

diriyor zira üzerimizdeki bu bakım yükü erkeklerin evin gelir getireni olarak, daha prestijli işlerde daha yüksek pozisyonlarda yer alarak, kadınları toplumsal ve kamusal karar alma süreçlerinden dışlayarak, gerek hane içinde gerekse kamusal alanda *efendi* pozisyonunu muhafaza edebilmesine hizmet ediyor. Böylece, erkekler emeğimiz ve bedenimiz üzerindeki tahakkümü sürdürebiliyor.

İkincisi, kadınlar kapitalist işliklerde, genellikle kırılğan sektörlerde ve erkeklerden daha düşük ücretlerle istihdam ediliyor. Bunu en iyi biz biliyoruz. Çoğunlukla tekstil veya bakım işi gibi güvencesiz işlerde çalışıyoruz, eşdeğer iş yapsak da erkeklerden daha düşük ücret alıyoruz, yönetsel pozisyonlarda temsilimiz çok sınırlı. Artan işsizlik ve yoksulluk, kırdan kente göç, iktisadi durgunluk vs. bizi, ağır çalışma koşullarında, düşük ücretlerle çalışmaya mecbur edebiliyor. Üstelik biz kadın emekçilerin çalıştığımız alanların çoğu öyle kırılğan sektörler arasında yer alıyor ki, bu alanlarda sendikal örgütlenme genellikle çok zayıf kalıyor, hak arama mücadelesi vermek neredeyse olanaksız hale geliyor.

Üçüncüsü, kadınların sadece emeği üzerinde değil, bedenleri üzerinde de katmanlı bir sömürü ve tahakküm kurulmuş durumda. Bize ne giyeceğimiz, ne zaman nasıl davranacağımız, kiminle sevişeceğimiz, kaç çocuk doğuracağımız, nasıl doğuracağımız hep bildiriliyor. Bir kere iş yerlerinde nasıl giyinmemiz, mesela, hatırlayalım, ruj sürüp sürmemiz gerektiği, evlenip evlenmeyeceğimiz, çocuk doğurup doğurmayacağımız "iş ve ücret pazarlığının" konusu olabiliyor. Hatırlayalım, Novamed grevindeki arkadaşlarımızdan öğrenmiştik, patron işçi kadınlara sıralı gebelik dayatmıştı.¹ Feminist araştırmacılar benzer saldırıların ABD ile Meksika sınırında yer alan Maquiladora'larda gerçekleştiğini kaydetmiş, bu işliklerde çalışan kadınlara çocuk doğurmanın yasaklandığını, bu yüzden patronların kadınların adet günlerini takip ettiğini anlatmıştı.² Biz bu tür saldırıları da iyi bili-

yoruz. Bütün bunların yanı sıra, iş arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın ama en çok da ustabaşılarının, şeflerin, müdürlerin tacizlerine yakından tanıyoruz.

Kadınların bedeni üzerindeki tahakkümün en görünür biçimlerinden biri de gündelik yaşamın hemen her veçhesine yayılmış olan beden ideolojisi. Geçenlerde bir billboardda gözüme ilişen "bu yaz artık o bikiniye girmelisin" sözlerinde özetlenebilecek bu ideoloji, yaz yaklaşırken iyice agresifleşen bir hâl alıyor doğrusu. Kozmetik sanayiden estetik operasyonlara, spor salonlarından "organik" beslenmeye uzanan bu devasa sektör, kadınlara "ideal" beden, "ideal" ölçüler, "ideal" yaşam hatta "ideal" koca vaat ediyor. Bu bütünüyle bir ideal olarak kurgulandığı için de o ölçüleri yakalamak, o elbiselere girmek, o yaşam tarzına ulaşmak ne yazık ki mümkün olmuyor. Biz kadınlar sonu gelmez diyetlerden medet umarak, bir spor salonundan ötekine koşturarak, mutsuz mutsuz o idealin peşinde debelenip duruyoruz.

Kadınların bedenleri üzerindeki denetim cinselliklerine ve doğurganlıklarına uzanıyor. Bize pervasızca, "üç çocuk doğurun", "evliliği geciktirmeyin", "kürtaj cinayettir" gibi ataerkil ve geleneksel buyruklar yöneltildi, hatırlıyorsunuz. Farklı cinsel yönelimlere yönelik saldırılar da bunun bir parçası; bu saldırılarla bedenlerimize ve cinselliğimize yönelik saldırı iyice şahlandı. Yine en son Sağlık Bakanlığı 19 Nisan'da Resmî Gazete'de yayımladığı yönetmelikle tıbbi bir ihtiyaç yoksa tıp merkezlerinde planlı sezaryen yapılamayacağına hükmetti.³ Bu karar, kadınların bedenleri, cinselliği ve doğurganlığı üzerinde doğrudan veya dolaylı denetim ve egemenlik kuran, doğumu ve doğurganlığı düzenlemeye yönelik politikaların uzantısı elbette. Unutmayalım ki doğum kontrolüne ve tıbbi olarak güvenli kürtaja erişimdeki zorluk, kadınlar için ciddi bir sağlık riski oluşturuyor.

Biz bu akli tanıyoruz; bizi "kuluçka makinelerine" dönüştürmek istediklerini, bizi gencecik yaşta evlendirip eve kapatarak üç-beş çocuk doğurmamızı beklediklerini; böylelikle yaşanan nüfusu canlandırmamızı, geleceğin ihracat sanayileri için

1 Feryal Saygılıgil, Bir Kadın Grevi: Serbest Bölge'de Kadın Olmak, İstanbul: Güldünya Yayınları, 2018.

2 Human Rights Watch, "Mexico's Maquiladoras: Abuses Against Women Workers", 17 August 1996, <https://www.hrw.org/news/1996/08/17/mexicos-maquiladoras-abuses-against-women-workers>, erişim tarihi: 25.02.2025.

3 Resmî Gazete, "Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik", 19 Nisan 2025.

geniş bir ucuz işçi havuzunu hazırlayıp sermayeye "can suyu" olmamızı, ayrıca hane içinde çocukların yanı sıra yaşlılara, hastalara, engellilere ve kocalara bakmamızı beklediklerinin farkındayız.

Bu yıl tüm bu tahakküm ve sömürüye karşı mücadele açısından kritik bir yıl zira yıl başında AKP 2025 yılını "aile yılı" ilan etti. "Aile yılında" aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesine yönelik çeşitli etkinlikler ve projelerin hayata geçirilmesi planlanıyor. Aile yılının amacı On İkinci Kalkınma Planı'nda gerçek ifadesini bulmuştu aslında: "Kadın ve erkeğin evlilik bağıyla kurulan, milli ve manevi değerlerin taşıyıcısı olan ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması, sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen aile kurumunun güçlendirilmesi". Bu projede yalnız yaşayanlara, tek ebeveyn kadınlara, farklı cinsel yönelimleri olanlara yer yok – burada kastedilen hetero-normatif kutsal aile. Hükümet aileyi güçlendirmek üzere çeşitli kısıtlamaları ve teşvik politikalarını yürürlüğe sokmaya başladı bile. Örneğin daha önce hayata geçirilen evlilik kredisine ek olarak şimdi de 2025 yılı ve sonrasında doğan çocuklar için 60 ay boyunca 5 bin lira doğum yardımı yapılması planlanıyor.⁴ Sezaryen doğuma ilişkin kısıtlama da bu kapsamdaki politikalardan biri.

"Aile Yılı" ve aileyi güçlendirme politikaları AKP'nin muhafazakâr "güçlü ve kutsal aile" vizyonunun ürünü kuşkusuz. AKP iktidarında "kutsal aile", muhafazakâr politikalarla ve sermayenin ihtiyaçlarıyla mükemmel bir uyum içinde bir devlet ideolojisi haline geldi. **"Kutsal" aileler, kadınların çok çocuk doğurduğu, çok çocuk büyüttüğü; yaşlılara, engellilere ve hastalara baktığı; yaşlanan nüfus karşısında "canlandırıcı", neoliberal politikalar karşısında sığınak; sanayi ve ihracat sanayileri için ucuz emek tedarikçisi, gerektiğinde bizzat ucuz esnek emek olarak işlev gördüğü hücreler olarak kurgulanmış belli ki.** Diğer bir deyişle, bu kurguda kadınlar ailelerin toplumsal yeniden üretim yükünü üstlenecek "doğum yapan ve bakım veren otomatlar" olarak yer buluyor.

4 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Gökteş, TRT Haber yayında soruları yanıtladı", 14 Ocak, <https://www.aile.gov.tr/haberler/aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanimiz-goktas-trt-haber-yayinda-sorulari-yanitladi/>, erişim tarihi: 03.04.2025.

Biz bütün bu politikalara; siyasi iktidarın, sermayenin ve erkeklerin, emeklerimiz, bedenlerimiz, cinselliğimiz ve doğurganlığımız üzerinde kurmaya çalıştığı çok katmanlı sömürü ve tahakküme karşı yine 1 Mayıslarda alanlardaydık, bundan sonra da hep alanlarda olacağız. İnsana yakışır iş, eşdeğer işe eşit ücret, kamusal kreş ve bakım kurumları, laik eğitim, demokratik ve özerk üniversite, sosyal konutlar ve devlet yurdu, ebeveyn izni ve diğer taleplerimizi bir kez daha tekrarlayacağız. Bir kez daha "Bedenimiz bizindir", "kadının beyanı esastır", "geceler de bizim sokaklar da" diye haykıracağız. Geçenlerde Saraçhane eylemlerinde gözaltına alındıktan sonra polisin çıplak aramasına, cinsel şiddetine ve tacizine maruz kalan kadınlar için ses çıkarmak üzere bir araya gelen feministlerin yayınladıkları açıklamada altını çizdiği gibi; "Biz feministler sokakları terk etmiyoruz, eşit özgür barış içinde yaşama hayalimizden vazgeçmiyoruz. Buradayız, direniyoruz".⁵ Yaşasın 1 Mayıs, yaşasın emek mücadelemiz, yaşasın feminist mücadelemiz!

5 Çatlak Zemin, "Feministlerden Gözaltı ve Cezaevlerindeki Cinsel Şiddete Karşı Eylem", 6 Nisan 2025, <https://catlakzemin.com/feministlerden-gozalti-ve-cezaevlerindeki-cinsel-siddete-karsi-eylem/>, erişim tarihi: 12.04.2025.

Bayramlarda “Kadın” Olmak: Geleneksel Roller ve Eşitsiz Yükler

Tuğçe Şenel / Tez-Koop-İş Sendikası Eğitim Basın Yayın Birimi

Giriş

Bayramlar, toplumun bir araya geldiği, dayanışmanın ve paylaşımın ön planda olduğu günlerdir. Ancak kadınlar açısından çoğu zaman bir kutlamadan ve dayanışmadan ziyade yoğun bir emek sürecine dönüşür. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri, kadınları bayram hazırlıklarının ve misafir ağırlamanın başlıca sorumluları haline getirirken, erkekler çoğunlukla bayramın sosyal ve keyifli yönleriyle anılır. Bu durum, bayramların kadınlar için fiziksel ve duygusal yük haline gelmesine neden olur ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir kez daha gözler önüne serer.

Bayram Ritüelleri

Bayram hazırlıkları denildiğinde akla ilk gelen unsurlar temizlik, yemek yapımı ve misafir ağırlamadır. Geleneksel olarak, bu işlerin büyük bir kısmı kadınların görevi olarak görülür. Erkekler ise bayram alışverişine katkı sağlasa da, büyükleri ziyaret etme, dini ritüellerini gerçekleştirme ve aile içinde otorite figürü olarak var olma gibi rolleri üstlenirler. Kadınlar, bayram öncesinden başlayarak yoğun bir hazırlık sürecine girerken, bayram süresince de mutfakta ve evin düzeninde ve hatta gittiği misafirlikte dahi kadın olması gerekçesiyle aktif rol almaya devam ederler. Geleneksel anlayış, bayramları kadınlar için bir nevi “fazladan meşai” haline getiriyor. Bayramlarda tatillerin keyfini

çıkartan bayramları yaşayabilen insanlar neden erkekler oluyor?

Kadınların bayramdaki emeği yalnızca fiziksel çabayla da sınırlı değildir. Bayramın huzurlu ve keyifli geçmesi için gösterilen duygusal emek de büyük bir yük oluşturur. Aile üyeleri arasındaki ilişkileri dengelemek, bütün yorgunluklara rağmen misafirlere karşı nazik ve ilgili olmak, çocukların bayramdan keyif almasını sağlamak gibi pek çok görünmez sorumluluk kadınların omuzlarına yüklenir. Erkekler için bayram, genellikle dinlenme ve sosyalleşme zamanı olarak görülürken, kadınlar için bitmeyen bir görevler silsilesine dönüşebilir.

Son yıllarda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda artan farkındalık, bayramlarda kadınlara yüklenen rolleri de sorgulamaya açıyor. Geleneksel iş bölümü halen sürse de bazı ailelerde erkeklerin de bayram hazırlıklarına ve misafir ağırlamaya dahil olduğu görülüyor.

Bayram Neden Ortaklaşa Sorumluluk Olarak Algılanmıyor?

Erkekler neden ‘kendisine hatırlatılmadan’ bayramı karşılayanın kendilerinin de bir sorumluluğu olduğunun bilincine varamıyor? Erkeklerin bu konudaki rahatlığı tarihsel bir avantajı kendi lehlerine kullanmak istemeleridir. Geçmişe baktığı-

mızda tarih boyunca toplumsal iş bölümü, kadın ve erkek arasında biyolojik farklılıklar temelinde şekillendi. Tarım toplumlarında erkekler daha çok dışarıda fiziksel güç gerektiren işlerle uğraşırken, kadınlar evin içinde üretici roller üstlendi. Yemek yapmak, çocuk bakmak, ev işlerini düzenlemek kadınların görevi olarak kabul edildi. Zamanla bu görevler «doğal» kabul edilmeye başlandı ve kültürel normlara dönüştü.

Ataerkil toplumlarda erkek, evin "reis"i olarak kabul edilirken, kadın ise "evin düzenleyicisi" olarak görüldü. Bayramlarda misafirlere evin ne kadar düzenli olduğu, yemeklerin ne kadar güzel yapıldığı gibi unsurlar, kadının "becerisi" ve "saygınlığı" ile ilişkilendirildi.

Bazı dini ve kültürel inanışlar da bu rolleri pekiştirdi. Örneğin, birçok toplumda "kadının yuvayı yapan kişi" olduğu vurgulanırken, erkek daha çok dış dünya ile ilişkilendirildi. Bayramlarda misafir ağırlamanın ve ev işlerinin kadınların "hizmet etmesi gereken" bir görev gibi görülmesi, bu anlayıştan beslendi.

Televizyon dizileri, filmler, reklamlar ve aile yüklerinden aktarılan sözlü kültür, bu eşitsizliğin devam etmesine neden oldu. Kadının misafir ağırlayan, hizmet eden; erkeğin ise sohbet eden ve ikram edilenleri tüketen kişi olarak gösterildiği medya içerikleri de bu algıyı güçlendirdi. Mesela bayram reklamlarında ve görsellerinde kolonya ve çikolatayı neden kız çocukları tutuyor; yemek servisini neden kadınlar yapıyorlar?

Böylesine eşitsiz bir ortamda bayramların, dayanışmanın ve paylaşmanın öne çıktığı günler olduğunu söylemek nasıl mümkün olabilir?

"Kadın Daha Beceriklidir" Algısı ve İstatistikler

Kadınların mutfakta, temizlikte ve organizasyon işlerinde daha 'becerikli' olduğu yönündeki algı, bu işlerin kadınlara yüklenmesine neden oldu. Küçük yaşlardan itibaren erkek çocuklarına ev işleri öğretilmediği için bu roller kadınlara kalmaya devam etti ve ediyor da.

Bu durumu açık ve net bir şekilde istatistikler de göstermektedir: Dünya Ekonomik Forumu'nun 2022 Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'na göre, Türkiye kadınların işgücüne katılımı

açısından 146 ülke arasında 132. sırada yer almaktadır.¹

2023 yılı itibarıyla, OECD ülkelerinde kadınların işgücüne katılım oranı ortalama %53 iken, Avrupa Birliği ülkelerinde bu oran %52'dir. Türkiye'deki %35,8'lik oran, bu ortalamaların oldukça altındadır.²

2023 yılında Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranı %35,8 iken, erkeklerin katılım oranı %71,2 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, kadınların işgücüne katılımında cinsiyete dayalı belirgin farkların devam ettiğini göstermektedir.³

Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021 verilerine göre, erkeklerin %40,2'si ve kadınların %31,5'i, kadının asli görevinin çocuk bakımı ve ev işleri olduğunu düşünmektedir.

Aynı araştırmada, erkeklerin %32,3'ü ve kadınların %23,1'i, ücretli işte çalışan kadınların evle ilgili sorumluluklarını ihmal edeceği yönünde görüş bildirmiştir.

Bu döngüyü kırmak ve bu istatistiki verileri değiştirmek mümkün!

Eğitim sisteminde cinsiyet eşitliği bilincinin artırılması, evde sorumlulukların paylaşılması, medya ve reklamlarda cinsiyetçi kalıpların kırılması, iş yerlerinde kadın ve erkek çalışanlar arasında eşitlikçi bir kültürün oluşturulması, kadın ve erkeklerin rollerini eşitlemeye yönelik sivil toplum kuruluşları ve devlet destekli projeler düzenlenmesi, hukuki ve politik düzenlemeler ile ve tabi ki en önemlisi ÖRGÜTLENEREK!

Ev içindeki iş bölümünü eşitlemek, çocuklara eşit sorumluluklar vermek ve kadınların görünmez emeğini görünür hale getirmek bu döngüyü kırmamanın yolları arasında. Yani, kadınların bayramlarda fazla yük alması "doğal" değil. Bu bilinci yayarak ve toplumsal cinsiyet eşitliğini savunarak, bayramları kadınlar için adil ve keyifli hale getirebiliriz.

Türkiye'de kadın hakları konusunda yasal düzenlemeler bulunsa da uygulamada toplumsal cin-

1 https://www.kadingirisimci.gov.tr/media/ffvjlczc/8-türkiye-de-kadınların-işgücüne-katılımı.pdf?utm_source=chatgpt.com

2 https://www.toplum.org.tr/turkiyede-kadınların-ışgucune-katılımı-güncel-durumun-değerlendirmesi/?utm_source=chatgpt.com

3 https://www.toplum.org.tr/turkiyede-kadınların-ışgucune-katılımı-güncel-durumun-değerlendirmesi/?utm_source=chatgpt.com

siyet eşitliğinin sağlanması için atılan adımlar pek zayıftır. Ev içi iş bölümü ve toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümü konusunda somut adımların atılması gerekmektedir. İstanbul Sözleşmesi'nin yeniden yürürlüğe konması durumunda toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlığını geliştirecek pek çok politika ev, okul, işyerleri, sendikalar ve diğer kurumlarla hayata geçirilecektir. Kamu kurumlarına ciddi sorumluluk verilecek ve cinsiyet eşitliği politikaları daha hızlı biçimde hayata geçirebilecektir.

Bayramlar gerçek bir "bayram" olacaksa, bu günlerin yalnızca erkekler için değil, kadınlar için de dinlenme, keyifli sosyal ilişkiler kurma, bayramlaşma için gelen dostları güler yüzle karşılayabilme olanağı sağlamalıdır. Gelenekler değişebilir ve dönüşebilir; önemli olan, bu dönüşümün eşitlikçi ve adil bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktır. Bayram sofralarındaki sohbetlerin, sadece misafirlerin değil, bayram hazırlığı için gereken emeğin de paylaşıldığı sofralar olması dileğiyle...

“Biri Anlatsın Hemen: Nedir Bu Normal?”

Tez-Koop-İş Kadın

Bülent Ortaçgil, “Normal” isimli şarkısında, normal kabul edilen hava durumuna, ilişkilere, politikalara, basın ve ifade özgürlüğü ihlallerine, doğanın tahrip edilmesine... toplu bir serzenişte bulunuyor. Ve soruyor: “Yoksa ben miyim anormal?”

Öyle ya, bunca olumsuzluk, adaletsizlik, hak ihlalleri olağan kabul ediliyorsa ve bizler tüm bunları olağan karşılamıyorsa belki de bizizdir anormal(!)

13 Nisan 2025 tarihindeki Sivasspor ve Fenerbahçe karşılaşması öncesinde sahaya çıkan Sivassporlu oyuncular ellerinde bir pankart taşıyordu: “Doğal Olan Normal Doğum – Tıbbi olarak zorunlu olmadığı sürece sezaryen doğal değildir.”

Zannediyoruz yeryüzünde, 11 erkek futbolcunun, neredeyse tamamı erkeklerden oluşan tribünler ve seyirci kitlesi aracılığıyla kadınların hangi biçimde doğum yapacağını salık verdiği başka bir örnek görülmemiştir. Ve yine zannediyoruz yeryüzünde ilk defa kadınlar ve kadın hakları örgütleri kadınların nasıl doğum yapacakları konusunda 11 erkek futbolcunun söz sahibi olamayacağını;

11 erkek futbolcunun doğum biçimine yönelik böylesi bir müdahalesinin bilimle değil cinsiyetçi dayatmalarla ilişkili olduğunu, “normal” ve “doğal” doğum diye bir şey olmadığı gibi sezaryenin de “anormal” olmadığını açıklamak durumunda kalmıştır...

Pankartın açılmasını takip eden günlerde, Sağlık Bakanlığı tarafından “Sağlıklı Türkiye Yüzyılı” programı kapsamında Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik'i güncellendi. 19 Nisan 2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan yeni yönetmelikle “normal doğum” politikasına koşut olarak “tıp merkezlerinde planlı sezaryen yapılamayacağı” karara bağlandı¹.

Gebeliğe ilişkin kadınların sağlık ve tercihlerini ön planda tutmayan politika ve söylemler, doğumun biçimi ile bitmiyor. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun'un 5. Maddesi, gebeliğin sona erdirilmesini yasal olarak güvence altına almışsa da fiilen bazı hastanelerde “kürtajın yasaklandığı” yönünde bilgilendirmeler yapılıyor, hastalar özel hastanelere

¹ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/04/20250419-2.htm> (Erişim Tarihi: 29.04.2025).

yönlendiriliyor ve ekonomik gücü yeterli olmayan kadınlar bu durumda merdiven altı yöntemlere başvurmak zorunda bırakılabiliyor². İstanbul Tabip Odası tarafından yapılan bir açıklamada da İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nün kimi muayenehane hekimlerinden "muayenehanelerinde kürtaj işlemi yapmayacaklarına dair taahhütname" istendiği; aksi hâlde faaliyetlerinin durdurulacağına dair baskı yapıldığı ifade ediliyor³.

Kadınlar olarak, kaç çocuk yapacağımıza ve bu çocukları nasıl doğuracağımıza ilişkin konuşan erkek siyasetçiler ve erkek futbolcuların arasında bedenimizin nüfus politikalarının aracı olmadığını; kendi bedenimiz ve kendi hayatımız hakkında söz sahibi olanın bizler olduğumuzu her gün yeniden hatırlamamız ve hatırlatmamız gerekiyor.

Bunu yaparken Judith Butler'a kulak vermek de önemli. Butler, kendi bedenlerimiz üzerinde hak sahibi olmak için mücadele etsek de uğrunda mücadele ettiğimiz bedenlerin hiçbir zaman tam anlamıyla sadece bize ait olmadığını; bedenın kamusal bir boyutu olduğunu söylüyor⁴.

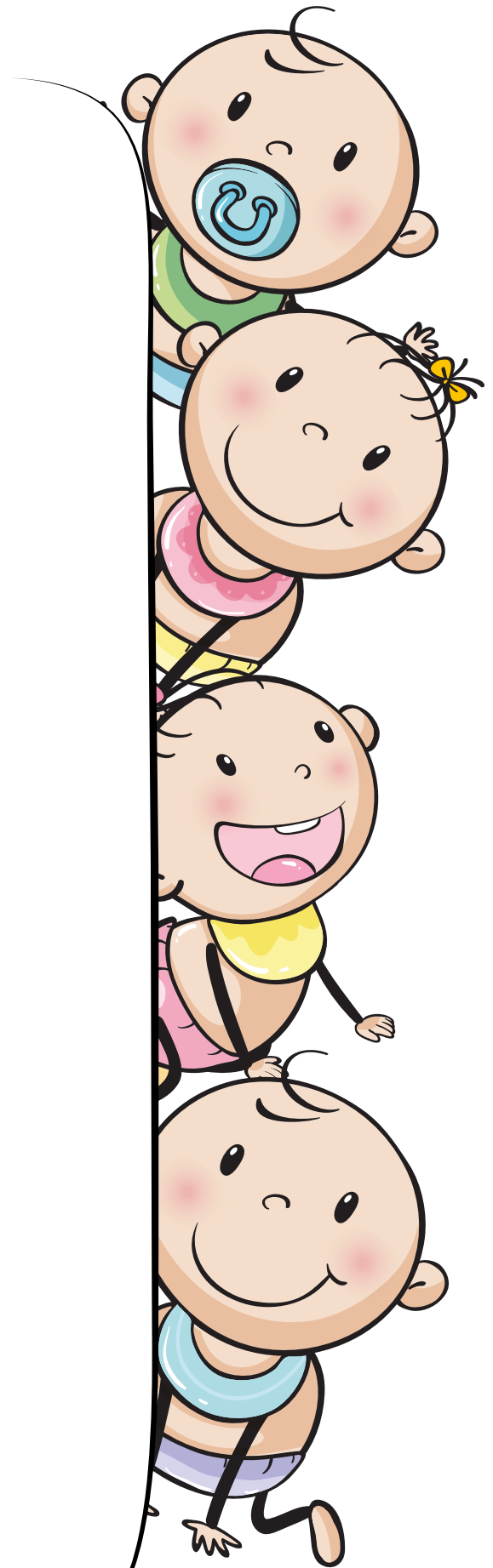
Peki, bedenın kamusal boyutu nedir?

- Bedenlerimiz, kullanılan dil, toplumsal normlar, hukuk kuralları ve sosyal pratikler tarafından tanımlanmaktadır. Cinsiyetimiz, hareket ve mimiklerimiz, dış görünüşümüz, bizi tanımlayan sıfatlar (anne, kadın, yurttaş, göçmen, işçi, mülteci...) toplumsal çevre tarafından belirlenir.
- Diğer yandan bedenlerimiz yaralanabilir, aç kalabilir, hastalanabilir... Dolayısıyla be-

2 <https://www.birgun.net/haber/iktidar-kurtaj-karsitligini-besliyor-hikayelerimiz-ortak-512298> (Erişim Tarihi: 27.04.2025).

3 <https://www.birgun.net/haber/ito-il-saglik-mudurlugu-nu-hukuka-uygun-davranmaya-davet-ediyoruz-616176> (Erişim Tarihi: 27.04.2025).

4 Judith Butler, Kırılgan Hayat: Yasın ve Şiddetin Gücü, İstanbul: Metis Yayınevi, 2024:41.

<https://halktvcomtr/photos/normal-do%C4%9Fum-pankart%C4%B1na-kad%C4%B1n-basket%C3%A7ilerden-tokat-gibi-yan%C4%B1t-htt-pshalktvcomtrgu/758194526586449/>

denlerimiz, kırılıktır. Ancak tüm bunlar bireysel olduğu kadar kolektif sorunlardır da. Örneğin bedenimiz göç yollarında, iş kazalarında, savaşlarda yaralanıyorsa; meslek hastalıklarına yakalanıyorsa ya da gelir dağılımındaki adaletsizlik yetersiz beslenmemize neden oluyorsa tüm bunlar yalnızca bizimle ilgili değildir. Bu andan itibaren bedenimizi tek başımıza savunmanın bir anlamı yoktur. Başkalarının bedenlerini savunmak, kendi bedenimizin güvenliğiyle; kendi bedenimizi savunmak, başkalarının beden güvenliğiyle ilişkilidir.

- Son olarak, bedenimiz toplumsal olarak görünür olmalıdır. Bedenimizin özgürce yaşama hakkı, ancak kamusal alandaki görünürlüğü ve mücadelesiyle mümkün olur.

O hâlde bedenlerimizi yönetmeye, yönlendirmeye, çoğaltmaya, “verimli” hale getirmeye çalışan çok çeşitli dayatmalara maruz bırakıldığımız bugünlerde, bedenimizin kamusal boyutunu direnişin kamusal niteliğiyle birlikte düşünmek zorundayız!

Kadın bedeni üzerinden kurulan söylemlere ve uygulamaya geçirilen politikalara karşı; kadınlar olarak bedenlerimizi bir araya getirmenin yollarını aramalıyız. Tribünlerden evlere yayılan, erkekler tarafından ve yine erkekler üzerinden dayatılan ataerkil normlara ve “normallere” karşı; kendimizi, yaşamlarımızı, haklarımızı ve özgürlüklerimizi ancak böyle görünür kılabiliriz unutmamalıyız.

Bir sendika toplantısına katılmanın, dans etmenin, bir pankart taşımanın, gülmenin, bir meydanda yalnızca durup dikilmenin, kadın hakları için kadınlarla birlikte yürümenin, var olmanın ve direnmenin farklı biçimleri olduğunu bilmeli; bedenimizin kamusallığını direnişin kamusallığına dönüştürmenin yollarını aramayı sürdürmeliyiz.

Bedenlerimizin politik bir alan olduğunu; doğumun olduğu kadar direnmenin ve var olmanın alanı olduğunu dile getirmekten çekinmeyelim. **Ve inatla sormaya devam edelim: “Nedir bu normal?”**

Kadın Cinayetleri Durdurulamıyor? Neden? Ne Yapmalı?

Tez-Koop-İş Kadın

Kadın Dergimiz olarak sizleri üzmemek yapmak istediğimiz bir şey değil! Aksine kadınların güçlenmesine ve yaşam sevinci ile dolmasını arzu ediyoruz.

Bu veri paylaşımının amacı "kadınlar neden öldürülüyor?" ve "ne yapmalı?" sorusunun yanıtlarını birlikte aramaktır. Tez-Koop-İş Kadın Dergisi'nin kadın cinayetlerini durdurmak üzere yaptığı yayımlar kimi zaman tekrar olarak görülse de duyarlılığı geliştirmek toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılığı geliştirmek içindir. Bu duyarlılığı geliştirerek amacımız, hiçbir kadının öldürülmediği bir Türkiye düşünü hayata geçirmek! Kadınların, erkeklerin birlikte mutlu, onurlu ve kendilerini gerçekleştirerek bir arada barış içinde yaşadığı bir ülke olabilmek!

Kadın Cinayetleri Devam Ediyor! Ama Durdurulmalı!

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu kamuoyunu uyarmak ve kadın cinayetlerini durdurmak için veri derlemeye ve paylaşmaya devam ediyor. Ocak 2025'te 33 kadın cinayeti ve 32 şüpheli kadın ölümüne tanıklık ettik ne yazık ki! Şubat 2025'te rakamlar görece düşse de kadın cinayetleri durdurulamadı. Şubat ayında kadın cinayeti 16, şüpheli kadın ölümü 21 oldu. Mart 2025'te kadın cinayeti 18, şüpheli kadın ölümü 30 oldu. Nisan 2025'te kadın cinayeti yeniden yükselişe geçerek 29 olurken şüpheli kadın ölümü 14 oldu.¹

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'nun verilerine göre 1 Ocak- 30 Nisan 2025 tarihleri arasında 138 kadın erkekler tarafından katledilmiştir. Bu dört aylık süreçte 103 kadın cinayete kurban gitmiş, 35 kadının ölümü ise şüpheli olarak kaydedilmiştir.

Cinayete kurban giden kadınların medeni durumlarına bakıldığında, 60'ının evli, 27'sinin bekar, 10'unun boşanmış, 1'inin dini nikahlı olduğu ve 30'unun medeni durumunun bilinmediği tespit edilmiştir. Yaş dağılımı ince-

lendiğinde, en küçük yaş 5 ve en büyük yaş 83 olarak tespit edilmiştir. En yüksek oran %38.8 ile 19-35 yaş grubuna aittir. Cinayetlerin faillerine bakıldığında, kadınların 50'sii aile içindeki erkekler tarafından öldürülmüştür. 19 kadın boşandığı ya da boşanma aşamasında olduğu erkek, 8 kadın ayrılmak istediği ya da reddettiği erkek, 12 kadın birlikte yaşadığı ya da birlikte olduğu erkek, 5 kadın tanıdığı bir erkek tarafından öldürülmüştür. 35 ölüm ise şüpheli olarak kayda geçmiştir.²

Şiddetin Kaynağı Nedir?

Şiddetin kaynağı nedir? Bu konu üzerine düşünmek zorundayız! Neden büyük bir çoğunlukla erkekler, gündelik yaşam içinde iletişimin başka bir yolunu bulamazlar da çeşitli tür ve düzeylerde şiddet uygularlar? Bu konuda ortaya çıkarılmış devasa bir bilgi birikimi var. Üniversitelerin kadın çalışmaları ve erkeklik konularına ilişkin çok ciddi araştırmaları bulunuyor.

İçinde yaşadığımız sistem, gündelik yaşam içinde şiddetin adeta yaşamın doğal bir parçası olduğunu iddia ediyor. Kapitalizmin felsefi temelleri arasında sıkça başvurulan Thomas Hobbes'un 'insan insanın kurdu-
dur' ve 'herkesin herkesle savaşı' sözleriyle açıklama-ya çalıştığı toplum sözleşmesi, şiddeti zaten kapitalist yaşamın ayrılmaz bir boyutu olarak nitelemiştir. Oysa ekonomik şiddet tüm insanlık için büyük bir tehdittir. Kapitalizmin yarattığı işsizlik, yoksulluk, eşitsizlikler, kapitalist savaşlar, milyonlarca insana adeta şiddeti olağan, yaşamın olağan bir parçası olarak göstermiyor mu? Ekonomik şiddet, ayırt etmeksizin kadınlara, erkeklere ve çocuklara, tüm insanlığa büyük acılar veriyor; doğayı yok ediyor.

Öte yandan sistemik şiddet katmanlı biçimde yaşanıyor. Ezilen toplumsal cinsiyetler, çocuklar, ezilen etnik ve dini inanca sahip toplumsal kesimler, muhalif siya-

1 <https://www.kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler>

2 <https://www.tkdf.org.tr/faaliyetler/1-ocak-30-nisan-kadin-cinayetleri>

sal görüşlere sahip olanlar şiddete daha çok maruz kalıyorlar. Ancak erkek egemenliği, sistemin ezdiği erkekleri, evde "efendi" konumuna yükselterek aile kurumunu telafi mekanizması olarak kullanıyor. Erkeklerle, "sistem sizi yoksullukla ve işsizlikle ezse de, işten çıkıp eve gittiğinizde, ailenin reisi" sizsiniz, siz üstünsünüz!" diyor adeta. Kadına ve çocuklara yönelik şiddetin kaynaklarından biri ataerkil düzendir. Ataerkil düzen, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle kendini var eder. Kadın olmak, çoğu toplumda erilden daha zayıf ve daha güçsüz olarak görülen dişil ile özdeşleştiriliyor. Bu nedenle kadınlar ve çocuklar erkek şiddetine karşı 'doğal olarak' savunmasız ve dolayısıyla erkek korumasına muhtaç olarak algılanıyor. Dişil zayıflık/kırılganlık ve eril güç/koruma hakkındaki bu fikirler kız çocukları

ve kadınları daha fazla şiddete maruz bırakıyor. Bu algı ataerkil erkekliklerin merkezinde yer alan eril üstünlük inancını pekiştiriyor.

Kız çocuklarına ve kadınlara yönelik şiddet, ataerkil/geleneksel erkekliklere ilişkin düşünceler ve uygulamalar tarafından devam ettiriliyor. Şiddet, çoğunlukla erkeklerce, kadınları ve çocukları genel olarak erkeklerden daha düşük düzeyde ekonomik, siyasi ve sosyal güç konumlarında tutmak için kullanılır. Kadınlar bu tür güç iddialarını ortaya koymaya çalıştıklarında genellikle sözlü ve fiziksel olarak saldırıya uğrarlar.

Şiddetin en üst düzeyi olan kadın cinayetinin temelinde bu algılar, eğilimler, sistematik yönelimler yatıyor. Mücadele de kadınları yok eden güçleri geriletmekten geçiyor.

Performans Sanatçısı Selin Davasse'ın “İpek Böceğinin Yolculuğu” Gösterisi Berlin'de Büyük Beğeni Topladı

Tez-Koop-İş Kadın

Tez-Koop-İş Kadın Dergimizin sanat ve kültür bölümü emeğin sanatı ve sanatın emeği konuları ile ilgisini güçlü biçimde kurma uğraşısını sürdürüyor. Bu sayımızda Türkiye ile bağları sıkı olsa da sanat üretimini Berlin'de yapan genç bir kadın sanatçının performansını ve başarısını paylaşacağız. Genç sanatçılardan Selin Davasse'nin (d. 1992, Ankara) önce Tiflis, sonra Berlin'de gösterime giren ve oldukça beğeni toplayan ipek böceğinin yaşam yolculuğunu anlatan performansından söz edeceğiz. Genç sanatçının dünyanın çeşitli ülkelerinde gösterime giren çok sayıda performansı var, bunlarda Tez-Koop-İş Kadın Dergimizde bunlardan birini paylaşacağız.

Genç kadın sanatçımızı tanımakla başlayalım. Selin Davasse, Berlin'de yaşıyor ve çalışıyor. Sanat pratiği, “çeşitli performatif ve edebi yöntemleri yeniden amaçlandırarak, hayvansı ve kadınsı bir yabancı, heterojen bir izleyici grubu ve ikisinin karşılaşmalarını çerçeveleyen kurumlar arasındaki misafirperverlik etiği üzerine spekülasyon yapmak üzerine kuruludur. Her biri için kendine özgü sözdizimi, ses, mimik, jest ve pozlar geliştirdiği farklı karakterleri oynayarak, değişik düşünce sistemlerini candan, kırılgan ve oyunbaz ifadelerle dönüştürüyor. Konuşma ve şarkı arasında gidip gelen ifadelerle, izleyiciyle geçirgen ve istikrarsız bir ilişki kuruyor.”

Selin Davasse'nin performansları çeşitli kentlerin sanat mekânlarında sergilendi: 60. Venedik Bienali (2024); Ujazdowski Castle Centre for Contemporary Art, Varşova (2024); Art Asia Now, Paris (2023); steirischer herbst, Graz (2023); Pirelli HangarBicocca, Milano (2023); Çağdaş Sanatlar Enstitüsü, Londra (2023); Art Encounters Bienali, Timişoara (2023); Kunsthalle Bratislava (2022); Škuc Gallery, Ljubljana (2022); Wiener Festwochen, Viyana (2022); MEDITERRANEA19 Young Sanatçılar Bienali, San Marino (2021); Volksbühne, Berlin (2021); KW Institute for Çağdaş Sanat, Berlin, (2021).

Önce performans sanatının ne olduğunu anlamaya çalışalım. "Performans" 1960'ların sonunda ortaya çıkmış bir sanat sürecine işaret ediyor. Bu dönemde biçimciliğe karşı çıkan ve kendinden önceki sanat anlayışını sorgulayarak sanatın sınırlarını ortadan kaldırma amacı güden sanatçılar, sanatta alternatif malzeme ve yöntemler geliştirmeyi hedefliyorlar.

"Böylece bedeni ve akla gelebilecek her türden nesneyi sanata dahil ederek, klasik sanat yapma anlayışını yıkmışlardır. Performans, izleyiciye canlı olarak sunulan eylemdir. Bunu yaparken sanatçıların izledikleri yollar farklı ve agresif bir hâl almıştır. Çünkü yaptıkları bir bakıma bir ifşa, bir saldırı, dışa vurum, iğneleme ve başkaldırı olarak başlamıştır. İzleyici ve sanatçı, yani toplum ve sanat arasındaki sınırlar yok edilmiştir. Döneminin asi ruhu ile beslenen performans sanatçıları, galerilere, alınırsatılır sanat anlayışına ve kuralları konmuş sanat yapma biçimine başkaldırmışlardır."¹

Selin Davasse'nin sergilediği performansın ortaya çıkışının farklı aşamalarını anımsatmakta yarar var. Sanat üretimi, araştırılacak konuya ilişkin ilgi ve sahiplenme ile derinlemesine okumaların ardından

1 Martinez ve Demiral, "20.ve 21.YY. da Sanatta Malzeme Olarak Beden; performans Sanatı" <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/192486>

söylem oluşturma ve performans metnini, senaryosunu yazma ile başlayıp ilerliyor. Bu metin performansın tanıtımı sürecinde de kullanılıyor. Sonra kareografi/poz geliştirme aşamasında senaryoyu pratiğe aktarmaya destek olacak, işbirliği yapılacak sanat çevresinden kişileri bulma aşaması geliyor. Kostüm başlı başına metni ve sergilenecek performansı anlayacak bir sanatçının elinden çıkıyor. Performansa ilişkin imgelem, bu aşamalarla gerçeklik kazanıyor. Kuşkusuz seçilen mekâna uyum çalışması ve provalar başka bir aşamayı oluşturuyor. Sanatçının her performansı çok ciddi bir emeğin ürünü! Sanatçının elinde cep telefonu olan fotoğrafı, Costumes and Collapse tarafından organize edilen program kapsamında Tiflis'teki Ria Kiburia Residency'de o gün bitirilmiş olan kostümü denediği fotoğraftır: Genç sanatçı, Selin Davasse muhteşem bir larva elbisesi içinde! Bu arada koza ve dut yaprağı dekorları da hazır!

Performans için geliştirilen larva elbisesi ve iç çaması materyallerinden yapılmış koza ve dut yaprağı sahne dekorları Tiflis'teki bir Artist Residency'de geliştirilmiş. Bu mekâna sanatçılardan çağırılıyor ve orada bulundukları 2 hafta boyunca sanatçılardan bir iş üretmeleri bekleniyor. Sanatçıların yiyecek-içecek/konaklama/ulaşım masrafları bu kurum tarafından karşılanıyor. Böylece dünyanın pek çok farklı ülkelerinden sanatçılar bir araya gelerek yan yana, birlikte üretim yapıyorlar. Bu sürecin sonunda Davasse'nin performansı Tiflis'teki Devlet İpek Müzesi'nde sunuldu. Bu müze ipek üretiminin bilimsel ve sosyolojik tarihini mercek altına alan ve aynı zamanda ipekle uzaktan yakından alakalı güncel sanatçıları da sergi yapmaya çağıran bir kurum. Davasse'nin performansı daha sonra Berlin'de The Moment Space'de tekrar sahnelendi ve büyük bir beğeni topladı.

Selin Davasse,
**"Consequences of
Salivating"**

(Ağzının Suyu Akıyor)
performansı ile
izleyici ile kendisi
arasında nasıl bir bağ
kurmaya çalışıyor?
İpek böceğinin
yolculuğu kapitalist
üretim için bir
evcilleştirilmenin
öyküsü! Biz insanlara,
kadınlara da hiç
yabancı gelmiyor
değil mi? Hayvanlık,
dil ve kapitalizmi
birlikte ören **"Ağzının
Suyu Akıyor", hayvan
veya insan bir
bireyin emeğinin
ürünlerinden
koparılmasının
adaletsizliği
hakkında bir
performans.**

Hayvan yaşamının
fetişistik gücüne yani
hem maddi hem de
sembolik bir kaynak
olarak ele alınma po-
tansiyeline değinen performans, evcilleştirilmiş
ipek böceği tarafından seslendirilir: altı bacaklı bir
kullanım değeri figürü, soyut bir takas mantığı ta-
rafından zayıflatılmış ve tüketilmiştir. Sadece se-
naryoda bir hayvan yok, senaryonun kendisi de bir
hayvan—mantığı, sözdizimi ve ritmi bir ipek böce-
ği gibi. Senaryo, aşamaları boyunca ipek böceği
gibi davranıyor: (1) ilk dönemlerinde aç, hedonist
bir larva; (2) olgunlaşmanın zirvesinde şehvetli,
çalışkan bir beden (3) ipekten mezarının içinde
mühürlenmiş, bilge ama lanetli bir krizalit. Selin

Davasse ipek böceğinin yolculuğunu aşamalı ola-
rak şöyle detaylandırıyor:

(1) Hoş bir şekilde tombul. Tek istediği çiğnemek, çiğnemek, çiğnemek. O aç ve doyumsuz. Yığın yığın dut yaprağı bile yetmiyor. Daha fazlası lazım. O ekonomik bir böcek - eğer büyümüyorsa, ölüyor demektir.

(2) Bir jouissance (zevk) uçurumuna yakalanmış, metamorfoz geçirmeye hazır. Salyaları akıyor, oradan buraya sallanıyor, kozalaşıyor. Başı dönüyor, kalbi ağzında. Salya sümük ısrarla kendi "oluşuna" (becoming) doğru yol alıyor. Ama adım adım, tükürük tükürük, ipeğin sertleşip ipliğe dönüşmesi gibi, ölüm yaklaşıyor.

(3) Nihayet şart ve koşulları anlıyor. Yetiştirildiği kontrollü ortamda, mümkün olan tüm dünyaların en iyisinde yaşıyor san-

sa da, her zaman kaderinde olası ölümlerin en kötüsüne maruz kalmak vardı: kârı maksimize etmek adına canlı canlı haşlanmak -sömürülmek, yabancılaştırılmak, kendini asla gerçekleştirememek.

Performansına dair metinsel bir fragman olarak şu sözler dillendirilmiş: "Tutkulu bir larva, yeşil nemli karanlığı ısırma arzusuyla tutuşur. Alt tarafı ve göğüs uzuvları kıllı, lezzetli bir kucaklama tarafından gıdıklanır. Ağzından ve zihninden, cevizimsi tatlı dut yaprağı ona nüfuz eder, iç ve dış arasındaki sınırı çözer. Orta bağırsağı onu besleyen ve tatmin eden bol damarlı bir yeşillikle dolar. Baş döner, kalbi ağzındadır; sanki tüm yaşam gücü çenesinde toplanmış gibi hisseder. Yumuşak vücutlu ve evcil bir canlı olarak bu isteği serenat yapmak için ağzını açar: "Mmmmmmmmmmm dut yaprağı, özün içime doluyor, sindirim sistemimden geçip gidiyorsun, sen bensin, kendimsin, kendimsin!"

Yolun açık, izleyicin bol olsun Selin Davasse!

Gazze'de Bitmeyen Savaş! Binoche: Bu Fırtına Karşısında, Dünyaya Nezaketi Doğurmaliyiz!

Tez-Koop-İş Kadın

Emek ve demokrasi mücadelesinin ancak barış içinde yaşanılan bir toplumda hayata geçeceğini tarihin tüm insanlığa öğrettiğini düşünüyorduk. Ancak paylaşım savaşlarının acıları sanki hiç yaşanmamış gibi savaşlar devam ediyor. Çok da uzak değil, ülkemizden sadece yüzlerce kilometre ötede Gazze'de çocuklar, gençler ve kadınlar ölüyorlar, un ufak olmuş gri beton yıkıntılarının arasında nefes almaya, suya ve gıdaya ulaşmaya çalışıyor.

Dünyanın gözü önünde, ABD ve Avrupa emperyalizminin açık desteği ile Orta Doğu'daki savaş insanlığı ve doğayı yok ediyor. Başta Arap ülkeleri olmak üzere diğer ülkelerin yönetimleri ise bu savaşı iç siyasete malzeme yaparak timsah göz yaşları dökme dışında sessiz kalıyor.¹ Filistin halkının topraklarına ne olacağının, 1 milyonu aşkın Filistinlinin nereye nasıl göçe zorlanacağı üzerine düşünenler ABD Başkanı Donald Trump ve İsrail Devleti yöneticileri. Çaresizliğin içinden çıkamayan Filistinlilerin yanında yer alanlar ise iktidarlardan bağımsız karar alabilen insanlar, sanatçılar, bilim insanları, duyarlı yurttaşlar...

Bu yıl 78'incisi düzenlenen Cannes Film Festivali, sinema kadar siyasette de öne çıktı. Aralarında oyuncu, yönetmen ve yapımcıların da bulunduğu 350'den fazla uluslararası sinemacı, Cannes Film Festivali'nin açılış gününde yayımlanan bir mektupla, 25 yaşındaki Filistinli foto muhabiri ve "Put Your

Soul on Your Hand and Walk" belgeselinin kahramanı Fatma Hassona'nın öldürülmesini kınadı. Jüri başkanı Fransız oyuncu Juliette Binoche, yaptığı konuşmada İsrail ordusunun Gazze'de öldürdüğü Filistinli foto muhabiri Fatma Hassona'yı andı:

"Ölümünden bir gün önce, rol aldığı filmin Cannes'a seçildiğini öğrenmişti. Fatma bu akşam bizimle olmalıydı. Geriye sanat kaldı. Sanat hayatlarımızın, hayallerimizin güçlü bir tanığı. Bugün acının rüzgârı öylesine sert esiyor ki, en zayıfları, rehineleri, esirleri, boğulanları yanında sürüklüyor. Bu fırtına karşısında, dünyaya nezaketi doğurmaliyiz."

Binoche, Gazze savaşının yanı sıra iklim değişikliği ve kadınlara yönelik baskılar gibi konulara da değinerek kamuoyunu duyarlı bir sanatçı olarak etkili biçimde uyardı.

ABD'li oyuncu Robert De Niro ABD Başkanı Donald Trump'ın sanat düşmanı olduğunu ifade etti. Oyuncuya, bu yıl festivalin onursal Altın Palmiye ödülü takdim edildi. Ödülü, De Niro'nun hem *This Boy's Life* hem de *Killers of the Flower Moon* filmlerinde birlikte rol aldığı Leonardo DiCaprio sundu. DiCaprio'yu öperek sahneye çıkan De Niro, şöyle konuştu:

"Benim ülkemde, bir zamanlar kıymetini bilmediğimiz demokrasiyi yeniden kazanmak için canla başla mücadele ediyoruz. Bu hepimizi ilgilendiriyor, çünkü sanatın özü demokrasidir. Sanat kapsayıcıdır. Tıpkı bu gece olduğu gibi insanları bir araya getirir. Sanat gerçeği arar, çeşitliliği kucak-

¹ https://t24.com.tr/yazarlar/mustafa-durmus/dun-gazze-bugun-lubnan-israil-devleti-saldirilarini-surduruyor,46673#google_vignette

lar ve tam da bu yüzden tehdit olarak görülür —ve biz, otokratlar ve faşistler için birer tehdit oluruz.”

“Bu saldırıların hiçbirini kabul edilemez. Üstelik bu sadece Amerika’nın değil, tüm dünyanın sorunu. Bir filmi izler gibi kenara çekilip, olan bitene seyirci kalamayız. Şiddete başvurmadan, ama büyük bir tutkuyla ve kararlılıkla harekete geçmeliyiz. Özgürlüğe değer veren herkes için şimdi örgütlenme, itiraz etme ve seçimlerde oy kullanma zamanı. Bu gece ve önümüzdeki 11 gün boyunca bu görkemli festival aracılığıyla sanatı kutlayarak gücümüzü ve kararlılığımızı gösteriyoruz.”

Filistinli gazeteci Fatma Hassona için mektup

Festivalden önce de yaklaşık 400 sinemacı, yayımladıkları mektupta sinema sektörünün İsrail’in Gazze’yi ablukasına ses çıkarmamasından *utan-dıklarını* duyurdu.

Juliette Binoche, Adèle Haenel, Javier Bardem, Nuri Bilge Ceylan, Aki Kaurismäki, Yórgos Lántimos, Jim Jarmusch, Joaquin Phoenix, Pedro Pascal ve Riz Ahmed gibi isimlerin imzasının yer aldığı mektubun ana temaları şöyle:

Fatma Hassona 25 yaşındaydı. Filistinli bir foto muhabiriydi. 16 Nisan 2025’te, rol aldığı Sepideh Farsi imzalı Put Your Soul on Your Hand and Walk (Ruhunu Avucuna Al ve Yürü) adlı filmin Cannes Film Festivali’nin ACID seçkisine alındığının duyurulmasından yalnızca bir gün sonra İsrail ordusu

tarafından hedef alındı. Fatma, evlenmek üzereydi. Aynı saldırıda, hamile kız kardeşi de dahil olmak üzere ailesinden 10 kişi hayatını kaybetti.

7 Ekim 2023’teki korkunç katliamlardan bu yana, hiçbir yabancı gazetecinin Gazze Şeridi’ne girmesine izin verilmiyor. İsrail ordusu sivilleri doğrudan hedef alıyor. 200’den fazla gazeteci kasıtlı olarak öldürüldü.

Mart ayı sonunda, No Other Land (Başka Bir Ülke Yok) adlı filmiyle Oscar kazanan Filistinli yönetmen Hamdan Ballal, İsraili yerleşimcilerin vahşi saldırısına uğradı, ardından İsrail ordusu tarafından kaçırıldı. Ancak uluslararası baskılar sayesinde serbest bırakıldı. Oscar Akademisi’nin Ballal’a destek vermemesi kendi üyeleri arasında öfkeye yol açtı ve kurum, sessizliğinden ötürü kamuoyundan özür dilemek zorunda kaldı.

“...Bu kayıtsızlıktan utanç duyuyoruz.”

“...Bu sessizlik neden?”

“...Hayal gücümüzü sömürgeleştiren, bizi insanlıgımızdan uzaklaştıran propagandayı reddedelim.”

“...Fatma için, görmezden gelinerek ölen herkes için...” Sinema onların sesini taşımalı, toplumlara ayna tutmalıdır. Geç olmadan harekete geçelim.

Juliette Binoche’nin eşsiz cümlelerini yeniden tekrar edelim: **Bu fırtına karşısında, dünyaya nezaketi doğurmalıyız!**

Dünya Meteoroloji Örgütü'ne Göre 2024 Yılı 175 Yıl İçerisinde Kaydedilen En Sıcak Yıl Oldu!

Tez-Koop-İş Kadın

Yeryüzü, ısınmaya devam ediyor. İklim krizinden kadınlar erkeklere göre daha fazla etkileniyor. Genel olarak, kadınların geçim kaynaklarının doğaya daha fazla bağımlı olduğunu söyleyebiliriz. Birleşmiş Milletler verilerine göre, gelişmekte olan ülkelerde gıda üretiminin %45-80'ini kadın çiftçiler gerçekleştiriyor.¹ Bu bağlamda deniz seviyesinde artış, kuraklık, sıcak hava dalgaları, yangına elverişli hava koşulları, sel, fırtına vb. doğal afetler de dahil olmak üzere insanlık ve doğa için bir dizi riski tetikliyor.

Küresel ısınma ile ilgili olarak zihnimizi ve duygumuzu güncelleyelim. 2015 yılında kabul edilen Paris Antlaşması, küresel ortalama sıcaklık artışını 2 derecenin çok altında tutmayı ve 1,5 derecede tutmak için çabalamayı hedefleyen uluslararası bir iklim anlaşmasıdır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (), Birleşmiş Milletler'in hükümetlerarası bir organıdır. IPCC'nin görevi, «her düzeydeki hükümetlere iklim politikaları geliştirmek için kullanabilecekleri bilimsel bilgi sağlıyor. "Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 1,5 Derece Özel Raporu'na göre sıcaklık artışını 1,5 derecede sınırlamak hayati önem taşıyor ve bu hedefi gerçekleştirebilmek için küresel emisyonları 2030'da 2010 seviyesinin %45 altına indirmek ve 2050'de sıfırlamak gerekiyor.

Türkiye, Paris Anlaşması'na taraf olacağını ve 2053'te net sıfır emisyon hedefini kabul edeceğini ilan ederek Paris Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'u 6 Ekim 2021'de TBMM'de oybirliğiyle kabul etti. **Türkiye Uzun**

Dönemli İklim Stratejisi çalışmalarını "2053 Net-Sıfır" emisyon hedefi doğrultusunda düşük emisyonlu ve iklim dirençli kalkınma anlayışı ile sürdürdüğünü belirtiyor.² Bu nedenle Türkiye ekonomisinin 2053'e kadar nasıl karbonsuzlaşacağına dair bilimsel çalışmalar da özel önem kazanmış durumdadır.³

15 Nisan 2025 itibariyle Türkiye'nin ilk iklim kanunu tekliyi tekrar düzenlenmek üzere geri çekildi. Bugün itibariyle geline nokta, kanunun çeşitli bilimsel ve toplumsal talepleri içerecek şekilde iyileştirilmesi için büyük bir fırsat. Ancak kanunun TBMM'de görüşülme süreci, iklim STK'larının itirazları ve taleplerinin yanı sıra pek çok asılsız iddianın sosyal mecralarda dolaşıma girmesine de sahne oldu. Bu iddialar iklim krizi inkarcılığından,

1 <https://www.wwf.org.tr/?11521/klim-krizinin-golgesinde-toplumsal-cinsiyet-esitsizligi>

2 <https://netsifirturkiye.org/2053-net-sifir-hedefi-ve-turkiyenin-uzun-donemli-iklim-degisikligi-stratejisi/>

3 <https://www.birbucukderece.com/assent/pdf/20220220-22025433.pdf>

kişisel hak ve hürriyetlerin kısıtlanma iddialarına kadar geniş bir yelpazedeydi. Konuyu kamuya anlatmak oldukça önemli, çünkü *iklim krizi yakıcı biçimde yaşamımızın içinde!*

Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO)

verilerine göre 2024 yılı gezegenimizde sıcaklığın takip edildiği geçtiğimiz 175 yıl içerisinde kaydedilen en sıcak yıl, yeryüzü ortalama sıcaklığının ise 1.5°C'nin üzerinde seyrettiği ilk takvim yılı oldu. Bununla beraber geçtiğimiz 10 yıllık dönemde her yıl gezegenimizde ölçülen ortalama sıcaklık önceki döneme kıyasla rekor kırdı. Bu durum, deniz seviyesinde artış, kuraklık, sıcak hava dalgaları, yangına elverişli hava koşulları, sel, fırtına vb. doğal afetler de dahil olmak üzere bir dizi riski tetikliyor. WMO verileri dünyada son 50 yıl içerisinde ortalama her gün hava, iklim veya su tehlikesiyle ilişkili bir afet meydana geldiğini, bu afetlerin günde ortalama 115 can kaybına ve 202 milyon ABD doları ekonomik kayba neden olduğuna işaret ediyor. Bu afetlerin neden olduğu toplam can kaybı 2 milyonun üzerinde.⁴

Her yıl artmaya devam eden sera gazı emisyonları geçtiğimiz yıl rekor seviyeye ulaştı. Sanayileşme sonrası geçtiğimiz 150 yıl içerisinde atmosferdeki sera gazı emisyonu yoğunluğu %50'nin üzerinde arttı. %70'inden fazlasının fosil yakıt kullanımından kaynaklandığı bilinen bu son dönemdeki emisyon artışının küresel ısınmaya neden olduğu ve bu durumun insan kaynaklı olduğu bilim insanlarının uzlaştığı bir gerçek.⁵ İnsan türünün yapıp ettiklerinin sonucu olan bu büyük tehlike, kâr odaklı kapitalist üretim ile doğrudan ilişkili.

Fosil yakıtlardan vazgeçmez ve atmosfere saldıığımız sera gazı miktarını artırmaya devam edersek küresel ortalama sıcaklık artışı içinde bulunduğumuz yüzyıl sonunda 4°C'yi bulabilir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) öngörülerine göre böyle bir senaryoda önümüzdeki 25 yıl içerisinde

de tarım alanlarının %10'unu kaybedebileceğimize (bu oran yüzyıl sonunda %30'u bulabilir) ve 80 milyon insanın açlık riskiyle karşı karşıya kalabileceğine, diğer yandan aşırı sıcaklar, yetersiz beslenme ve bulaşıcı hastalıklar sonucu yılda 250 bin insanın hayatını kaybedebileceğine işaret ediyor.

Türkiye, Akdeniz havzasında yer alması sebebiyle iklim krizinin etkilerini en fazla hisseden ülkelerden biri. Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM) verileri Türkiye genelinde 2024 yılı haziran ayının son 53 yılın en sıcak haziran ayı olarak kaydedildiğine, bununla beraber aynı dönemde yağışların 1990-2020 dönemi ortalamasına kıyasla %65 azaldığına işaret ediyor.⁶

Dünyada en fazla emisyonu neden olan 14. ülke olan ve bir G20 ülkesi olan Türkiye'nin emisyonlarını azaltması, iklim krizine karşı mücadelenin yanı sıra Avrupa Birliği ile olan ticari ilişkisinin de getirdiği kaçınılmaz bir adım. Türkiye'nin ihracatının yarısına yakını gerçekleştirdiği Avrupa Birliği, 2026 yılından itibaren demir çelik, çimento, gübre, alüminyum gibi yüksek karbon yoğunluğu bulunan ürünler için sınırda karbon düzenlemesini uygulamaya başlayacak. Karbondioksit emisyonlarının takip edilip vergilendirilmediği/ücretlendirilmediği ülkeler bu düzenleme karşısında dezavantajlı konumda kalacak.

"Her birlikte bize ne olacak?" sorusu iklim krizi çerçevesinde de büyük bir anlam taşıyor. Yeryüzü insanın ve diğer canlı türlerinin evi! Evimizi korumak için etkili yasal düzenlemeler kadar yurttaşların duyarlılığını geliştirmeye de gereksinmemiz var.

4 <https://www.wwf.org.tr/?15920/iklim-kanunu-bilgi-notu>, Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2025.

5 a.g.e.

6 a.g.e.

Vodafone Sultanlar Ligi Şampiyonu Vakıfbank!

Tez-Koop-İş Kadın

Dergimize göz attığınızda Vodafone Sultanlar Liginde Vakıfbank'ın başarısı ile karşılaştınız! Haberimiz şu!

2024-2025 sezonu Vodafone Sultanlar Ligi şampiyonu Vakıfbank oldu. Play-off serisinde güçlü rakibi Fenerbahçe Medicana'ya 3-0 üstünlük kurarak ligde zirveye çıktı. Ligde 14. kez zirveye ulaşan Vakıfbank, 3 yıl aradan sonra şampiyonluk sevinci yaşadı.

Türkiye Voleybol Federasyonu Başkanı Mehmet Akif Üstündağ, şampiyonluk kupasını Vakıfbank'ın kaptanı Zehra Güneş'e teslim etti. Kupanın havaya kaldırılmasıyla birlikte oyuncular büyük bir sevinç yaşadı.

Play-off final serisinin En Değerli Oyuncusu ödülüne Cansu Özbay layık görülürken, sezonun en hızlı servisini atan oyuncu ödülü ise Kiera Van Ryk'a verildi.

Sporu finanse eden şirketlerin toplumsal imgesi ve profesyonel kadın oyuncular için çok önemli kuşkusuz. Ancak haber üzerine kısa bir tarama sonrasında son karşılaşmanın videolarını izlediğinizde kadının gücü, enerjisi, sportif ve estetik hareketleri ile karşılaşınca "müthiş kadın oyuncular!" diyerek sevinçli bir ruh haline gireceğinizi biliyoruz.

Şimdi ne hissediyorsunuz? Sanki benim spora ayıracak zamanım mı var diye mi düşünüyorsunuz? "Çok sevindim, kadınlar her alanda çok iyi mi" dersiniz? Spor karşılaşmalarında bir kadın takımının başarısı, gündelik yaşamımız içinde sporun bir yeri varsa başka bir duygu durumu yaratır, sporun yeri yoksa ise başka bir duygu durumuna yol açar.

Spor yaşamımızda önemlidir, aslında hareket önemlidir, spor da sistemli hareket olarak tanımlanabilir. 1 Mayıs'ta yaptığımız yürüyüş de bir spor sayılmaz mı? Ama sistemli hareketten söz ettiğimizde gündelik rutine dönüştürmekle ilgiliyiz.

Bu konuda biraz düşünürlere kulak verirse iyi olur diye düşünüyoruz. Pierre Bourdieu çeşitli kültürel alanlardaki üretim, yeniden üretim ve ayrışım mekanizmalarını keşfetmeye çalışan bir düşünür. Sosyolojiye kazandırdığı alan, sermaye ve habitus gibi kavramları spora da uygulamış. Sporda 'alan'ı, her yeni başlayanın hazır olarak bulduğu kurallar, teknikler, semboller, malzemeler ve kendine özgü değerler sistemi olarak açıklıyor. Yani spor yaparken verili ilişkiler ve kurallar içine gireriz. Bu iktidar ilişkilerini de kapsar. Düşünür, iktisadi anlamlar içeren 'sermaye'yi sosyal sermaye, kültürel sermaye ve simgesel sermaye şeklinde genişletiyor ve bunları sporla ilişkilendiriyor. Farklı sportif pratiklerin toplumsal sınıflara göre değişiklik arz ettiğini, yani farklı sporları icra etmenin iktisadi sermayeye, kültürel sermayeye ve boş zamana bağlı olarak değiştiğini ifade ediyor. Bununla bağlantılı olarak farklı toplumsal sınıfların aynı bedensel egzersizleri yaptığında bekledikleri etkinin aynı olmadığını; bazılarının (alt sınıfın) sporu kaslarını güçlendirmek için yaptığını, diğer bazılarının (üst sınıfın) ise sporu zarafet, rahatlık ve güzellik için yaptığını belirtiyor.

Dolayısıyla Bourdieu'ya göre, insanların habituslarının ve sermaye hacimlerinin farklılığı toplumsal yaşamda birtakım eşitsizlikleri gündeme getirir

ve bu eşitsizlikler toplumsal kurumlardan biri olan spor alanında da kendini gösterir. Yani Bourdieu, insanların seçtikleri spor branşlarının (golf ya da futbol), katıldıkları spor türünün (takım sporları ya da bireysel sporlar), spora katılım şeklinin (aktif ya da pasif), spor yapma amaçlarının (sağlık ya da para), spor yaparken giydikleri kıyafetlerin (şort/eşofman ya da günlük kıyafet), spor yaptığı tesislerin (otelde ya da semt sahasında) ve daha birçok sportif eğilimin sahip oldukları habitus ve sermaye ekseninde şekillendiğini belirtmiş olur.

Evin görünmeyen emeği olan kadınlar için "evin işi bitmiyor ki spora zaman ayırayım!" diyebileceğini, çalışan kadınlar için ise işten eve gelince evdeki ikinci mesai nedeniyle daha da yoruluyorum dediğini duyar gibiyiz. Bununla birlikte bireysel ya da kolektif yapıldığında spor bir oyun ve çocuksu bir varoluş olan insanın ister sanatla isterse sporlar ilgili olsun oyuna gereksinmesi, düşünce ve hareketi içinde taşıyan oyunla... Kadın üyelerimize sporlu günler diliyoruz!

<https://www.voleybolgundem.com/kiera-van-ryk-takimimla-gurur-duyuyorum/20920/>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/cansu-ozbay-kim-kac-yasinda-cansu-ozbay-hangi-takimlarda-oyyadi-2115607>

Meme Kanseri Farkındalığı! Meme Kanserinin Erken Teşhisi İçin Meme Taramalarına Katılım Neden Hâla bir Sorun?

Tez-Koop-İş Kadın

Erken tanı, meme kanseri tedavisinde oldukça önemlidir. Meme kanseri gibi bazı kanser türlerinin tanısı basit taramalarla kısa sürede konularak tedaviye başlanabilmektedir. Dolayısıyla sistematik taramalarla, meme kanserinin erken tanısı konulmakla birlikte yine bu kanserden kaynaklı ölüm oranı azaltılabiliyor. Yapılan araştırmalarda, 50 yaşın üzerinde düzenli mamografi çektirmenin kadınlar için meme kanseri ölüm oranını %30 oranında azaltılabileceğini gösteriyor. Meme kanseri dünya genelinde oldukça yaygın olmasına karşın, genellikle yavaş gelişme hızı gösteren, erken tanı konulduğunda başarılı tedavi çıktılarına ulaşılabilen ve bu sayede ölüm oranı azaltılabilen bir kanser türüdür. Bu amaçla meme kanseri taramasında; Kendi Kendine Meme Muayenesi (KKMM), Klinik Meme Muayenesi (KMM) gibi fiziki muayene yöntemleri ile birlikte görüntüleme yöntemi olarak mamografi kullanılmaktadır¹

İngiltere’de Meme Taramalarına Katılım Sorunu

Göğüs kanseri tüm dünyada kadınlarda en sık teşhis edilen kanser türüdür. Ancak, kısmen tarama programları sayesinde, İngiltere’de meme

kanseri teşhisi konulanların %75’inden fazlası artık on yıl veya daha uzun süre hayatta kalmaktadır. Bununla birlikte, hastaların aldığı sağlık hizmetlerinin kalitesindeki ırksal eşitsizlikler, yoksulluk gibi sosyal faktörler ve tümör biyolojisindeki farklılıkların karmaşık bir kombinasyonu nedeniyle, İngiltere’deki Siyah kadınların bu hastalıktan ölme olasılığı diğer etnik kökenlerden gelen kadınlara göre daha yüksektir.

Birleşik Krallık’ta psiko-onkoloji alanında uzman bir araştırmacının peşine düştüğü sorun, kadınların bir kısmının yakıcı sorunu olan göğüs kanserini erken teşhis etmeye yardımcı olan kanser taramalarına katılımı ile ilgili. Araştırmacının makalesinin adı şu: “*Araştırmacı Siyah Afrika ve Siyah Karayip Kökenli Kadınlar Arasında Meme Kanseri Taramasının Önündeki Engeller ve Katılımı Artırmak İçin Tasarlanan Müdahaleler Üzerine Sistematik Bir İnceleme*”. Bu toplumsal kesimin seçilmiş olmasının nedeni araştırmaların, Birleşik Krallık’taki siyahi kadınların meme tarama programlarına katılma olasılığının daha düşük olduğunu, ancak geç teşhis nedeniyle hastalıktan ölme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermesidir. Bu durumda sorumuz açık! Peki, siyah kadınların hayatlarını kurtarabilecekken meme taramalarına katılma olasılıkları neden daha düşük?

1 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2781509>, Erişim Tarihi: 28 Nisan 2025.

Kanser teşhisi genellikle bir ölüm cezası olarak görülür, ancak özellikle Siyah kadınların meme kanserini tartışma ihtimalinin daha düşük olduğunu tespit edildi. İnceleme, korku, damgalanma ve kansere ilişkin olumsuz algıların, taramaya yönelik tepkileri engelleyen güçlü bir sessizlik kültürüne katkıda bulunduğunu ortaya koyuyor. İnceleme, pek çok Siyah kadının aile ilişkilerine yüksek değer verdiğini, kendilerine meme kanseri teşhisi konulması ve tedavi edilmeleri halinde eşlerinin kendilerini terk edebileceğinden ya da potansiyel eşlerinin kanserin aileden geldiğini düşünmesi nedeniyle evlilik ihtimallerinin olumsuz etkilenebileceğinden endişe duyduklarını gösterdi. Sağlık hizmetleri yapısından kaynaklanan engeller de bulunuyor. Siyahi kadınlar iş saatlerinde tarama randevularına katılmakta zorluk yaşadıklarını bildirmiş ve akşam veya hafta sonu randevularının olmaması tam zamanlı çalışan bazı kadınların taramalara katılmasını engelliyor.²

Türkiye'de Meme Taramalarına Katılım Hangi Düzeyde?

Aile öyküsü ve genetik yatkınlığı gibi risk faktörü yüksek kadınlarda mamografiye ek olarak

manyetik rezonans görüntüleme öneriliyor. Ancak tüm bu uygulama kolaylığı ve kolay erişime rağmen Türkiye'de mamografi çekirtme oranı oldukça düşüktür. Özellikle son 20-25 yıldır tarama mamografisinin yararlarından çok yanlış pozitif bulgu, gereksiz tedavi gibi zararları üzerine yapılan tartışmalar, ülkemiz kadınlarının mamografik taramaya yönelik olumsuz yaklaşım geliştirmelerine sebep olmaktadır.

Yurt dışı ve yurt içinde yapılan çalışma sonuçlarına göre bireylerin meme kanseri tarama yöntemlerinden KKMM yapma sıklıkları önemli derecede farklılık gösteriyor. Yurt dışı çalışmalarında her ay düzenli KKMM yapma sıklığı % 41,2 ile % 82,5 arasında değişmekte iken ülkemizde bu oran % 10,2 ile %24,4 arasında değişiyor. Bu araştırma verilerine göre ülkemiz kadınlarında meme kanseri erken tanısına yönelik davranışların yetersiz olduğu anlaşıyor. Özellikle meme kanseri için en riskli yaş grubu olan 50-70 yaş arasındaki kadınların meme kanseri ölüm oranlarını %20-30 arasında azaltabilen mamografinin belirli sıklıkta uygulanması öneriliyor. Dolayısı ile bu ülkelerde meme kanseri risk faktörlerinin belirlenmesi, erken teşhis ve tarama programlarının artırılması önemli bir gerekliliktir.³

² <https://theconversation.com/black-women-are-more-likely-to-die-from-breast-cancer-so-why-is-breast-screening-attendance-still-a-problem-250324#:~:text=Cancer%20diagnosis%20is%20often%20seen,which%20hindered%20responses%20to%20screening>. Erişim Tarihi: 28 Nisan 2025.

³ <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2781509>

Amerikan Kanser Birliği ve Amerikan Kanser Enstitüsü; hiçbir belirti vermeyen 40 yaşı üstü kadınlarda her yıl bir mamografi çektirilmesini; 20-40 yaş arasında her üç yılda bir, 40 yaşı üstü kadınlarda her yıl KMM yaptırılmasını ve 20 yaşından itibaren ise bir sağlık çalışanından eğitim alan kadınların her ay düzenli olarak KKMM yapmasını önermektedir. KKMM, kolay, ekonomik, ağrı/zarar verici herhangi bir girişim gerektirmeyen bir yöntemdir. Memedeki kitlelerin %90'ının kadının kendisi tarafından saptandığı ve bu kitlelerin %25'inin kötü huylu tümör olduğu belirtiliyor.⁴

Ülkemizde 2008'den bu yana Ulusal Kanser Tarama Programı yürütölüyor. Bu program yaygın olarak "Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri (KETEM)" tarafından gerçekleştiriliyor. Aile sağlığı merkezleri, kendilerinde kayıtlı kişileri programlar hakkında bilgilendirme, taramalara davet etme ve sonuçları iletmede önemli bir role sahiptir. Etkin bir tarama yönteminde hedef halkın %70'ine ulaşmak olarak belirlenmiştir. Ülkemizde Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün 2016 yılında yayınladığı Türkiye Kanseri Kontrol Planı'na göre

meme kanseri taramalarının kapsayıcılığı %30-35 olarak belirlenmiş olup hedefin oldukça altında kaldığı anlaşılmıştır.⁵

Genel algıya göre bireyler hasta olduklarında sağlık arayışı içerisine girerler ancak çağdaş halk sağlığı felsefesine göre bireyin hasta olmadan önce sağlığını koruma çabası içerisinde olması gerekir. Bu felsefeye göre hareket etmeyen bireylerin bilgi, tutum ve davranışları sağlıkları üzerindeki kararlarında oldukça etkilidir. Kanserin kontrol altına alınabilmesi için risk faktörlerinin belirlenerek koruyucu sağlık davranışlarının kadınlara kazandırılması gerekmektedir. Kadınların meme kanseri farkındalığı ve erken tanı davranışlarını etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlemek oldukça önemli bir konudur. Erken teşhis ve tarama hayati öneme sahiptir ancak ekonomik, kültürel, kişisel vb. birçok engel mevcuttur. Kadınların meme kanseri erken tanı yöntemlerini uygulamamaları altında yatan sebeplerin neler olduğunu belirlemek bu olumsuz davranışın ortadan kaldırılmasına zemin hazırlayacaktır.⁶

5 a.g.e.

6 a.g.e.

4 a.g.e.

Adam Smith'in Yemeğini Pişiren Kimdi?

Tez-Koop-İş Kadın

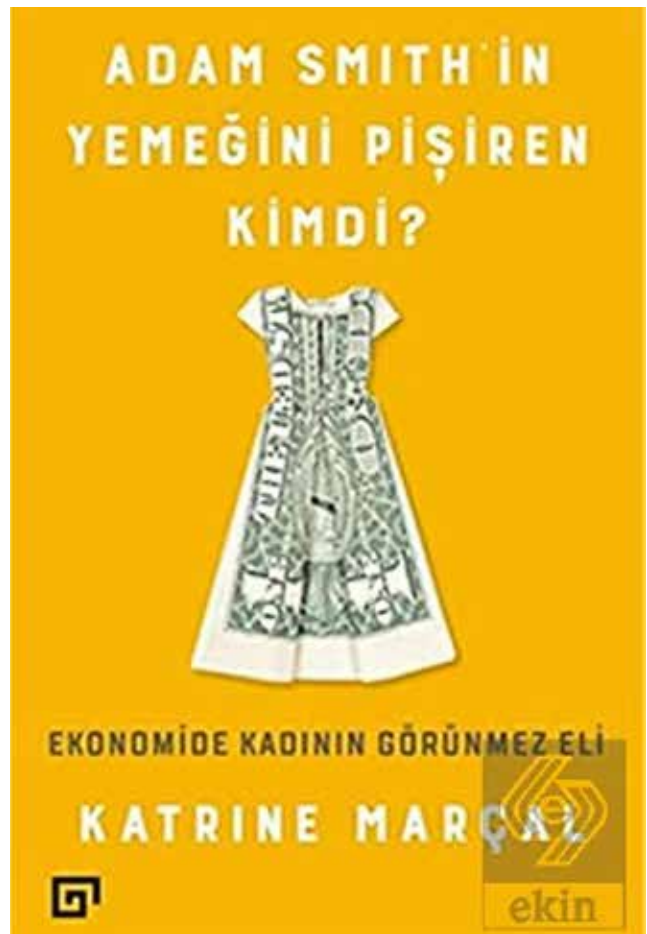
Tez-Koop-İş Kadın Dergisi'nin hemen hemen tüm sayılarında kadının ikili mesaisinden söz ettik. İkili mesainin ilki çalışan kadının işyerindeki ücretli emeği, yani iktisat kitaplarında yer alan kadının görünür emeğidir. Kadının ikinci mesaisi ise evde, özel alandaki emeğidir: çocuk ve yaşlı bakımı, kısaca bakım emeği, yeme-içme, temizlik, çamaşır, bulaşık, ütü gibi hiç bitmeyen işler... Mor ekonomi, kadının bu görünmeyen emeğini ortaya çıkaracak çalışmalar yürütüyor.

Katrine Marçal, "Adam Smith'in Yemeğini Pişiren Kimdi?" adlı kitabında bu çok basit soruyu sorarken başlığın ikinci kısmında yer alan kadının görünmez emeğini yok sayan Adam Smith'i ve egemen iktisat kuramlarını ve pratiğini esastan eleştiriyor. Ekonominin can alıcı sorusu "akşam yemeğinin sofraya nasıl geldiği"dir. Kapitalist üretim biçimi içinde ölçülemeyen değerler yok sayılır. Özel alan olan evin kapısından içeri girdikten sonra yapılan üretim ölçülemez, çünkü piyasalara çıkmamış, fiyatı piyasalarca belirlenmemiş bir emek süreci vardır, bu ekonomide kadının görünmez emeğidir.

Görünmez el, iktisatta en çok bilinen ifade; görünmez el her şeye dokunur, her şeyi yönetir, her şeye karar verir ama ne görülür ne de hissedilir. Yukarıdan, dışarıdan ekonomiye müdahale etmez, şeyleri kurcalayıp yerlerini değiştirmez, bireylerin eylem ve seçimlerinin içinde ve arasında ortaya çıkar ve sistemi çekip çevirir.

Smith "laissez-faire, laissez-passer" (bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler) ilkesini benimsemiştir. Üretim faktörlerinin bir kesimden diğerine serbestçe geçebilmesi gerekiyor, bu geçişi sağlayan en önemli etken de fiyattır. Devlet ekonomik hayata müdahale etmemelidir. Adam Smith evin içindeki emeği hiç görmedi, erkeğe bağımlı kadını "öteki" olarak kurgulayan egemen iktisat anlatılarını benimsedi, kadını "ikinci cins" olarak gördü, evin içindeki emek, hakkında konuşmaya değmeyen bir faaliyetti. Düşünür, hiç evlenmedi, siyasal iktisadın babası hayatının büyük bir bölümünde annesi ile birlikte yaşadı. Anne, bütün hayatı boyunca oğluna baktı; akşam yemeğimiz soframıza nasıl gelir sorusunun cevabının, Smith'in dışarıda bıraktığı parçasıydı.¹ Katrina Marçal kitabında he-saba katılmayan "kadın"ı denkleme dahil ediyor.

1 Katrina Marçal (2024) Adam Smith'in Yemeğini Pişiren Kimdi? Ekonomide Kadının Görünmez Emeği, Üçüncü Baskı, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, s. 17.

Egemen iktisat kitapları bizleri hemen "iktisadi birey"le tanıştırır. Bu birey için en iyi örnek Robinson Crusoe'dir. İrlandalı yazar James Joyce, Robinson'u şöyle tanımlıyor: "erkeksi bağımsızlığın, bilinçsiz zalimliğinin, inadın, yavaş ama etkili kavrama yeteneğinin, seksüel ilgisizliğin ve hesaplı suskunluğun" ete kemiğe bürünmüş hali diye tanımlıyor.² Siyasal iktisat okuyanlar, çıkarını maksimize etmek için önüne çıkan her koşul ve engelden faydalanarak ilerleyen bir adam masalını anlatır bizlere. İnsanlık iktisadi birey olarak tanımlanabilir mi? Hayır, bencillik ciddi biçimde körüklense bile insan türü bencilliği aşan çok farklı özellikleriyle tanımlanır. Kitaba göre iktisadi birey kadın değil, erkektir dense de erkeklerin de iktisadi birey olmadığı anlaşılıyor. Kadın denkleme girince olan şey şu: "Ücretli kadın iş piyasasına girdi ve ev işlerinin önemli bir bölümünden, parasını ödeterek, kendini kurtardı. Buna mecburdu, eğer kariyer yapmak istiyorsan, işyerine geldiğinde aile hayatını kapıda bırakman gerekiyor, bencil olma zamanı" diyor³ görünmez el.

İncelediğimiz kitap ezberlerimizi, bozuyor, kadınların ve erkeklerin gündelik yaşamlarının değişebileceğini, neoliberal politikalara mahkûm olmadığımızı anlatıyor. Amaçlı ve anlamlı bir yaşamın önümüzde olduğunu serimliyor. Aşağıdaki cümle üzerine düşünelim ve değişim için harekete geçelim: "Erkekler uğruna ölünecek şeyler olduğunu öğretir; kadınlar uğruna yaşanılacak şeyler olduğunu."⁴

Kitabı okumanız dileğimizle...Katrine Marçal'ın emeğine sağlık!

2 a.g.e., s.21.

3 a.g.e., s.51.

4 a.g.e., s.129.

Çıtır Patates Topları

Kudret Cengiz

Takipte kalın @kudretlimutfak

YouTube

Kaç kişilik: 1-2

Hazırlama Süresi: 10 dakika

Pişirme süresi: 10 dakika

Çıtır patates topları için malzemelerimiz

- 1 adet büyük boy patates
- 1 yemek kaşığı nişasta
- 1 çay kaşığı tuz
- 1 çay kaşığı karabiber

Çıtır Patates Topları Yapılışı:

Patatesi soyalım rendenin iri tarafıyla rendeleyelim.

Uygun bir kabın içine alıp üzerini geçecek kadar buzlu su ilave edelim.

5 dakika bekletelim.

Patatesleri iyice sıkalım ve suyundan arındıralım.

Uygun bir kabın içine suyunu sıktığımız patatesleri, nişastayı, tuz ve karabiberi ilave edelim

Güzelce karıştıralım hazırladığımız patatesleri ceviz büyüklüğünde hazırlayalım, kızgın yağda kızartalım.

Servis Önerisi: Mayonez, ketçap

Afiyet olsun.

Orijinal Pastane Bezesi

Kaç kişilik: 8-10 kişilik

Hazırlama Süresi: 10-15 dakika

Piştirme Süresi: 1 saat

Orijinal pastane bezesi tarifi için malzemelerimiz

- 2 adet yumurta akı
- 2 iki kahve fincanı pudra şekeri
- Bir fiske tuz

Orjinal Pastane Bezesi Yapılışı:

Yumurta akı ve tuz mikser ile köpük olana dek çırpılır.

Ardından pudra şekerini ilave edip çırpma işlemine devam ediyoruz.

Çırpma kabını ters çevirdiğimizde içerisindeki malzemeler dökülmüyorsa köpük kıvama gelmiş demektir.

Sıkma torbasına duy başlığı yerleştirilim.

Daha sonra sıkma torbasına köpüğü dolduralım.

Fırın tepsisine yağlı kağıdı yerleştirelim.

Dilediğiniz boyutlarda köpüğü sıkalım.

Önceden ısıtılmış fırında 100° derecede kontrollü bir şekilde pişirelim.

Not: Her fırına göre değişiklik gösterebilir iyice kıtır olana dek pişirelim

Servis Önerisi: İsteğe bağlı gıda boyası ilave ederek renklendirebilirsiniz.

Afiyet olsun.

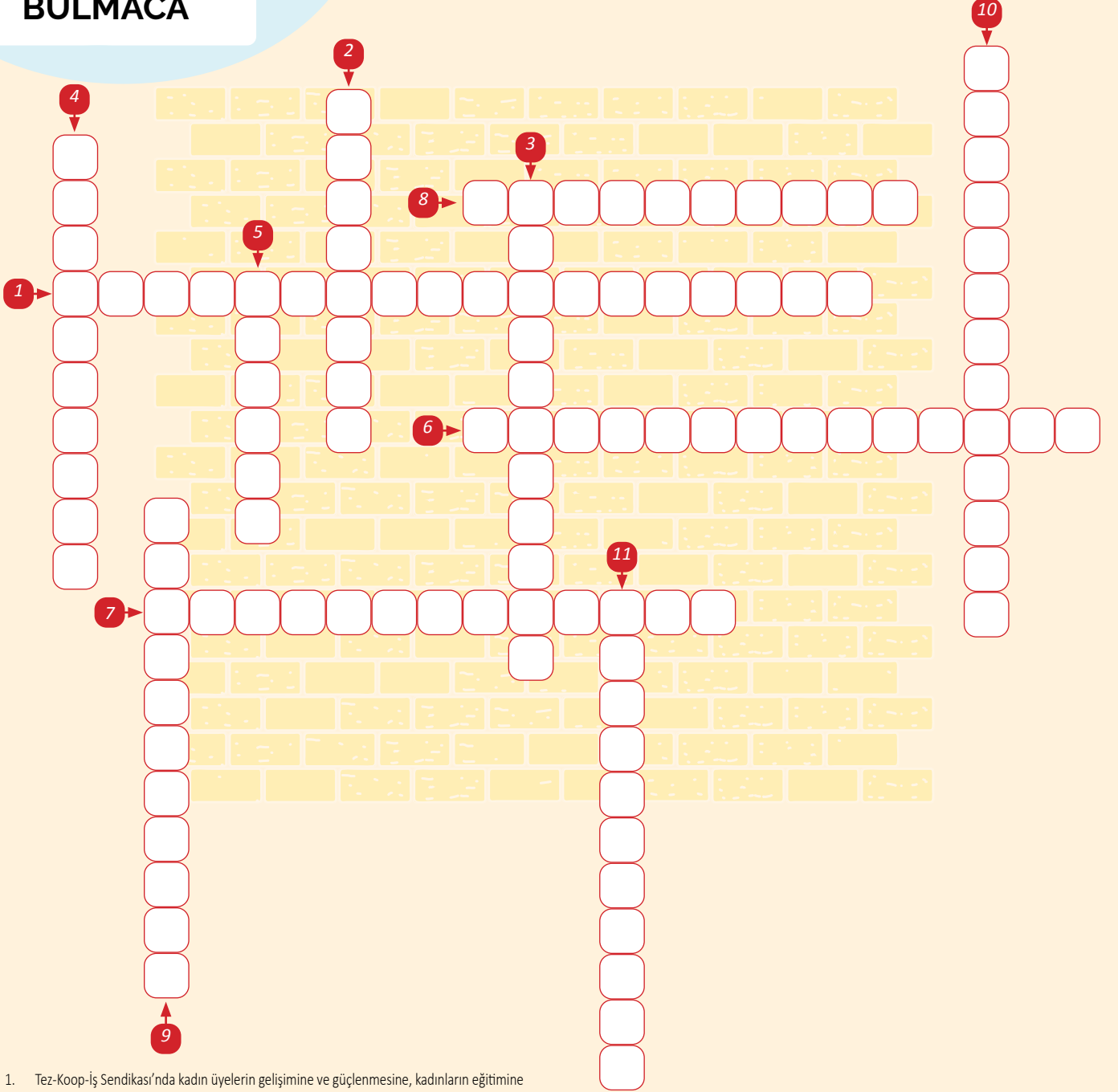

Kudret Cengiz

Takipte kalın @kudretlimutfak

BULMACA

1. Tez-Koop-İş Sendikası'nda kadın üyelerin gelişimine ve güçlenmesine, kadınların eğitime yönelik çalışmaların daha verimli ve sistematik olarak yürütülmesi amacıyla kurulan topluluk.
2. Genel toplumdan bağımsız, aile ve ev gibi herkesin erişemediği yerler.
3. Toplumun ortak kullanımına açık olan.
4. Ördüğü kozalardan ipek elde edilen, dut yaprağı ile beslenen, kanatları pullu bir kelebeğin türü.
5. Alışlagelene, kurala uygun olan, şaşılacak bir yönü bulunmayan, olağan, doğal.
6. Cari ücret koşullarında çalışmak istemesine ve iş aramasına karşın iş bulamayan kadınların kadın işgücü içindeki oranı.

7. Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan değersizleştirilmelerinin bir sonucu olarak erkekler tarafından öldürülmesi.
8. İklim koşullarında meydana gelen olumsuz değişimler ve zararlı sonuçlarının bütünü.
9. Derginin bu sayısında "Kadınların eğitim, gelişim ve güçlenmesi için bir araya gelerek ortak çalışmalar yürüttükleri sendikaları".
10. Geçici, düşük ücretli ve düzensiz işlerden kaynaklanan bir güvensizlik ve istikrarsızlık durumu.
11. Hastalıkların en başında tespit edilerek tedavi edilme sürecinin hızlanmasını sağlayan önemli bir kavram.

Tez-Koop-İş Kadın Dergisi 19. sayısında yayınlanan bulmacanın çözümleri

1. Karşılaşmak 2. aile 3. asgari ücret 4. menapoz 5. 25 Kasım 6. katılımcı demokrasi 7. sanat 8. depresyon 9. mitoloji 10. örgütlenme

Bulmacanın çözümleri Tez-Koop-İş Kadın Dergisi 21. sayısında yayınlanacaktır.

MANDALA

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI GENEL YÖNETİM KURULU

Genel Başkan	Haydar ÖZDEMİROĞLU
Genel Sekreter	Hakan BOZKURT
Genel Mali Sekreter	Mahmut ÇETİNKAYA
Genel Örgütlenme Sekreteri	Çağdaş DUYAR
Genel Eğitim Sekreteri	Sebahattin ŞEN
Genel Yönetim Kurulu Üyesi	Mehmet PEKGÖZ
Genel Yönetim Kurulu Üyesi	Mustafa KİRMAN

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI GENEL MERKEZİ

Mebusevleri, İller Caddesi No: 7 06850 Tandoğan-Ankara Tel: 0312 213 34 44 Faks: 0312 213 34 30

İnternet: www.tezkoopis.org Elektronik posta: sendika@tezkoopis.org

Toplu İş Sözleşmesi Bürosu: tis@tezkoopis.org **Örgütlenme Bürosu:** orgutlenme@tezkoopis.org

Eğitim Bürosu: yayın@tezkoopis.org **Muhasebe Bürosu:** muhasebe@tezkoopis.org **Hukuk Bürosu:** hukuk@tezkoopis.org

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI ŞUBELERİ

ADANA 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Oğuz
Kurtuluş Mah. Cumhuriyet Cad. MNS İş Merkezi
No: 50 K: 6 No: 28 Seyhan/Adana
Tel: 0322 363 34 63 Faks: 0322 363 34 83
adana1@tezkoopis.org

ANKARA 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Kırmızı
Mebusevleri İller Caddesi No: 22/2 Ankara
Tel: 0312 231 74 95 Faks: 0312 231 74 96
ankara1@hotmail.com

ANKARA 2 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Özgen
Necatibey Cad. No: 84/4 Sıhhiye/Ankara
Tel: 0312 229 43 07 Faks: 0312 229 18 47
ankara2@tezkoopis.org

ANKARA 3 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Cemal Yarga
Necatibey Cad. No: 84/7 Sıhhiye/Ankara
Tel: 0312 230 06 15 Faks: 0312 230 06 16
ankara3@tezkoopis.org

ANKARA 4 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Levent Koç
Mebusevleri İller Caddesi No: 22/2 Ankara
Tel: 0312 231 74 98 Faks: 0312 231 74 97
ankara4@tezkoopis.org

ANTALYA ŞUBESİ

Şube Başkanı Özgür Tıngır
Tahıl Pazarı Mah. Adnan Menderes Bulvarı
Yüce 2 Apt. Kat: 2 D: 3 Antalya
Tel: 0242 242 91 05 Faks: 0242 248 15 89
antalya@tezkoopis.org

BURSA ŞUBESİ

Şube Başkanı Bülent Çetin
Kükürtlü Mah. 3. Kardelen Sok.
No: 3 A Blok D: 4 Osmangazi/Bursa
Tel: 0224 224 29 37 Faks: 0224 224 29 37
bursa@tezkoopis.org

DIYARBAKIR ŞUBESİ

Şube Başkanı Mehmet Pekgöz
Bağcılar Mahallesi, 1216/1 Sokak,
Mega Plaza A Blok Kat: 6 No: 17
(3. Sanayi Sitesi Karşısı, Metro Market yanı)
Bağlar/Diyarbakır
Tel: 0412 228 59 68 Faks: 0412 228 59 68
diyarbakir@tezkoopis.org

EDİRNE ŞUBESİ

Şube Başkanı Mehmet Meral
Mithat Paşa Mah. Londra Asfaltı
Rasathane Yanı No: 2 Kat: 3 Edirne
Tel: 0284 212 14 95 Faks: 0284212 14 95
edirne@tezkoopis.org

ERZURUM ŞUBESİ

Şube Başkanı Hakan Kurt
Gez Mah. Karaveli Sok. Şimşek Apt. Kat: 2
Erzurum
Tel: 0442 234 60 89 Faks: 0442 233 88 02
erzurum@tezkoopis.org

ESKİŞEHİR ŞUBESİ

Şube Başkanı Hasan Hüseyin Yılmaz
Cumhuriyet Mah. Dilem Sok. Çağlayan İş
Merkezi No: 1/61 Kat: 7 Eskişehir
Tel: 0222 221 45 26 Faks: 0222 220 83 74
eskisehir@tezkoopis.org

GAZİANTEP ŞUBESİ

Şube Başkanı Bilal Öztokmak
Değirmiş Mah. Şehit Yusuf Erin Cad.
Çayırli İşmerkezi No:8 B Blok Kat: 5
Daire No:18 Şehitkâmil/Gaziantep
Tel: 0342 323 33 43 Faks: 0342 323 33 43
gaziantep@tezkoopis.org

İSTANBUL 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Özcan Kopal
Osmanağa Mah. Kuş Dili Cad. Volkan İş Hanı
No: 26 Kat 4 Kadıköy/ İstanbul
Tel: 0216 450 14 02 Faks: 0 216 338 92 64
istanbul1@tezkoopis.org

İSTANBUL 3 NO.LU ŞUBE

Müteşebbis Heyeti Başkanı: Ahmet Koçak
Silahtarağa Mah. Altınordu Caddesi No: 93A
Eyüpsultan/ İstanbul
Tel: 0212 809 77 61 Faks: 0212 809 77 51
istanbul3@tezkoopis.org

İSTANBUL 4 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Hasan Dere
Merkez Mah. Büyükdere Cad.
Şimşek Apt. No: 3/6 Kat: 3 Şişli-İstanbul
Tel: 0212 232 39 47 - 0212232 39 92
Faks: 0212 232 28 57
istanbul4@tezkoopis.org

İSTANBUL 5 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Selahattin Karakurt
Büyükdere Cad. No: 64/8 Kat: 3
Mecidiyeköy-İstanbul
Tel: 0212 347 40 77 Faks: 0212 347 40 78
istanbul5@tezkoopis.org

İSTANBUL 6 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Zekeriya Sancak
İçerenköy Mahallesi Değirmenyolu Caddesi
Birman İş Merkezi No: 23 Kat: 3 Daire: 10
Ataşehir/İstanbul
Tel: 0216 592 34 34

istanbul6@tezkoopis.org

İZMİR 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mert Özen
Şair Eşref Bulvarı Emlak Kredi Apt. N:100/501
Alsancak/İzmir
Tel: 0232 463 52 59 Faks: 0232 463 54 72
izmir@tezkoopis.org

İZMİR 2 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Ali Ayna
Mansuroğlu Mahallesi 288/3 sokak No: 3
B Blok Kat: 4 Daire: 10 Bayraklı/İzmir
Tel: 0232 421 43 45 - 0232 421 43 37
Faks: 0232 421 43 92
izmir2@tezkoopis.org

KOCAELİ ŞUBESİ

Şube Başkanı Onur Tan Turan
Hacı Halil Mah. Atatürk Cad. 1205/1 Sok. No: 2
Kat: 6 D: 27-28 Gebze/Kocaeli
Tel: 0262 646 18 49 Faks: 0262 646 67 64
kocaeli@tezkoopis.org

MUĞLA ŞUBESİ

Şube Başkanı Hüseyin Yıldız
Muslihittin Mah. Muhsin Özbay Cad. No:20/B
Daire: 14 Menteşe/Muğla
Tel: 0252 213 19 55 Faks: 0252 213 19 14
mugla@tezkoopis.org

SAMSUN ŞUBESİ

Şube Başkanı Tanık Sayın
Kale Mahallesi Kaptanağa Caddesi
Ortaklar İşhanı No:1 Kat 5 İlkadım/SAMSUN
Tel: 0 362 431 55 41 Faks: 0 362 431 55 42
samsun@tezkoopis.org

VAN ŞUBE

Şube Başkanı Mehmet Müslüm Karaboğa
Hafiziye Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Fergül İş Merkezi No:124 Kat:6 Daire:43 Van
Tel: 0432 502 60 86

van@tezkoopis.org

ZONGULDAK ŞUBESİ

Şube Başkanı Fatih Cevizdibi
Mithatpaşa Mah. Hayriyey Sok. No: 3
Kat: 3 D: 5 Zonguldak
Tel: 0372 253 40 39 Faks: 0 372 251 52 72
zonguldak@tezkoopis.org

KONYA BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Konya Bölge Temsilcisi Hüsnü Yiğit
İhsaniye Mah. Derviş Hilmi Sok. Ali Sapçıoğlu
Apt. No: 13/1 Selçuklu-Konya
konya@tezkoopis.org

TRABZON BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Trabzon Bölge Temsilcisi Şükrü Durmuş
Kemer kaya Mahallesi, Gazipaşa Caddesi,
No: 17/1 Ortahisar - Trabzon
Tel: 0462 321 20 61
trabzon@tezkoopis.org

KADINLAR SENDİKALARLA SENDİKALAR KADINLARLA GÜÇLÜ

**KADINLAR ÖZGÜRLEŞECEK;
SENDİKALAR GÜÇLENECEK!**

**YAŞAMI KUŞANIYOR;
YAŞAMI KUŞATIYORUZ!**